

MULUM PASA

Kuate tuku mulum pasa Mosesnge kuyarna

Kuate nu agaŋ ndende ŋakmba kile-mayokkina

1 ¹Tugu mbolŋge Kuate nu samba kilke kile-mayokkina. ²Nu kilke te-mayokna ta kilke ake baknu minna. Kule suŋgo kilke ŋakmba soŋga minna le ma make suŋgoŋge kule ta kaimba minmba minna le Kuate tuku Guwa kule ta mbolŋge kine promba minna.

³Kile Kuate nu sakina: Ma purfewa ŋgina le ma purfena. ⁴Ma purfena le Kuate nu kaŋgermba garena. Taŋamba nu ait armba yimyam patike likina ta ande ma purfeŋ tuku ande ma make tuku. ⁵Taŋana sulumba ma purfeŋ ta mafe ŋgina sulumba ma make ta furir ŋgina. Taŋakina le furir promba kumba ka maratukuk ta ait ndindo.

⁶Kile Kuate nu sakina: Kule purkuwa sulumba ande mbol ambeŋge ka minwa le ande ibeŋŋge minwa. Ma baknu ŋgamu taŋge kule ar ta tukulnikam tuku minamŋgat ŋgina. Taŋakina ta kumuŋgina. ⁷Kuate nu ma baknu taŋge te-mayokmba kule ar ta ande mbolŋge ande ibeŋŋge patikina. ⁸Patikina sulumba ma baknu ta samba ŋgina. Taŋakina le furir promba kumba ka maratukuk ta ait arnu.

⁹Kile Kuate nu sakina: Kule suŋgo ibeŋŋge minit ta ka ma ndindo mbolŋge ulendikuwa le kilke pagranu prowaig ŋgina. Taŋakina ta kumuŋgina. ¹⁰Kilke pagranu pronaig ta kilke ŋgina sulumba kule suŋgo ulendikina ta yu ŋgina. Taŋakina sulumba kaŋgerka nu garena. ¹¹Kile Kuate nu sakina: Kilke mbol taŋge agaŋ waŋe ŋak prowaig. Aŋga yeki yeki silonu ŋak, ilinzu yeki yeki tumunu ŋak, kumzaŋ ail tiŋnu tumunu ŋak yeki yeki ŋakmba prowaig ŋgina. Taŋakina ta kumuŋgina. ¹²Aŋga yeki yeki silonu ŋak, ilinzu yeki yeki tumunu ŋak, ail yeki yeki tiŋnu ŋak ta ŋakmba kilke mbolŋge fare prowe likinaig le Kuate nu kaŋgerka garena. ¹³Taŋana le furir promba kumba ka maratukuk ta ait keŋnu.

¹⁴⁻¹⁵Kile Kuate nu sakina: Agaŋ bulu ŋak samba mbolŋge mayok kuwaig le buluŋga kilke tugu kilŋawam tuku mafef furir walam tuku mine likuwaig. Ait ŋakmba ki tuku ait, sawe tuku ait, mara tuku ait, piro tugu tuku ait ta ŋakmba tumningam tuku minwaig ŋgina. Taŋakina ta kumuŋgina. ¹⁶Kuate nu bulu sugo armba kile-mayokkina ta ande suŋgo ta mafef kulatkam tuku ande fudiŋ ta furir kulatkam tuku kile-mayokka mbai turmba kile-mayokkina. ¹⁷⁻¹⁸Nu bulu kame ta samba mbol tange kilke tugu kilŋawam tuku mafef furir walmba kulatkam tuku patike likina. Taŋana sulumba kaŋgerka nu garena le ¹⁹furir promba kumba ka maratukuk ta ait bailkanu.

²⁰Kile Kuate nu sakina: Kule sinamŋge agaŋ abo minam tuku kuasmbi ŋak mayok ke likuwaig. Sar umaŋ mata mayok ke lika samba kumnemŋge buŋga likuwaig ŋgina. Taŋakina ta kumuŋgina. ²¹Nu kualegaŋ sugo agaŋ abo minam tuku yeki yeki kule sinamŋge likade ta ŋakmba kile-mayokka sar umaŋ yeki yeki ŋakmba turmba kile-mayokkina. Taŋamba nu kaŋgerka garena sulumba ²²nyaro niŋmba saniŋgina: Tane tugekap sulumba kule sina yu sina ŋakmba kumuŋgap. Sar umaŋ mata kilke mbolŋge tugekap ŋgina. ²³Taŋakina le furir promba kumba ka maratukuk ta ait wai inum sulumba.

²⁴Kile Kuate nu sakina: Kilke mbolŋge agaŋ abo minam tuku yeki yeki mayok kuwaig. Agaŋmor tumbraŋok duŋekok agaŋ yeki yeki rabmba likam tuku ta ŋakmba mayok kuwaig ŋgina. Taŋakina ta kumuŋgina. ²⁵Nu agaŋmor tumbraŋok ŋguikok agaŋ yeki yeki rabmba likade ta ŋakmba kile-mayokkina sulumba kaŋgerka garena.

²⁶Taŋana sulumba Kuate nu maŋ lato sakina: Kile sine taŋgo kile-mayokkuba le siŋgine suk minwaig. Nane kilke tugu ŋakmba agaŋ ndende ŋakmba kulatka gabat minwaig. Kualegaŋ, sar umaŋ, kilke mbolok agaŋmor agaŋ yeki yeki kilke mbolŋge rabmba likade ta ŋakmba tuku gabat minwaig ŋgina. ²⁷Taŋakina sulumba Kuate nu taŋgo nuŋe suk kile-mayokkina. Nu taŋgo pino turmba kile-mayokkina. ²⁸Kile-mayokkina sulumba nyaro nikmba sanikina: Tale kiŋo kame kile-patikap le tugeka kilke tugu ŋakmba kumuŋguwaig. Tane kilke tugu ta ŋakmba kilap sulumba kulatkap. Kualegaŋ, sar umaŋ, agaŋmor ŋguikok ta mata ŋakmba kulatke likap ŋgina. ²⁹Taŋakina sulumba nu maŋ sanikina: Tale kaŋgerap. Nyamagaŋ ŋakmba kilke mbolŋge prode ta ye tane tiŋget. Ilinzu tumunu ŋak ail tiŋnu tumunu ŋak ta ŋakmba tane tuku nyamagaŋ minamŋgaig. ³⁰Agaŋ ŋakmba nzu ŋak ŋak ta ye agaŋmor nyuwaig ŋga nane niŋgen tuku. Agaŋ nzu ŋak ŋak ta sar umaŋ kilke mbolok agaŋmor nane tuku nyamagaŋ minamŋgaig ŋgina. Taŋakina ta kumuŋgina le ³¹Kuate nu agaŋ ndende ŋakmba kile-mayokkina ta kaŋgerka ŋakmba magenu ndo minnaig le nu ndek gare torna. Taŋana le furir promba kumba ka maratukuk ta ait wai inum sulumba wai ŋgiri ndindo.

2 ¹Kile kilke samba agañ ndende ñakmba kumunġe likinaig le piro ñakmba kugana. ²Ait 7-nu mbolġe Kuate nu piro ñakmba ke likina ta piroke suglukina sulumba ³mabtina. Ta tuku nu ait ta tukulmba kusem pilna. ⁴Kuate Suġo nu tañamba samba kilke kile-mayokkina tuku.

⁵Kuate Suġo nu samba kilke kile-mayokkina ta nu sawe te-iberġ ndana tukunu agañ wañe ñak mine ndakinaig. Agañ kitek mata mbur ndanaig. Tañgo ande kilke mbolġe tumtuwam tuku mata mine ndakina. ⁶Ait ta mbolġe kule nu kilke sinamġe nzomba minna le kilke nu bisuknu minna.

Kuate Suġo nu Eden kumamġe piro ande wakeina

⁷Kuate Suġo nu tañgo wakeiyam tuku ñga kilke tumba tambi tañgo wakeina. Wakeina sulumba tañgo ta fumbenu mbolġe abo guwa 1ġtna le tañgo ta abo guwa ñak aboñga tingina. ⁸Tingina le Kuate Suġo nu Eden kumamġe ki prote kumam tañge piro ande wakeina. Wakeina sulumba tañgo buk wakeina ta tumba piro ta sinamġe pilna le minna.

⁹Piro ta sinamġe Kuate Suġo nu ail magenu yeki yeki kile-mayokkina. Ail ta ñakmba kañgerka nzali tumba alowaig le nyam tuku. Piro ta ñgamukġe nu ail armba turmba patikina le pronaik ta ande alonu nyumba minmba minam tuku ail ande mañau magenu ñaigonu pilenġa kila palmbim tuku ail. ¹⁰Eden kilke mbolġe kule suġo ande bulbulmba prona sulumba piro ta bisumba minna. Nu Eden kusremba mayok ka wai fet bailkana. ¹¹Wainu suġo ande nyunu Pison ta kinit kumba ka Awila kilke laipmba kinit. ¹²(Awila kilke ta gol, ail ñair mundur mayenu, ndame magenu ñak minit). ¹³Wainu ande nyunu Gion ta Kus kilke laipmba kinit. ¹⁴Wainu ande nyunu Tigris ta Asiria kilke ki prote kumam tambi kinit. Wainu ande ta nyunu Yufretis.

¹⁵Kuate Suġo nu tañgo ta tumba Eden piro ta mbolġe piroka kulatka minam tuku pilna sulumba ¹⁶wam pagumba sana: Ail ñakmba piro te sinamġe minig ta alonu ne nyam kumuġ. ¹⁷Ail ndindo ndo ye ne peunumba tukulnet. Ail ta mañau magenu ñaigonu pilenġa kila palmbim tuku. Ne ail ta tuku alonu ndanya. Mbula. Ne nyumba ta ait ta mbolġe ndo ne kumamġat ñgina.

¹⁸Tañakina sulumba Kuate Suġo nu sakina: Tañgo te nuñe ndo minit. Mañau ta mayenu kuga tukunu ye tur nuñe ande nu suk wakeiyamġit ñgina. ¹⁹Tañamba sakina sulumba nu kilke tumba sar umañ agañmor ñakmba wakeika nuñge nyu patikuwa ñga kilmba tañgo ta tugum prona le nu agañmor ta ñakmba nyu yimyam niñgina le nane nyu ta ñak minnaig. ²⁰Nu sar umañ agañmor tumbranok ñguikok ñakmba tuku nyu patike likina ta tur nuñe nu suk ande nda mayok kina le tañgo ta nu nuñe ndo minna.

²¹Kile Kuate Suġo nu tañgo ta ginyum pak tuna le nu kinymba gilañgina le Kuate Suġo nu tañgo ta takelnu ande gona sulumba

ndemnu tumba takelnu gona ma mbolŋge tukulmba pilna. ²²Takelnu tambi nu pino ande wakeina sulumba tumba ka taŋgo tugum taŋge pilna le ²³taŋgo ta nu pino ta kaŋgermba sakina: Ese. Agaŋ te ye tuku isu ye tuku ndem minit tejen. Nu taŋgo tuku ŋgarosu mbolŋge mayok ket tukunu ye nu nyun ta pino ŋgamŋgit ŋgina. ²⁴Ta tuku taŋgo nu ina mam nuŋe kusreka piyo nuŋe ndoŋ muŋgu kile-denŋa minwaik. Nale ŋgarosu ndindo mayok kaŋgaik.

²⁵Taŋgo ta piyo nuŋe ndoŋ wagek minnaik ta nale kiko ndanikina.

Une maŋau mayok kina

3 ¹Mbeŋ nu yabri paknu ŋak minmba agaŋmor ŋakmba Kuate Suŋgoŋge patike likina ta nane tuku maŋau liniŋmba mbolŋge minna. Taŋamba mbeŋŋge pino kusnana: Kuate nu tale ndaŋmba satikina? Tale piro te tuku kumzaŋ ail alonu ndanyam tuku satikina e ŋgina le ²pino ta nu mbeŋ tuku pasa lafumba sana: Kuga. Sile piro te tuku kumzaŋ ail ŋakmba alonu nyam tuku sasikina. ³Nu tejenmba sile sasikina: Tale ail ndindo piro te ŋgamukŋge minit ta ndo alonu kiremba ndanyap. Tale kumpekaik ŋga sasikina ŋgina le ⁴mbeŋ ta ndek nu sana: Tale kume nda. ⁵Tale nyap sulumba wamdus pulutikuwa le Kuate suk maŋau magenu ŋaigonu pileŋgam tuku kila ŋak minamŋgaik ta Kuate nu kila. Ta tuku nu tale nda nyam tuku satikina ŋga pino sana le ⁶pino ta nu nuŋe wamdusmbi sakina: Ail ta mayenu ndo ŋgina sulumba nu alonu ta kaŋgermba am kikoŋ tiŋga wamdus kuyar mayenu ŋak minam tuku nzalina le nu ail ta alonu ande purmba tumba nyina. Tumba nyina sulumba inum tumba taŋgo nuŋe tuna le nyina. ⁷Nale nyinaik sulumba wamdus pulunikina le nale wagek minnaik ta katesemba kila pilnaik sulumba kikonikina le fik waŋenu kilmba ŋgika malnu tiŋginaik.

⁸Taŋamba minnaik le furiram Kuate Suŋgo nu pro piro ta sinam lika minna le nalekam zigna isnaik sulumba ail sumba kuirkinaik. ⁹Taŋanaik le Kuate Suŋgo nu taŋgo ta wika sana: Ne aniŋge minit ŋgina le ¹⁰nu ndek sakina: Ye ne tuku zigna ismba wagek minet te kuru-kuruka kuirket ŋgina le ¹¹nu ndek kusnana: Ne wagek minit ta imange sanat e? Ne ail alonu tale peunikmba tukultiken ta nyat e ŋgina le ¹²taŋgo ndek lafumba sana: Pino ye ndoŋ minam tuku ye sina nuŋge ail alonu ta tumba sat le nyit ŋgina. ¹³Taŋakina le Kuate Suŋgo nu pino ta kusnana: Ne ndaŋam taŋawat ŋgina le nu lafumba sana: Mbeŋŋge ye yabriyat le nyit ŋgina.

Kuate nu nane kasurniŋgina

¹⁴Kile Kuate Suŋgo ndek mbeŋ ta sana: Ne maŋau ta kat ta agaŋmor ŋakmba ŋgamukŋge ye ne kasurnumba te-yamoknamŋgit. Ne mara mindek fuŋgulmbi ndo lika kilke kutur nyumba taŋamba minmba ma ma kumamŋgat. ¹⁵Tale pino ta ndoŋ tale ŋgamukŋge gubra pili le tale

mun̄gu ŋgueu ŋak minam̄ŋgaik. Ne tuku kutu pino tuku kutu nane mata taŋamba mun̄gu ŋgueu ŋak minam̄ŋgaig. Nu ne tuku gabat to fetkuwa le ne nu tuku kupe tugunu makewam̄ŋgat ŋgina.

¹⁶Taŋakina sulumba nu ndek pino ta sana: Ne kiŋo kile-patinu ait mbol̄ŋge ye ne ŋgaro rar sun̄go tini le tam̄ŋgat ta ne maŋ taŋgo naŋe nzalinam̄ŋgat. Ne nu tuku miŋge kumnem̄ŋge mina le nuŋge ne kulatka minam̄ŋgat ŋgina.

¹⁷Taŋakina sulumba nu ndek Adam sana: Ne piyo naŋe tuku miŋge ismba dubimba ail alonu peutikmba tukultiken ta tumba nyat tukunu ye ne tuku ŋga kilke kasuram̄ŋgit. Ne nyamagaŋ te-silikam tuku piro kareŋka tumba nyam̄ŋgat. Ne mara mindek taŋamba minmba ma ma kumam̄ŋgat. ¹⁸Kilke te mbol̄ŋge aŋga ŋaigonu prowe likuwaig le ne fare fare ilinzu sota nyumba minam̄ŋgat. ¹⁹Ta tuku ne piro kareŋka ŋgarosu mundunuwa le kilke mbol̄ŋge nyamagaŋ te-silika nyam̄ŋgat. Taŋamba minmba ma ma ne luka kilkek sinam kaŋgat. Ye ne kilkemi wakeinen tukunu ne tuku ŋgarosu ta kilke. Ne maŋ luka ta sinam kumba kilke kuilkam̄ŋgat ŋga taŋgo sana.

²⁰Adam nu piyo nuŋe nyunu Eva ŋgina. Nyu ta tugunu teŋemba: Nu taŋgo pino ŋakmba tuku ina nangine.

²¹Kuate Sun̄go nu agaŋmor ŋgaronumbi tawi wakeika Adam nale piyo nuŋe ndoŋ tiŋgine nikina.

Kuate nu Adam le Eva pitaikina le kilim kinaik

²²Taŋana sulumba kile Kuate Sun̄go nu sakina: Taŋgo nu maŋau magenu ŋaigonu pileŋgam tuku kila palet tukunu nu sine taŋaŋ minit. Nu minmba minam tuku ail alonu ta turmba nyuwa sulumba minmba minikat ŋgina.

²³Nale taŋapekaik ŋga Kuate Sun̄go nu nale Eden piro ta sinam̄ŋge pitaika kukulnikina le kilke tumba taŋgo wakeina ta mbol̄ŋge piroka minnaik.

²⁴Taŋamba minnaik le taŋgo nu ail alonu nyumba minmba minam tuku ta tugum kakat ŋga Kuate nu nuŋe eŋel afu kukulniŋgina le Eden piro ki prote kumam taŋge ndin tukulmba ail ta ŋgailkinaig. Kame bagi sun̄go pa bulu ŋak ta turmba taŋge pilna le kuanyi-kuanyingga minna.

Kume maŋau mayok kina

4 ¹Adam nu piyo nuŋe Eva ndoŋ minnaik sulumba pino ta buk fuŋgul ŋakna sulumba kiŋo te-pilmba sakina: Sun̄gonge ye sinzanyat le ye kiŋo ande te-pilit ŋgina. Taŋakina sulumba nu kiŋo ta nyunu Kain ŋgina.

²Taŋamba minnaig ma ma nu maŋ kiŋo ande te-pilna ta nyunu Abel ŋgina. Kiŋo ta sun̄goka nu sipsip kulat taŋgo mayok kina le aba nuŋe nu mara mindek nyamagaŋ piroka minanu.

³Minnaig ma ma mara ande aba nuŋe nu nyamagaŋ afu kilmba Sun̄go atraukam tuku patikina le ⁴maib nuŋe nu sipsip mulum mayenu ande

balemba ndemnu kuya ŋak ta tumba nu mata Sunjo atraukam tuku pilna. Pilna le Sunjo nu kanjermba ndek Abel tuku garena sulumba ⁵Kain tuku atrau agaŋ ta kanjermba Kain tuku gare ndana le Kain nu gubra kagli ŋrka aiŋel pasi kume ŋgurngurkina. ⁶Taŋana le Sunjo nu ndek Kain kusnana: Ne ndaŋam tuku gubranate e? Ndaŋam ne tuku aiŋel pasi kume ŋgurngurkate e? ⁷Ne maŋau mayete kande ye ne tuku gare-gareket kande. Ne maŋau ŋayote tukunu une ta ne kainumba te-iberŋnuwa ŋga ne kagmate ta ne saŋgri tiŋga une ta te-iberŋmba te-siwa ŋga sana. ⁸Taŋaka sana le Kain nu maib nuŋe wika sana: Sile piro mbol nzi kap ŋgina. Taŋamba nale kinaik ka piro mbol taŋge Kain nu tiŋga maib nuŋe balena le kumna.

⁹Taŋana le Sunjo nu Kain kusnana: Maib naŋe aningge minit ŋgina le nu ndek sana: Iyo. Ye nu kanjer ndawit. Ndaŋam saka maib yiŋe tuku kusnayate? Ye nu tuku kulat taŋgo kuga ŋgina le ¹⁰Sunjo nu ndek sana: Ne siŋka maŋau ŋayonu kat. Maib naŋe tuku ndare kilke mbolŋge kutuwat ta witite le iset. ¹¹Nu tuku ndare kutuwat ta kilke teŋge ndare ta biyat. Ta tuku ye ne kasurnumba pitaini le ne ma te mbolŋge mine nda. ¹²Ne kilke mbolŋge nyamagaŋ ŋguka ta alowe nda. Ne mara mindek tumbraŋ tumbraŋ ŋakmba kine promba minamŋgat ŋga sana.

¹³Taŋakina le Kain ndek lafumba Sunjo sana: Ta tuku lafunu ye pa ta kurawam kumuŋ kuga. ¹⁴Ne kilke te mbolŋge ye pitaiya le ye ne ndoŋ mine ndaka kine promba minamŋgit. Taŋgo andeŋge ye ndinŋge kanjeryuwa sulumba ye baleyuwa le kumamŋgit ŋgina le ¹⁵Sunjo nu Kain sana: Kuga. Taŋgo inum ne balenuwa ta ye lafumba nu tuku kuasmbi 7 bale farniŋgamŋgit ŋgina. Taŋakina sulumba Sunjo nu taŋgo ande Kain kanjermba ndabalewa ŋga nu tuku ŋgarosu mbolŋge peuka suku kuyar ande pilna.

¹⁶Taŋana le Kain nu Sunjo kusremba ka Eden ma ki prote kumamŋge minna. Ma tugu ta nyunu Kine Pro.

Kain tuku ndare

¹⁷Kain piyo nuŋe nu kiŋo ande nyunu Enok te-pilna. Taŋamba minnaig ma ma Kain nu tumbraŋ sunjo ulmba wande patikina sulumba tumbraŋ ta mata nyunu Enok ŋgina. ¹⁸Enok tuku kiŋo nuŋe nyunu Irad. Irad nu kiŋo ande nyunu Mehuyal te-pilna. Mehuyal nu kiŋo ande nyunu Lamek te-pilna.

¹⁹Lamek nu pino armba kilna ta ande nyunu Ada ande Zila. ²⁰Ada nu kiŋo ande nyunu Yabal te-pilna. Yabal nu makau kulatkade kuasmbi ta tuku mbuŋ naŋgine. Nane kinenumba baibai patika minanu. ²¹Mambo nuŋe nyunu Yubal nu gita le tabu tabu usrede kuasmbi ta tuku mbuŋ naŋgine. ²²Zila nu kiŋo ande nyunu Tubal-Kain te-pilna. Tubal-Kain nu ain yeki yekimbi piro agaŋ sunjomba wakeikanu. Zila nu kulim ande turmba te-pilna ta nyunu Nama.

²³Mara ande Lamek nu piyo kat nuje sanikina: Ada le Zila tale isap. Kiyo ande ye katyina le ye nu balewen le kumna. ²⁴Tango ande Kain balewa ta lafumba tango 7 bale faramngaig. Tango ande ye baleyuwa ta lafumba tango 77 bale faramngaig ngina.

Abel kumna ta tuku lafuknu Set prona

²⁵Adam le piyo nuje nale manj kiyo ande te-pilnaik sulumba Eva nu sakina: Kain nu Abel balena le kumna. Kile Kuatenge kiyo ande ye sat le kiyo ta Abel tuku ma tamngat ngina sulumba nu kiyo ta nyunu Set^a ngina.

²⁶Set nu sungekina sulumba pino ande tina. Pino ta kiyo ande nyunu Enos te-pilna. Ait ta mbolnge tango pino nane Sungo tuku nyu te-dungam tuku tugu pilnaig.

Adam tuku ndare

5 ¹⁻²Kuate nu tango pino nuje suk kile-mayokkina. Nu tango pino turmba kile-mayokkina sulumba nyaro nikmba nyu ta tango ngina. Adam tuku ndare tuturmba tejenmba kina.

³⁻⁵Adam nu yar 130 ngak minna sulumba kiyo ande nuje suk te-pilna. Nu kiyo ta nyunu Set ngina. Tanjana sulumba Adam manj lato yar 800 minmba kiyo kulim afu turmba kile-patikina. Nuje yar ulendimba 930 kusrena sulumba nu kumna.

⁶⁻⁸Set nu yar 105 ngak minna sulumba kiyo ande nyunu Enos te-pilna. Te-pilna sulumba nu manj lato yar 807 minmba kiyo kulim afu turmba kile-patikina. Nuje yar ulendimba 912 kusrena sulumba nu kumna.

⁹⁻¹¹Enos nu yar 90 ngak minna sulumba kiyo ande nyunu Kenan te-pilna. Te-pilna sulumba nu manj lato yar 815 minmba kiyo kulim afu turmba kile-patikina. Nuje yar ulendimba 905 kusrena sulumba nu kumna.

¹²⁻¹⁴Kenan nu yar 70 ngak minna sulumba kiyo ande nyunu Mahalalel te-pilna. Te-pilna sulumba nu manj lato yar 840 minmba kiyo kulim afu turmba kile-patikina. Nuje yar ulendimba 910 kusrena sulumba nu kumna.

¹⁵⁻¹⁷Mahalalel nu yar 65 ngak minna sulumba kiyo ande nyunu Yaret te-pilna. Te-pilna sulumba nu manj lato yar 830 minmba kiyo kulim afu turmba kile-patikina. Nuje yar ulendimba 895 kusrena sulumba nu kumna.

¹⁸⁻²⁰Yaret nu yar 162 ngak minna sulumba kiyo ande nyunu Enok te-pilna. Te-pilna sulumba nu manj lato yar 800 minmba kiyo kulim afu turmba kile-patikina. Nuje yar ulendimba 962 kusrena sulumba nu kumna.

^a 4.25 Set nyu ta tugunu Lafunu

²¹⁻²⁴Enok nu yar 65 ñak minna sulumba kiño ande nyunu Metusala te-pilna. Te-pilna sulumba nu mañ lato yar 300 minmba Kuate biye demba minna. Tañamba nu kiño kulim afu turmba kile-patikina. Nuñe yar ulendimba 365 kusrena sulumba Kuate ndoñ sail mayena le Kuatenñe nu ñgarosu ñak tina. Nu kume ndakina.

²⁵⁻²⁷Metusala nu yar 187 ñak minna sulumba kiño ande nyunu Lamek te-pilna. Te-pilna sulumba nu mañ lato yar 782 minmba kiño kulim afu turmba kile-patikina. Nuñe yar ulendimba 969 kusrena sulumba nu kumna.

²⁸Lamek nu yar 182 ñak minna sulumba kiño ande te-pilmba sakina: ²⁹Sungo nu kilke te kasurna le sine piro kareñka wamdus pitisiñgit. Kiño te sine tuku wamdus bul sersiñgamngat ñgina. Tañakina sulumba kiño ta nyunu Noa^b ñgina. ³⁰⁻³¹Lamek nu mañ lato yar 595 minmba kiño kulim afu turmba kile-patikina. Nuñe yar ulendimba 777 kusrena sulumba nu kumna.

³²Noa nu yar 500 kusrena sulumba kiño keñmba kile-patikina ta ande nyunu Sem ande Ham ande Yafet.

Une mañau sunğokina

6 ¹Tango pino tugeka sili-silinaig sulumba kulim kame kile-patike likinaig le ²Kuate tuku kuasmbi nane kulim kame ta kañgerkinaig. Kulim kame ta ñgarosu tumail pasi magenu ndo le nzaliniñgina le nane ndoñ minnaig. ³Tañanaig le Sunğo nu sakina: Tango nane ñgarosu ndo. Nane minmba mine nda. Ye nane tuku ait kuerkamngit. Nane tuku yar 120 ndo palmbimngit ñgina.

⁴Kuate tuku kuasmbi nane pino kame ndoñ minnaig sulumba tango sugo sañgriknu kile-patikinaig. Ait ta mboñge ñgumneñga mata tango sugo sañgri ñak ta kilke te mboñge mine likinaig. Nane sañgri sugo nyu ñak minnaig.

Kuate nu wañ kusam tuku Noa sana

⁵Tango pino ñakmba nane mañau ñaigonu kumba wamdus mata ñaigonu ndo kumba minanu le Sunğo nu nane kañgerka ⁶ñgamunğal rarmba wamdus tatrakina sulumba sakina: Ndañam saka ye tango pino kile-mayokka kilke te mboñge patiken a. ⁷Ye kile tango pino ñakmba sar umañ agañmor tumbrañok ñguikok kilke te mboñge ma gureñmba kile-ñgisike suluwamngit. Ye yiñe wakeika kile-mayokken ta kile ye wamdus tatrakate ñgina. ⁸Tañakina ta Sunğo nu Noa tuku mañau kañgermba nu ndo nzalina.

⁹⁻¹⁰Noa nu tango purfeñnu mayenu. Nu Kuate ndoñ sail mayena. Nu tuku kiño keñmba ta Sem Ham Yafet. Noa tuku ait mboñge tango pino

^b 5.29 Noa nyu ta tugunu Wamdus Bulok

ɲakmba maɲau ɲaigonu ndo ke lika minnaig ta nane ɲgamukɲge Noa ndo maɲau purfeɲnu dubimba minna. ¹¹Kilke te mbolɲge Kuate am mbolɲge maɲau ɲaigonu ta tumbraɲ kilke ɲakmba kumuɲgina le naɲgine taɲgo afu ɲaigo siglika minnaig.

¹²Kuate nu taɲgo pino ta tuku maɲau ɲaigonu kaɲgerka nane tuku uneyge tumbraɲ ɲakmba ɲaigo siglikina ta nu kaɲgerkina sulumba ¹³nu ndek Noa sana: Ye taɲgo pino ɲakmba pitaikɛ suluwamɲgit. Naɲgine naɲgine taɲgo afu ɲaigo siglikade le nane tuku maɲau ɲaigonu ta kilke tugu ɲakmba kumuɲgade tukunu ye nane ɲakmba kile-ɲgisikamɲgit. ¹⁴Ta tuku ne ail magenu pikmba waɲ inum wakeimba kusa. Kusmba wandenu pilmba sinanu afu pugurke lika sulumba waɲ ta sinamɲge kilimɲge gulgol daɲga le tikɲguwa. ¹⁵Waɲ ta teɲenmba wakeiya. Kuenu mita 130 wakeiya. Suɲgonu mita 22 wakeiya. ɲgirpenu arɲey mita 13 wakeika. ¹⁶Taɲamba ne funu tukula sulumba ɲgirpenu mbol ta tukul ndawa. Wai dagol ndindo burok waɲ laipmba pale le waɲ sinanu purfeɲnu minwa. ɲgirpenu mbolɲge malaɲga wakeimba pale sulumba sinamɲge mbain armba kusa le waɲ sinanu keɲmba minwaig. Ande mbolɲge ande ɲgamuɲge ande ibeyɲge minwaig. ¹⁷Yeyge saki le kule suɲgo prowa sulumba taɲgo pino ɲakmba kilke mbol agaɲ ndende ɲakmba soɲguwa le butoka ɲgisikɛ suluwamɲgaig ta ¹⁸ye ne ndoy wamdus ulendika siɲka son pasa sanet ta ye siɲka kumuwanɲgit. Ne, piyo naɲe, kiɲo kat naɲe, rukan kat naɲe tane ɲakmba waɲ poɲgap sulumba ¹⁹agaɲ nyunu mindek abo minig ta mata turmba kilmba waɲ poɲgap. Ar ar pailnu paɲgarnu nane abo minam tuku kilmba patika. ²⁰Sar umaɲ yeki yeki agaɲmor tumbraɲok ɲguikok ta ɲakmba ar ar kilmba waɲ poɲgap. ²¹Taɲgine nyamagaɲ agaɲmor tuku nyamagaɲ yeki yeki turmba kilmba patikap ɲga Noa sana.

²²Taɲakina le Noa nu Kuate tuku miɲge dubimba taɲamba ndo kina.

Kule suɲgo prona

7 ¹Kile Suɲgo nu Noa sana: Ye taɲgo pino ɲakmba kaɲgerket ta nane ɲgamukɲge neɲge ndo maɲau purfeɲnu ɲak minit le ye ne kagmanet. Ta tuku kile ne naɲe gageu turmba waɲ ta poɲgap ɲgina. ²Agamɲmor nyam tuku atraukam tuku ta ar ar pailnu 7 paɲgarnu 7 kilmba waɲ mbolɲge patika. Agamɲmor tane pintiɲgen ta armba ndo pailnu paɲgarnu kila. ³Sar umaɲ ar ar pailnu 7 paɲgarnu 7 kila. Agamɲ ɲakmba tumunu minam tuku kila. ⁴Kusem ndindo te kugawa le ye saki le sawe suɲgokanu ki 40 furir 40 piymba minamɲgat. Sawe ta mbolɲge ye agaɲ wakeiken le abo minig ta ɲakmba ma gureɲmba kile-ɲgisikɛ suluwamɲgit ɲgina. ⁵Suɲgo nu Noa wam paguna ta Noa nu miɲge kumumba taɲamba ndo kina. ⁶Noa nu yar 600 ɲak minna le kule suɲgo ta promba kilke soɲgina.

⁷Noa, kiŋo kat nuŋe, piyo nuŋe, rugan kat nuŋe nane kule prowamŋgat ŋga waŋ poŋginaig. ⁸Sar umaŋ agaŋmor nyam tuku pinkam tuku ⁹ar ar pailnu paŋgarnu nane Kuate nu Noa wam paguna ta kumumba Noa ndoŋ waŋ poŋginaig. ¹⁰Waŋ poŋginaig le kusem ndindo kugana le kule suŋgo ta kilke mbol prona.

¹¹Noa tuku yar 600 tambun arnu ait 17 ait ta mbolŋge kilke puluke lika kule sugokanu bulbulmba kilke mbolŋge prowe likinaig. Samba mata puluka sawe suŋgokanu piyna. ¹²Ki 40 furir 40 sawe ta pur ndamba piymba minna. ¹³Ki ait ndui ta mbolŋge Noa nuŋe piyo nuŋe kiŋo kat nuŋe Sem Ham Yafet nuŋe rugan kat nuŋe keŋmba ndoŋ nane waŋ poŋginaig. ¹⁴⁻¹⁵Sar umaŋ agaŋmor tumbraŋok ŋguikok nane yeki yeki ar ar ŋakmba Noa nane ndoŋ waŋ poŋginaig. ¹⁶Kilke mbol agaŋ nyu mindek pailnu paŋgarnu Kuate buk sana ta kumumba waŋ poŋginaig. Taŋanaig le Suŋgoŋge malanga tukulna.

¹⁷Sawe ta mara 40 piymba minna le kule ta nzomba waŋ te-faitna. ¹⁸Taŋamba kule nzomba mbolka waŋ te-faitna le kule mbol mbol lika minna. ¹⁹Kule suŋgo ŋayomba tabe sugo funu basleniŋmba biŋ ŋakmba kile-butokina. ²⁰Kile-butokina sulumba maŋ kule mbolke ŋayomba mita 7 mbolŋge kumuŋgina. ²¹Sar umaŋ agaŋmor tumbraŋok ŋguikok agaŋ ŋakmba kilke mbolŋge likinaig tuku taŋgo pino ŋakmba turmba butoka ŋgisike sulunaig. ²²Agan nyunu mindek kilke mbolŋge mabsen ŋak ta ŋakmba kume sulunaig. ²³Suŋgoŋge kilke mbol mbal ŋakmba ma gureŋmba kile-ŋgisike suluna. Taŋgo pino sar umaŋ agaŋmor tumbraŋok ŋguikok agaŋ afu mine ndakinaig. Noa nane ndo waŋ sinam taŋge abo minnaig.

²⁴Kule ta tambun 5 mara 150 taŋamba kilke mbolŋge ibeŋ ndaka suŋgokanu minna.

Kule suŋgo ta ibeŋ kina

8 ¹Kuate nu Noa nane agaŋmor ndoŋ waŋ sinam taŋge minnaig ta nu sina so ndana. Nu nane idusniŋmba minna sulumba bubre sakina le pinderka kule muku serna. ²Taŋamba nu kilke mbolŋge kule bulbulnaig ta mata tukulniŋgina sulumba samba mata tukulna le sawe ta kugana. ³Tambun 5 ta sinamŋge kule ta ibeŋ-ibeŋmba minna. ⁴Taŋamba minna ka ka tambun 7 ait 17 mbolŋge waŋ ta ndeka Ararat biŋ mbol taŋge minyokina. ⁵Kule ibeŋ-ibeŋmba minna le tambun 10 ait 1 mbolŋge biŋ funu afu mayok kinaig.

⁶Mara 40 kinaig le Noa nu bubre malanga fudiŋndo ta talka ⁷kal ande kukulna le nu kule parakuwa ŋga ta tairŋga kine promba minmba luka pro ndana. ⁸Taŋana le Noa nu kilke buk parakina e ŋga idusna sulumba gami ande kukulna le kina ⁹kumba ka kule ndo minna le tiŋga mabtam tuku ma kugatok le nu maŋ luka waŋ tugum ta prona. Prona le Noa ndek wai kuitka tumba waŋ sinamŋge pilna.

¹⁰Minna ma ma kusem ndindo kina le nu gami ta maŋ kukulna le kina ¹¹kumba ka furiram maŋ luka olif waŋenu abonu purmba tina ta nzonga tumba luka nu tugum ta prona. Taŋana le Noa nu ail waŋe ta kaŋgermba kule buk ibeŋ ket ŋga idusna.

¹²Minna ma ma maŋ kusem ande kugana le maŋ gami ta kukulna le kina sulumba maŋ luka pro ndana. Nu nduiye kina. ¹³Noa tuku yar 601 tambun ndindo ait ndindo mbolŋge kule kilke mbolŋge ta parakina le Noa nu wande funu buromba burok tambi mambilmba kilke kaŋgerna ta parakina. ¹⁴Tambun arnu ait 27 mbolŋge kilke paraka kareŋgina.

¹⁵Kile Kuate nu Noa sana: ¹⁶Ne, piyo naŋe, kiŋo kat naŋe rukan kat naŋe tane ŋakmba waŋ mbolŋge mayok ka ibeŋ kape. ¹⁷Aganmor ŋakmba tane ndoŋ minig ta sar umaŋ turmba ŋakmba kilmba kile-ibeŋkap. Taŋawap le nane tugeka kilke ŋakmba kumuŋge likamŋgaig ŋgina. ¹⁸Taŋakina le Noa, nuŋe kiŋo kat nuŋe, piyo nuŋe, rukan kat nuŋe nane ŋakmba ibeŋ kinaig. ¹⁹Sar umaŋ aganmor ŋakmba kilke mbolŋge likinaig tuku ta nyu mindek nane mata ibeŋ kinaig.

Noa nu Suŋgo tuku atraukina

²⁰Ibeŋ kinaig le Noa nu Suŋgo tuku idusmba ndame afu kilmba atraukam tuku pa laŋlaŋ wakeina. Wakeina sulumba sar umaŋ aganmor nyam tuku ndui ndui kilmba bale farmba pa laŋlaŋ ta mbolŋge patika Suŋgo atraukam tuku pasokina le ugmba usarkinaig. ²¹Usarkinaig le Suŋgo nu mundur mayenu ta kamusna sulumba nu garena le wamdusmbi sakina: Taŋgo pino nane maŋ mbarwaig ta ye kilke te maŋ ŋayo siliwe nda. Nane kiŋo ndo wamdus ŋaigonu ŋak sugoka taŋamba ndo minig. Ye buk agaŋ abo minnaig tuku ta ŋakmba kile-ŋgisike suluwen ta ye maŋ taŋawe nda. ²²Kilke te minwa le nyamagaŋ ŋgunu tuku ait, nyamagaŋ mayekam tuku ait, sawe tuku ait, ki tuku ait, mafef tuku ait, furir tuku ait ta ŋakmba kugawe nda. Mara mindek muŋgu dubika minmba minamŋgaig ŋgina.

Kuate nu Noa ndoŋ wamdus ulendikina

9 ¹Kuate nu Noa nuŋe kiŋo kat nuŋe turmba nyaro pasa niŋge lika saniŋgina: Tane kiŋo kulim kile-patikap le tane tuku ndare mbolŋge kilke te kumuŋguwaig. ²Ye kile agaŋ ndende ŋakmba tane kulatkam tuku tiŋget. Sar umaŋ kilke mbolok aganmor kualegaŋ ŋakmba tane tuku kuru-kuruka minamŋgaig. ³Agan ŋakmba likade ta tane tuku nyamagaŋ minig. Ye buk ilinzu ŋakmba tiŋgen taŋamba ndo kile aganmor ŋakmba tiŋget. ⁴Tane aganmor ndemnu ndare ŋak ŋak ndanyap. Mbulap. Ta ndaŋam? Ndare ta nuŋe abo tugu. Ta tuku tane ndanyap. ⁵Taŋgo andeŋge ko aganmor andeŋge taŋgo inum balewa le kumwa ta nu mata kumamŋgat. ⁶Kuate nu taŋgo pino kile-mayokkina ta nuŋe suk. Ta tuku

tango andenge tango inum balewa ta nu mata kumamngat. ⁷Ye tane satinget: Tane tugeka kiyo kulim kile-patikap le kilke kumunguwa ngina.

⁸Tanjakina sulumba Kuate nu Noa nuŋe kiyo kat nuŋe ndoŋ teŋemba saningina: ⁹Tane isap. Ye kile tane ndoŋ wamdus ulendika siŋka son pasa satinget te ye siŋka kumuwanngit. Ngumnennga tane tuku ndare mbolŋge mata pasa te kumuwanngit. ¹⁰Sar umaŋ agaŋmor tumbraŋok nguikok kilke mbolok agaŋ ŋakmba abo minig tane ndoŋ waŋ mbolŋge ibeŋ kinaig ta nane mata tane ŋakmba tuku pasa te saket. ¹¹Ye maŋ kule suŋgombi agaŋ ndende ŋakmba kile-ŋgisike nda. Kule suŋgoŋge kilke maŋ ŋayo siliwe nda ngina.

¹²Tanjakina sulumba nu maŋ lato saningina: Ye kile tane ŋakmba ndoŋ wamdus ulendiket. Mara mindek taŋamba minmba minamngit. ¹³Ta tuku ye kile wanzu kuambor taŋaŋ gau mbolŋge pilet. Kilke mbol mbal ŋakmba nane wanzu ta kaŋgerwaig sulumba pasa te idusamngai. ¹⁴Yeŋge wi le gau tiŋguwa le wanzu prowa ta ¹⁵ye siŋka son pasa satinget te idusamngit. Kule suŋgo maŋ promba tane ŋakmba kile-ŋgisike nda. ¹⁶Wanzu ta gau mbolŋge minwa le ye kaŋgeri sulumba pasa te idusamngit. Ye siŋka son pasa te agaŋ ŋakmba ŋgarosu ŋak abo minig ta tane satinget ta siŋka kumuwanngit. ¹⁷Ye kilke mbol mbal ŋakmba ndoŋ wamdus ulendika wanzu kuambor taŋaŋ pilet ngina.

¹⁸Noa tuku kiyo kame waŋ mbolŋge ibeŋ kinaig ta nyu kat naŋgine Sem Ham Yafet. Kanan nu Ham tuku kiyo. ¹⁹Noa tuku kiyo kame keŋ ta nane tuku ndare tugeka kile sine kilke mbol mbal ŋakmba mineg.

Noa nu Ham kasurna

²⁰Noa nu nyam piro ndo kumba minna tuku. Nuŋge tugu pilmba grep piro ande ngukina. ²¹Mara ande nu grep kule afu nyina le grep kuleŋge balena le nginnganka baibai sinamngge tawi kuklikina le wagek kinymba minna. ²²Taŋana le Kanan mam nuŋe Ham nu mam nuŋe wagek kinymba minna ta kaŋgerna sulumba nu ndek kumba ka aba kat nuŋe sanikina le ²³Sem nale Yafet ndoŋ nale ndek tawi ande tumba kaika ngumnem-ngumnem baibai sinam kumba mam nakile kainaik. Nale mam nakile wagek minna ta kaŋgeram mbulmba tumail te-sinaik.

²⁴Kile Noa nu ngaro purfena le kiyo ngribik wam kina ta kubenaik le isna sulumba nu ndek sakina: ²⁵Ye kile Kanan kasuri le nu nuŋe tira kame kumnemngge nane tuku sanzal tango piroka minamngat ngina.

²⁶Tanjakina sulumba nu maŋ lato sakina: Sine Suŋgo tuku nyu teduŋgube. Nu Sem tuku Mbara. Kanan nu Sem kumnemngge nu tuku sanzal tango piroka minamngat. ²⁷Kuatenge Yafet sinzaŋwa le nu tuku ndare tugekamngat. Nu tuku mbuŋ kame Sem tuku mbuŋ kame ndoŋ ulendika minwaig le Kanan nu Yafet kumnemngge nu tuku sanzal tango piroka minamngat ngina.

²⁸Kule sunjo ta kugana le Noa nu maŋ lato yar 350 minna. ²⁹Nuŋe yar ulendimba ta 950 kusrena sulumba nu kumna.

Noa tuku ndare

10 ¹Noa tuku ndare ta teŋenmba. Noa tuku kiŋo keŋmba ande nyunu Sem ande Ham ande Yafet. Kule sunjo ibeŋ kina le nane keŋ ta kiŋo afu kile-patikinaig.

Yafet tuku ndare

²Yafet tuku kiŋo kat nuŋe nyu naŋgine ta teŋenmba. Gomer, Makok, Madai, Yawan, Tubal, Mesek, Tiras. Iŋgumneŋga nane tuku ndare tugekinaig sulumba mbuŋ kat naŋgine tuku nyu ta tumba naŋgine tumbraŋ yimyam kilmba minnaig.

³Gomer tuku mbuŋ kat nuŋe ta Askenas mbal Rifat mbal Tokarma mbal.

⁴Yawan tuku mbuŋ kat nuŋe ta Elisa mbal Spen mbal Siprus mbal Rodes mbal. ⁵Nane yu make tumba minig mbal le nuy mbolŋge minig mbal ta tuku mbuŋ naŋgine.

Yafet tuku ndare ta taŋamba ndo. Nane tuku tumbraŋ yimyam, ma tugu yimyam, pasa mata yimyam.

Ham tuku ndare

⁶Ham tuku kiŋo kat nuŋe nyu naŋgine ta teŋenmba. Kus, Isip, Libia, Kanan. Iŋgumneŋga nane tuku ndare tugekinaig sulumba mbuŋ kat naŋgine tuku nyu ta tumba naŋgine tumbraŋ yimyam kilmba minnaig.

⁷Kus tuku mbuŋ kat nuŋe ta Seba mbal Awila mbal Sabta mbal Rama mbal Sabteka mbal. Rama tuku mbuŋ ta Zeba mbal Dedan mbal.

⁸Kus tuku kiŋo ande nyunu Nimrod. Nimrod nu kame bumba tumbraŋ afu kilke yaika kilmba minna tukunu nu gabat sunjo mayok kina. ⁹Nu Sunjoŋge turna le nu kanzerek taŋgo minna. Ta tuku nane afu naŋgine naŋgine teŋenmba sakade. Sunjoŋge ne turnuwa le kanzerek taŋgo Nimrod suk minamŋgat ŋgade.

¹⁰O buk Nimrod nu Babilonia kilke ta tuku tumbraŋ keŋmba kulatkina. Tumbraŋ keŋmba ta ande nyunu Babilon ande Ereka ande Akad. ¹¹Nu Babilonia kilke kusremba Asiria kina sulumba tumbraŋ sugo bailkamba ninde lika wande patike likina. Tumbraŋ sugo ta ande nyunu Nineve ande Rehobot-Ir ande Kala ande Resan. ¹²Resan nu Nineve le tumbraŋ sunjo Kala ŋgamu-ŋgamuŋge minna.

¹³⁻¹⁴Isip tuku mbuŋ kat nuŋe ta Lidia mbal Anam mbal Leab mbal Naftu mbal Patrus mbal Kaslu mbal Kreta mbal. Kreta mbal nane Filistia mbal nane tuku mbuŋ naŋgine.

¹⁵Kanan nu kiŋo armba ŋak minna. Kiŋo mulum ta Sidon ande nyunu Het. Iŋgumneŋga nale tuku ndare tugekinaig sulumba mbuŋ kat naŋgine

tuku nyu ta tumba nanjine tumbran yimyam kilmba minnaig. ¹⁶⁻¹⁸Kanan nu Yebus mbal Amor mbal Girkas mbal Hiwi mbal Arka mbal Sini mbal Arwat mbal Semar mbal Hamat mbal nane tuku mbuŋ nanjine. Kanan tuku tumbran mboŋ nane sili-silinaig le ¹⁹nane tuku tumbran mboŋ makenu ande kumba ka Sidonje tingina le ande kumba ka Geranje tingina. Gerar tumbran ta Gasa tumbran patumba. Tumbran make ki prote kumam kina ta kumba ka Sodom, Gomora, Atma, Seboimnje tingina. Seboim tumbran ta Lasa tumbran patumba minna.

²⁰Ham tuku ndare ta taŋamba ndo. Nane tuku tumbran yimyam, ma tugu yimyam, pasa mata yimyam.

Sem tuku ndare

²¹Yafet aba nuje Sem nu Hibu mbal ŋakmba tuku mbuŋ nanjine.

²²Sem tuku kiŋo kat nuje tuku nyu ta teŋenmba. Elam, Asur, Arpaksad, Lud, Aram. Ŋgumneŋga nane tuku ndare tugekinaig sulumba mbuŋ kat nanjine tuku nyu ta tumba nanjine tumbran yimyam kilmba minnaig.

²³Aram tuku mbuŋ ta Us mbal Hul mbal Geter mbal Mesek mbal.

²⁴Arpaksad tuku kiŋo nuje nyunu Sela. Sela tuku kiŋo nuje nyunu Eber.

²⁵Eber nu kiŋo armba kile-patikina ta ande nyunu Pelek. Pelek tuku ait mbolnje taŋgo pino ŋakmba sili-silinaig. Eber tuku kiŋo ande nyunu Yoktan.

²⁶⁻²⁹Yoktan tuku mbuŋ ta Almodad mbal Selef mbal Hasarmawet mbal Yera mbal Hadoram mbal Usal mbal Dikla mbal Obal mbal Abimael mbal Seba mbal Ofir mbal Awila mbal Yobab mbal. Nane ŋakmba Yoktan tuku ndare. ³⁰Nane tuku ma tugu makenu ta Mesanje tiŋga laipmba kumba ka Sefarje tingina. Sefar tumbran ma taknu ki prote kumamnje minna.

³¹Sem tuku ndare ta taŋamba ndo. Nane tuku tumbran yimyam, ma tugu yimyam, pasa mata yimyam.

³²Taŋgo kuasmbi ŋakmba ta Noa tuku ndare. Kule suŋgo kugana le Noa tuku kiŋo kat nuje tuku ndare puluka tugekina. Nane keŋ ta kilke mbol mbal ŋakmba tuku mbuŋ kat nanjine.

Kuate nu taŋgo tuku mane tugu mbilniŋge likina

11 ¹O buk tugu mbolnje taŋgo pino kilke ŋakmba mbolnje pasa ndindo agaŋ ndende ŋakmba nyu ndindo saka minnaig. ²Nane ki prote kumamnje kine promba minnaig. Taŋamba minnaig ma ma mara ande nane kinaig ka Babilonia tuku ma guton ande mbol pronaig sulumba nane taŋge tumbran ulnaig. ³Taŋamba nane nanjine nanjine sakinaig: Sine kilke kilmba pasoka ndame wakeikube le kareŋguwaig ŋginaig. Nane taŋamba wakeikinaig sulumba wande palmbim tuku gulgol ta tumba ndame ta pisneniŋginaig le ndame ta denjinaig.

⁴Kile nane ndek sakinaig: Sine tumbran suŋgo ande ulmba wande patikube sulumba wande suŋgo kuen ŋayo ande pilbe. Funu ka samba

kirewa. Taŋamba sine nyu ŋak minbe sulumba sili-silimba ma tugu ŋakmba kine ndakube ŋginaig.

⁵Nane wande ta pilnaig le Sunŋo nu nane tumbraŋ ulmba wande kuen ŋayo pilnaig ta kangeram ndekina sulumba ⁶sakina: Taŋgo pino nane ndare ndindo pasa kuale ndindo. Nane maŋau te tugu pilmba kade ta ŋgumneŋga naŋgine nzali dubimba maŋau afu kam tuku sakuwaig sulumba ta kamŋgaig. ⁷Ta tuku sine ndek kab sulumba taŋgo tuku mane tugu mbilniŋbe le nane naŋgine naŋgine pasa katese ndawaig ŋgina.

⁸Taŋakina sulumba Sunŋo nu taŋgo pino ŋakmba tugena le nane wande piro sunŋo ta kusremba sili-silimba kilke tugu ŋakmba mbol kine likinaig. ⁹Tumbraŋ sunŋo ta nyunu Babilon ŋginaig. Ma ta mbolŋge Sunŋo nu nane tuku mane tugu mbilniŋge likina le nane sili-silimba kilke tugu ŋakmba mbol kine likinaig.

Sem tuku ndare

¹⁰Sem tuku ndare tuturmba teŋenmba kina. Kule sunŋo ta ibeŋ kina le yar armba kinaig le Sem nu yar 100 ŋak minmba kiŋo ande nyunu Arpaksad te-pilna. ¹¹Te-pilna sulumba nu maŋ lato yar 500 kusremba kiŋo kulim afu turmba kile-patikina.

¹²Arpaksad nu yar 35 ŋak minna sulumba kiŋo ande nyunu Sela te-pilna. ¹³Te-pilna sulumba nu maŋ lato yar 403 minmba kiŋo kulim afu turmba kile-patikina.

¹⁴Sela nu yar 30 ŋak minna sulumba kiŋo ande nyunu Eber te-pilna. ¹⁵Te-pilna sulumba nu maŋ lato yar 403 minmba kiŋo kulim afu turmba kile-patikina.

¹⁶Eber nu yar 34 ŋak minna sulumba kiŋo ande nyunu Pelek te-pilna. ¹⁷Te-pilna sulumba nu maŋ lato yar 430 minmba kiŋo kulim afu turmba kile-patikina.

¹⁸Pelek nu yar 30 ŋak minna sulumba kiŋo ande nyunu Reu te-pilna. ¹⁹Te-pilna sulumba nu maŋ lato yar 209 minmba kiŋo kulim afu turmba kile-patikina.

²⁰Reu nu yar 32 ŋak minna sulumba kiŋo ande nyunu Seruk te-pilna. ²¹Te-pilna sulumba nu maŋ lato yar 207 minmba kiŋo kulim afu turmba kile-patikina.

²²Seruk nu yar 30 ŋak minna sulumba kiŋo ande nyunu Nahor te-pilna. ²³Te-pilna sulumba nu maŋ lato yar 200 minmba kiŋo kulim afu turmba kile-patikina.

²⁴Nahor nu yar 29 ŋak minna sulumba kiŋo ande nyunu Tera te-pilna. ²⁵Te-pilna sulumba nu maŋ lato yar 119 minmba kiŋo kulim afu turmba kile-patikina.

²⁶Tera nu yar 70 kusrena sulumba kiŋo afu kile-patikina ta ande nyunu Abram ande Nahor ande Haran.

Tera tuku ndare

²⁷⁻²⁹Tera tuku ndare tuturmba tejenmba kina. Nu kiŋo keŋmba kile-patikina ta ande Abram ande Nahor ande Haran. Haran nu Lot te-pilna sulumba nu kulim armba turmba kile-patikina ta ande nyunu Milka ande Iska. Mam nanŋine kume ndakina le Haran nu amboŋga nuŋe tumbraŋ tuguk Urŋge minmba kumna. Ma tugu ta nyunu Babilonia. Abram nu Sarai tina le Nahor nu mambo nuŋe Haran tuku kulim Milka tina.

³⁰Sarai nu niŋka kiŋo kugatok minna.

³¹Kile Tera nu kiŋo nuŋe Abram rugan nuŋe Sarai wa nuŋe Lot nane keŋ ta kilmba Babilonia ma tugu Ur tumbraŋ kusremba Kanan kilke mbol kambim saka kinaig kumba ka Haran tumbraŋ promba tanŋe minnaig ma ma Tera nu kumna. ³²Nu yar ŋakmba 205 kusrena sulumba Haran tumbraŋ tanŋe nu kumna.

Suŋgo nu siŋka pasa saŋgrinu Abram sana

12 ¹Mara ande Suŋgo nu Abram sana: Ne nanŋe kilke nanŋe tumbraŋ tuguk nanŋe ndare kusreka ye ma ande tumni le ne ka kilke ta mbolŋge mina. ²Yeŋge ki le ne tuku ndare tugeka tanŋo kuasmbi suŋgokanu mayok kaŋgat. Yeŋge ne nyaro tini le ne tanŋo suŋgo nyu ŋak minamŋgat. Tanŋawa le nane ŋgumnenŋa ne tuku saka nane afu nyaro niŋge likamŋgaig. ³Nane afu ne nyaro tinwaig ta ye mata nane nyaro niŋgamŋgit. Ko nane afu ne kasurnuwaig ta ye mata nane kasurniŋgamŋgit. Ne mbolŋge ye kilke tugu ŋakmba mbolŋge wam mayenu kamŋgit ŋgina.

⁴Suŋgo nu tanŋakina le Abram nu miŋge dubimba tinŋa Haran tumbraŋ kusremba kina le Lot nu dubimba kina. Ait ta mbolŋge Abram nu yar 75 ŋak minna. ⁵Abram nu kumba piyo nuŋe Sarai, nzamu nuŋe Lot, Haran mbal afu nu piyaniŋmba kilna ta agaŋ ndende ŋakmba kilmba Kanan kambim saka kinaig kumba ka ka Kanan kilke mbol pronaig. ⁶Pronaig sulumba kilke ŋgamu fetka kumba ka Sekem ma promba More ma tuku ail suŋgo ta tugumŋge minnaig. Ait ta mbolŋge Kanan mbal nane kilke ta mbolŋge mine likinaig.

⁷Minnaig le Suŋgo nu Abram tugum promba sana: Ye ne tuku ndare kilke te siŋka serniŋgamŋgit ŋgina. Tanŋakina le Abram nu Suŋgo nu teŋge ye tugum prowat ŋga ndame afu kilmba turŋanŋa atraukam tuku pa lanŋan inum wakeina. ⁸Tanŋana sulumba nu ma ta kusremba kina ka tabe ande poŋga baibai patika tanŋe minnaig. Tabe ta Betel tumbraŋ ki butuŋgate kumam Ai tumbraŋ ki prote kumam nu ŋgamuŋge minna. Tabe mbol tanŋe Abram nu ndame turŋanŋa Suŋgo atraukam tuku pa lanŋan wakeimba Suŋgo mbariŋmba nu tuku nyu te-duŋga minna. ⁹Tanŋana sulumba nu maŋ tinŋa kumba ka Negeb ma baknu ta kambim saka kina. Negeb ma baknu ta Kanan kilke mbolŋge minit.

Abram nu Isip kilke mbol kina

¹⁰Nu kina ta Negeb kilke mbolŋge guba sunġo prona tukunu Abram nane gubak minnaig sulumba ndeka kilke ta kusremba Isip kilke mbol ndekinaig. ¹¹Ndekinaig sulumba Isip kilke mbol prowam bafumba nu piyo nuŋe Sarai sana: Ne pino tumail pasi nġarosu mayenu ndo. ¹²Isip taŋgo kame nane ne kaŋgernumba nuŋe piyo nuŋe nġa idusmba ne tam tuku ye baleyumba ne kusrenamŋgaig. ¹³Ta tuku taŋgo te ye tuku leu nġa saniŋga le nane ne tuku nġa ye bale ndayuwaig le ye maye minamŋgit nġa Sarai sana.

¹⁴Taŋakina sulumba Abram nu Isip kilke mbol prona le Isip mbal mambilmba Sarai kaŋgermba pino ta mayenu ndo nġinaig le ¹⁵Farao tuku mbal afu nane Sarai kaŋgermba kumba ka Farao sanaig. Sanaig le nu ismba taŋgo afu kukulniŋgina le pro Sarai tumba Farao tuku wande mbol kinaig le nu taŋge minna.

¹⁶Minna le Farao nu Sarai tuku garena le nu Abram kigamba agaŋ ndende sunġomba tuna. Nu agaŋmor sunġomba sipsip makau kamel doŋki piro mbal turmba Abram tuna le kilna.

¹⁷Farao nu Abram piyo nuŋe Sarai pinonu tina tukunu Sunġo nu Farao nuŋe wande tuma mbal turmba nġaigo siglikina le guaze sugo kilelikinaig. ¹⁸Taŋanaig le Farao ndek Abram wika kusnana: Ne ame maŋau ye mbolŋge kina? Ndaŋam saka ne naŋe piyo naŋe ta ye ndasayina? ¹⁹Ne yiŋe kulim nġa sayina tukunu ye yiŋe pinonu ten. Kile piyo naŋe te tumba kua kaye nġa Abram sana. ²⁰Taŋakina sulumba nu nuŋe mbal saniŋgina le nane Abram mindemba kumba ndinŋge mbilnaig le Abram nale piyo nuŋe ndoŋ agaŋ ndende nġakmba kilmba kinaik.

Lot nu Abram kusremba Sodom tumbraŋ kina

13 ¹Abram nu piyo nuŋe Sarai nzamu nuŋe Lot agaŋ ndende nġakmba kilmba Isip kusremba kina ka Negeb ma baknu mbol prona. ²Abram nu agaŋmor silwa ndametiŋ gol ndametiŋ agaŋ ndende ta sunġomba nġak minna.

³Nu Negeb ma mbol prona sulumba maŋ tiŋga kumba ka ka Betel tumbraŋ patumba nu o buk baibai patikina ma ta tugum prona. Ma ta Betel tumbraŋ Ai tumbraŋ nġamu-nġamuŋge minit. ⁴Minna sulumba o buk atraukam tuku pa laŋlaŋ wakeina ma ndui ta mbolŋge maŋ Sunġo mbariŋmba nu tuku nyu te-duŋga minna.

⁵Lot nane Abram ndoŋ minnaig ta nu mata agaŋ ndende sipsip makau baibai sunġomba nġak minna. ⁶Nale ar ta agaŋmor sunġomba nġak tukunu nale ma ta tuma minam kumuŋ kuga. ⁷Ta tuku Abram tuku agaŋmor kulat taŋgo nane Lot tuku agaŋmor kulat taŋgo ndoŋ muŋgu gubra nġak minnaig. Ait ta mbolŋge Kanan mbal Peris mbal nane ma ta mbolŋge minnaig tuku.

⁸Kile Abram nu ndek Lot sana: Ne sile ndare ndui ta ndo. Ta tuku sile ngamuknge munngu gubra njak mine ndakupe. Sile tuku piro tanngo mata nane munngu gubra njak mine ndakuwaig. ⁹Ma te sunngokanu. Ne nanje kilke inum kanjgermba madiwa le sile purkupe. Ne ma ande mbol kaye ndeta ye ma ande mbol ka ngina.

¹⁰Tanjakina le Lot nu mambimba Yordan kule kumamnge ma gutoj ta kanjgerna. Ma ta kule sunngomba njak kumba ka Soar tumbrañnge tinjina. Ait ta mbolnge Sunngo nu Sodom le Gomora njai go sili ndakina. Ma ta mayenu ndo Sunngo tuku piro Isip mbal tuku kilke tananj. ¹¹Ta tuku Lot nu ma ta mayenu ndo nga Yordan ma gutoj ta njakmba madimba te-suluna. Tanjamba nu Abram kusremba ki prote kumam ma ta mbolnge ka minna le nale yimyam minnaik.

¹²Abram nu Kanan kilke mbolnge minna le Lot nu Yordan ma gutoj ta kumba ka tanje minyokina sulumba nuje baibai Sodom tumbrañ patumba patike likina sulumba nu tanje minna.

¹³Sodom mbal nane une manjau sunngomba kumba Sunngo tuku minje ngurmba minnaig.

Sunngonge Abram Kanan kilke njakmba tuna

¹⁴Lot nu Abram kusrena le Sunngo nu Abram sana: Ne tinja mambimba ma tugu njakmba kanjgerka. ¹⁵Ma njakmba ne kanjgerkate ta ne nanje ndare njakmba ndonj sertinji le tane tuku kilke minmba minamngat. ¹⁶Yenje ki le ne tuku ndare tugeka ne tuku mbun burnu kumuñ kuga prowamngai. Kilke mbolnge tub tub tananj burnu kumuñ kuga. ¹⁷Kile ne tinja kilke tuku kuennu kilke tuku sungonu njakmba lika kanjgerka. Ye kilke ta njakmba ne tanmbimngit nga Abram sana.

¹⁸Tanjakina le Abram nu nuje baibai sambriniñmba ma ta kusremba kumba ka Hebron tumbrañnge Mamre tuku ail sugo tugum tanje minyokina. Minyokina sulumba Sunngo atraukam tuku pa lanlanj ande wakeina.

Abram nu gabat sugo afu ndonj kame bunaig

14 ¹Mara ande Babilonia tuku gabat sunngo Amrafel, Elasar tuku gabat sunngo Ariok, Elam tuku gabat sunngo Kedorlaomer, Goim tuku gabat sunngo Tidal nane bailka ta ²gabat sugo 5 ndonj kame bunaig. Gabat sugo 5 ta Sodom tuku gabat sunngo Bera, Gomora tuku gabat sunngo Birsu, Atma tuku gabat sunngo Sinab, Seboim tuku gabat sunngo Semeber, Bela tuku gabat sunngo turmba. Bela tumbrañ tuku nyu ande Soar nginaig.

³Gabat sugo 5 ta ulendika pasa katnaig sulumba Sidim tuku ma gutoj ta kinaig. Ma ta kile Yu Kagli Njajo tanje te-suluna. ⁴Kedorlaomer nu yar 12 gabat sugo 5 ta kulatkina le nane ta tuku ndagariniñgina le yar 13 mbolnge nane nu ndonj kame bunaig.

⁵Yar 14 mbolŋge Kedorlaomer nuŋe gulab kame gabat sugo keŋ ta ndoŋ nane naŋgine kame mbal kile-maŋgurka kinaig ka tumbraŋ afu ndoŋ kame bunaig. Asterot-Karnaim tumbraŋŋge Kedorlaomer nu Refaim mbal ndoŋ kame bumba nane kile-ibenŋkina sulumba ka Ham tumbraŋŋge nu Susim mbal ndoŋ kame bumba nane kile-ibenŋkina sulumba ka Kiriaticim tuku ma gutoŋ taŋge nu Emim mbal ndoŋ kame bumba nane kile-ibenŋkina. ⁶Taŋamba nu maŋ kina ka EDOM ma biŋ taŋge nu Hor mbal ndoŋ kame bumba nane yokerkine le nane sili-silinaig le nu nane dubika kina ka Elparan tumbraŋ ma baknu ta makembinge lukina.

⁷Lukina sulumba kumba ka Enmispas tumbraŋ pronaig. (Tumbraŋ ta kile nyunu Kades ŋgade). Tumbraŋ taŋge nane Amalek mbal Amor mbal ndoŋ kame bunaig sulumba nane tuku kilke ta yaike likinaig. Amor mbal nane Hasason-Tamar tumbraŋŋge minnaig tuku.

⁸Ait ta mbolŋge Sodom, Gomora, Atma, Seboim, Bela tumbraŋ 5 ta tuku gabat sugo nane naŋgine kame mbal ndoŋ Sidim tuku ma gutoŋ ta kinaig sulumba taŋge nane kame tuku kuaneka minnaig. ⁹Elam tuku gabat suŋgo Kedorlaomer, Goim tuku gabat suŋgo Tidal, Babilonia tuku gabat suŋgo Amrafel, Elasar tuku gabat suŋgo Ariok nane mata kame tuku kuaneka minnaig. Gabat sugo bailka ta nane gabat sugo 5 ta ndoŋ kame buwam bafunaig.

¹⁰Sidim tuku gutoŋ ta nane buk ndame dabuk dabuk kolta suk ta sota burok suŋgomba sarke likinaig. Kile kame saŋgri tiŋgina le Sodom tuku gabat suŋgo Gomora tuku gabat suŋgo nale kuru-kuruka nakile kame mbal ndoŋ kua ka bariŋga burok ta sinam kinaig le gabat sugo keŋ ta nane kame kuasmbi afu ndoŋ kua ka ma tabenu ta poŋga kinaig. ¹¹Taŋanaig le gabat sugo bailka ta nane Sodom le Gomora tuku agaŋ ndende, nyamagaŋ, taŋgo pino turmba yomba kilmba kinaig. ¹²Abram nzamu nuŋe Lot nu Sodomŋge minna le nane nu tumba nu tuku agaŋ ndende turmba kilmba kinaig.

¹³Taŋanaig le taŋgo ande nu wam ta kaŋgermba kua ka Abram sota kina sulumba Abram kila sana. (Abram nu Mamre tuku ail tugum taŋge minna. Mamre nu Amor taŋgo ande. Nu nuŋe mambo kat nuŋe ndoŋ nane keŋ ta Abram tuku gulab kat nuŋe minnaig. Mambo ar ta nyu nakile Eskol le Aner). ¹⁴Nane Abram tuku nzamu nuŋe tumba kinaig ta taŋgo taŋge wam kubeu tuna le Abram nu ismba nuŋe kuasmbi kame taŋgo 318 ta ŋakmba kile-maŋgurkina sulumba nane ndoŋ gabat sugo bailka ta dubika Dan tumbraŋ kinaig. ¹⁵Furir ŋgamuna le nu nuŋe kuasmbi ta kilmba walna sulumba gabat sugo bailka ta ndoŋ kame bumba nane kile-ibenŋka yokerkine le nane sili-silinaig le nane dubika kinaig ka Hoba tumbraŋ pronaig. Hoba tumbraŋ ta Damaskus tumbraŋ patumba minna. ¹⁶Nu Sodom le Gomora tuku gabis agaŋ ndende ŋakmba ta kile-luka kilmba nzamu nuŋe Lot turmba tumba Lot tuku agaŋ ndende

tanjo pino ñakmba turmba kilmba luka kinaig. ¹⁷Abram nu gabat sugo bailka ta ndoŋ kame bumba nane kile-iberŋkina sulumba luka prona le Sodom tuku gabat suŋgo ta Abram sota kina ka Zawe ma gutoŋ tanje Abram te-silikina. (Ma gutoŋ ta tuku nyu ande Gabat Sugo tuku Gutoŋ ŋgade).

Melkisedek nu Abram nyaro tuna

¹⁸Salem tuku gabat Melkisedek nu Kuate o mbolok tuku pris minna. Nu bret grep kule kilmba Abram tugum kumba ¹⁹nyaro pasa tuna sulumba sakina: Kuate nu o mbolok. Nuŋge samba kilke kile-mayokkina. Nuŋge ne nyaro pasa tinwa. ²⁰Kuate nu o mbolok. Sine nu tuku nyu te-duŋgube. Nuŋge ne sinzaŋnat le naŋe ŋgueu mbal ñakmba kile-iberŋkat ŋgina.

Taŋakina le Abram nu gabis agaŋ ndende ñakmba kilna ta maŋgur 10 patika ande tumba Melkisedek tuna. ²¹Taŋana le Sodom tuku gabat suŋgoŋge ndek Abram sana: Tanjo pino ñakmba yiŋe kili le gabis agaŋ ndende ñakmba ne kila ŋgina le ²²Abram ndek Sodom tuku gabat suŋgo ta sana: Kuate Suŋgo nu o mbolok. Nuŋge samba kilke kile-mayokkina le ye kile Suŋgo tuku nyu mbolŋge pasa saŋgri pilewet. ²³Ne ŋgumneŋga sakikat: Yeŋge Abram agaŋ ndende suŋgomba tuwen le kile nu agaŋ ndende suŋgomba ñak minit ŋga sakikat tukunu ye ne tuku agaŋ inum te nda. Muli foŋfoŋ afu ko kupe ŋgaro tuku muli ande mata ye te nda. ²⁴Ye mbulit. Ye agaŋ ndende afu kile nda. Ye tuku kuasmbiŋge nyamagaŋ afu kilmba nyinaig ta maye. Ye tuku gulab kame Aner Eskol Mamre nane ndo agaŋ ndende afu niŋga ŋga sana.

Kuate nu Abram ndoŋ wamdus ulendinaik

15 ¹Mara ande Abram nu kiŋatanu suk Suŋgoŋge wika sana: Abram, ne kuru kuru ndaka. Ye ne tuku kandim taŋaŋ ne kulatka minet. Ne lafu mayenu suŋgokanu tamŋgat ŋgina. ²Taŋakina le Abram nu ndek sana: O Kuate Suŋgo, ye kiŋo kugatok minet. Ye kumi le Damaskusnu tanjo Elieser nuŋge ye tuku agaŋ ndende kilamŋgat. Ta tuku ne ame agaŋ mayenu ye samŋgat? ³Ne ye tuku ndare tumunu ande ndasina tukunu ye tuku kukul tanjo nuŋge ye tuku agaŋ ndende kilamŋgat ŋgina.

⁴Taŋakina le Suŋgo nu pasa lafumba sana: Kuga. Kukul tanjo naŋe Elieser nu ne tuku agaŋ ndende kile nda. Naŋe kiŋo ndinok ta nuŋge ne tuku agaŋ ndende kilamŋgat ŋgina. ⁵Taŋakina sulumba nu Abram tumba kilim kumba sana: Ai ambe. Samba mbol ambe tandeka mambilmba mbai kaŋgerka. Ne ñakmba burkam kumuŋ e? Ŋgumneŋga ne tuku ndare mbolŋge mbuŋ gudommaba mayok kaŋgaig. Samba mbolŋge mbai minig taŋaŋ burnu kumuŋ kuga ŋgina. ⁶Taŋakina le Abram nu Suŋgo tuku pasa ta ismba nu tuku saŋgri tomba tiŋgina le Suŋgo nu tuku ŋgamuŋgal son ta kaŋgermaba nu tanjo tiŋreknu ŋgina.

⁷Tanjakina sulumba nu Abram sana: Ye Sunjo. Ye ne Babilonia mbal tuku kilke Ur tumbraŋge ye ne mindenumba te prowen. Kilke te ne sernam tuku ŋga ye tanjawen ŋgina le ⁸Abram ndek lafumba sakina: O Kuate Sunjo, ye kilke te miro minam tuku sayate ta ye ndaŋmba pasa ta son pasa ŋga kila pili e ŋgina le ⁹Kuate nu ndek sana: Agaŋmor afu kilmba ye tugum te prowa. Makau paŋgarnu ande, meme paŋgarnu ande, sipsip pailnu ande ŋakmba yar keŋmba ŋak, gami ande, sar umaŋ kitek ande turmba kilmba ye tugum te prowa ŋgina le ¹⁰Abram nu pasa ta kumumba agaŋmor ta kilmba nu tugum prona sulumba agaŋmor ta ŋgamuŋge fetke lika inumnu ndinamŋge inumnu ŋaiŋamŋge patike likina sulumba umaŋ armba ta fet ndakina. ¹¹Tajana le wir afu ndem ta kilam tuku fumba ndekinaig le Abram nu ndem ta ŋgailka nane yokerke likina.

¹²Ki ka butuŋgina le Abram nu kinymba ma make sunjo kaŋgermba ŋgamuŋgal pitina le nu kuru kuru sunjo tina. ¹³Tajamba minna le Sunjo nu Abram sana: Ye siŋka sanet. Ne tuku mbuŋ kilke te kusremba kilke kise mboluŋge rawe taŋgo minwaig le kilke ta mbolok mbal nane piro kareŋnu niŋguwaig le piroka nane ait kuen ŋayo yar 400 nane sanzalnu minamŋgaig. ¹⁴Ait ta kugawa le ye kilke ta mbolok mbal lafumba piti niŋgi le naŋe mbuŋ kame kusrekuwaig le agaŋ ndende sunjomba ŋak tiŋga ma ta kusrewamŋgaig. ¹⁵Neŋge ndo mine mayemba ma ma saibo pilmba kuma le ŋgunuŋgaig. ¹⁶Amor mbal kilke te mboluŋge minig ta naŋgine mbar sugo ke likade ta kumuŋguwaig le naŋe ndare pulumba kinita ta ka bailkanu mboluŋge maŋ luka te prowamŋgaig ŋga Abram sana.

¹⁷Tanjakina le ki butuŋga furirna le waim ande pa guwa ŋak sati ande turmba mayok kinaik sulumba agaŋmor ndemnu Abrahamŋge fetka patikina ta ŋgamuk ŋgamuk kinaik. ¹⁸Tajanaik le Sunjo nu Abram ndoŋ wamdus ulendika siŋka son pasa Abram sana: Ne tuku ndare ye kilke te sertiŋamŋgit. Isip tuku kule sunjo kumamŋge kumba ka kule sunjo Yufretis kumamŋge tiŋgate kilke ta ŋakmba tane sertiŋamŋgit. ¹⁹⁻²¹Ken mbal Kenis mbal Kadmon mbal Hit mbal Peris mbal Refaim mbal Amor mbal Kanan mbal Girkas mbal Yebus mbal nane tuku kilke ta ŋakmba tane sertiŋamŋgit ŋga Abram sana.

Sarai tuku piro pino Hagarŋge kiŋo te-pilna

16 ¹⁻²Sarai nu Abram tuku kiŋo ande te-pile ndakina sulumba nu taŋgo nuŋe sana: Sunjo nu kiŋo ande ndasina tukunu ne ye tuku piro pino ndoŋ minap le nu kiŋo ande te-pilwa le yiŋe kiŋonu tamŋgit ŋgina. (Sarai tuku piro pino ta nyunu Hagar. Hagar nu Isipnu).

Abram nu Sarai ndoŋ wamdus ulendinaik sulumba ³Sarai nu nuŋe piro pino ta tumba Abram pinonu tuna. Ait ta mboluŋge Abram buk yar 10 Kanan kilke mboluŋge minna.

⁴Abram nu Hagar tumba nu ndoŋ minnaik sulumba Hagar nu kiŋo konna ta kamusmba nu Sarai ake agaŋ tajaŋ ŋga talana. ⁵Tajana le nu

ndek Abram sana: Hagarŋge ye talayate ta naŋe mbar. Ye yiŋe piro pino ne tinnen ta nu kile fuŋgulok minmba nu ye talayate. Sunŋoŋge ndo nu sile pilesikuwa ŋga taŋgo nuŋe sana. ⁶Taŋakina le nu ndek Sarai sana: Pino ta ne tuku piro pino ndo. Ne ame wam nu mbol kam ndeta ka ŋgina. Taŋakina le Sarai nu Hagar sawe lika katna le kua ka nu kusrena.

⁷Hagar nu Sarai kusremba Sur kambim tuku ndin dubimba kina ka ma baknu mbolŋge kule burok tugum taŋge minna le Sunŋo tuku Eŋel nu tugum prona sulumba ⁸nu kusnana: Hagar, Sarai tuku piro pino, ne aniŋge prowat sulumba animbi kaŋgat e ŋgina le nu ndek eŋel ta sana: Ye yiŋe piro gabat Sarai tuku kuru-kuruka kua ka tembi prowit ŋgina le ⁹Sunŋo tuku Eŋel nu sana: Ne luka naŋe piro gabat sota kumba naŋe ŋgamuŋgal te-ibeŋmba Sarai kumnemŋge mina. ¹⁰Yeŋge ki le ne tuku ndare tugeka kuasmbi sunŋokanu mayok kaŋgat. Burnu kumuŋ kuga ŋgina.

¹¹Taŋakina sulumba Sunŋo tuku Eŋel maŋ lato sana: Ne kiŋo te-palmbimŋgat. Sunŋo nu ne tuku malmbi ta isna tukunu ne kiŋo ta nyunu Ismael^c ŋga. ¹²Nu doŋki ŋguikok taŋaŋ minmba nu taŋgo pino ŋakmba tuku ŋgueu minamŋgat. Nu nuŋe ndare tuma ndoŋ mata nu mine nda. Nu kasomŋge minamŋgat ŋgina. ¹³Taŋaka sana le Hagar nu nuŋe wamdusembi sakina: i ... Ye Kuate kaŋgerit ta ye kume ndakit ŋgina.

Sunŋo nu Hagar ndoŋ pasatina le Hagar nu sakina: O Kuate, ne tuku am mbolŋge agaŋ ndende ŋakmba mayokŋge minit ŋgina. ¹⁴Ta tuku nane kule burok ta nyunu “Sunŋo abo tugu ŋak nu ye kaŋgeryate” ŋgade. Kule burok ta Kades tumbraŋ Bered tumbraŋ ŋgamu-ŋgamuŋge minit.

¹⁵Abram Hagar fuŋgul te-tuna ta kile nu kiŋo te-pilna le Abram nu kiŋo ta nyunu Ismael ŋgina. ¹⁶Abram nu yar 86 ŋak minna le Hagar nu kiŋo ta te-pilna.

Kuate nu ŋgaro pikam tuku maŋau te-mayokna

17 ¹Abram nu yar 99 ŋak minna le Sunŋo nu Abram tugum promba sana: Ye Kuate Saŋgri Ijayo. Ye ne sanet. Ne ye tuku miŋge dubimba maŋau purfeŋnu ndo ŋak mina. ²Ye ne ndoŋ wamdu ulendika siŋka son pasa pilet ta dubimba kumuwaŋgit. Yeŋge ki le ne tuku ndare tugeka taŋgo pino sunŋomba mayok kaŋgaig ŋgina.

³Taŋakina le Abram ndek truk kina le Kuate nu maŋ lato sana: ⁴Ne isa. Ye tuku siŋka son pasa ne mbolŋge minit tukunu ne taŋgo kuasmbi sunŋomba tuku mbuŋ naŋgine minamŋgat. ⁵Ta tuku ne tuku nyu Abram kuga. Ne taŋgo kuasmbi sunŋomba tuku mbuŋ minamŋgat tukunu ye ne tuku nyu kitek Abraham pili le minamŋgat. ⁶Yeŋge ki le ne tuku ndare mbolŋge kuasmbi sunŋomba mayok kaŋgaig. Afu gabat sugo mayok

^c 16.11 Ismael nyu ta tugunu: Kuate nu isna

kanğaig. ⁷Ye ne ndoŋ ne tuku ndare kame ndoŋ wamdus ulendika siŋka son pasa te pilet ta kugawe nda. Ye siŋka kumuwaŋgit. Ye ne tuku Mbara, ne tuku ndare pulumba tuturmba kanğat ta tuku turmba Mbara minmba minamŋgit. ⁸Ne kilke te tuku tuguk taŋgo kuga ta ye kilke te nduiye naŋe ndare kame ta ndoŋ tane sertinğamŋgit. Kanan kilke ŋakmba te tane tuku kilke minmba minamŋgat. Kugawe nda. Ye siŋka tane tuku Mbara minmba minamŋgit ŋgina.

⁹Kuate nu maŋ lato Abraham sana: Ye siŋka son pasa te sanet. Naŋe ndare puluka tuturmba kuwaig ta tane pasa saket te ismba kumumba dubiwap. ¹⁰Ye ne ndoŋ naŋe ndare kame ndoŋ wamdus ulendika pasa dubimba kumuwaŋ tuku ta teŋenmba. Tane taŋgo kiŋo kame ŋakmba tuku ŋgaro pikap sulumba ¹¹ye tane ndoŋ pasa katet te gilai ndaŋap. ¹²Tane kiŋo kile-patikap sulumba mara 8 kugawaig le nane tuku ŋgaro pikap. Taŋgine piro taŋgo tuku kiŋo kame tane kasomok taŋgo piyamba kile-likinaig ta ŋakmba tuku ŋgaro pikap. Taŋamba minmba minap le ¹³ye tane ŋakmba ndoŋ wamdus ulendika minmba minamŋgit. Ta tuku nane ŋakmba tuku ŋgaro pikap le taŋgine ŋgarosu mbolŋge nzilal ta minwaig. ¹⁴Taŋgo ande ŋgarosu nzilal ta kugatok ta nu tane ŋgamukŋge mine nda. Nu ye ndoŋ wamdus ulendikam tuku wam ta purmba pitaite ŋga sakina.

¹⁵Kuate nu maŋ Abraham sana: Ye kile piyo naŋe Sarai tuku sanet. Ne kile nyunu Sarai ndaŋga. Kile nyunu kitek Sara ŋga. ¹⁶Yeŋge nu nyaro tuwi le nu ne ndoŋ kiŋo ande te-palmbimŋgaik. Taŋamba nu taŋgo kuasmbi suŋgomba gabat sugo afu turmba tuku ina naŋgine minamŋgat ŋgina.

¹⁷Taŋakina le Abraham nu truk ka nzumilka wamdusmbi sakina: Yoi. Ye buk saibo pilmba yar 100 ŋak minet ta ndaŋmba ye kiŋo tam tuku sakate? Sara mata buk saibo pilmba yar 90 ŋak minit tukunu nu mata kiŋo te-palmbim kumuŋ kuga ŋga idusna. ¹⁸Taŋamba idusna sulumba Abraham nu Kuate sana: Ne ye tuku kiŋo Ismael ndo kulatka le nu maye minwa ŋgina kande ¹⁹Kuate ndek Abraham sana: Kuga. Piyo naŋe Sara nu ne tuku kiŋo ndinok te-palmbimŋgat ta ne kiŋo ta nyunu Isak ŋga. Ye kiŋo ta tuku ndare ŋakmba ndoŋ wamdus ulendika yiŋe siŋka son pasa kumumba dubimba minmba minamŋgit. Kugawe nda. ²⁰Ne Ismael tuku sayat ta ye mata isit. Yeŋge nu nyaro tuwi le nu tuku ndare tugekuwaig sulumba nu tuku ndare mbolŋge gabat sugo 12 mayok kanğaig. Nu tuku ndare mbolŋge kuasmbi suŋgo mayok kanğat. ²¹Ye Ismael tuku taŋawamŋgit ta ye Isak ndoŋ wamdus ulendika yiŋe pasa kumumba minmba minamŋgit. Yar ande si ait teŋen prowa le Sara nu kiŋo ta te-palmbimŋgat ŋgina. ²²Taŋakina sulumba Kuate nu Abraham ndoŋ pasate deŋpurmba nu kusremba kina.

²³Kile Abraham nu Kuate tuku miŋge dubimba ki ait ndui ta mbolŋge kiŋo nuŋe Ismael tuku ŋgaro pikna sulumba nu tuku wande tuma mbal

nu tanjo ndametiŋmbi piyamba kile-likinaig ta ŋakmba tuku ŋgaro pike likina. ²⁴⁻²⁵Abraham nu yar 99 ŋak minna le kiŋo nuŋe Ismael nu yar 13 ŋak minna le nane nale tuku ŋgaro piknaig. ²⁶Ki ait ndui ta mbolŋge ndo nane Abraham le Ismael tuku ŋgaro piknaig sulumba ²⁷nu tuku wande tuma mbal nu tanjo ndametiŋmbi piyamba kile-likinaig ta ŋakmba tuku ŋgaro turmba pike likinaig.

Kuate nu maŋ Sara kiŋo te-palmbim tuku Abraham sana

18 ¹Mara ande ki pa tiŋgina le Abraham nu Mamre tuku ail sugo tugum tanje nuŋe baibai kawaŋŋe minyok minna le Suŋgo nu tugum prona. ²Abraham nu mambimba tanjo keŋmba kaŋgerkina sulumba tiŋga pinderka kumba ka nane tugumŋge dagol tidroŋga loka saniŋgina: ³O tanjo sugo, mayemba prowaig. Tane ye liyumba ndakape. Tane tenje mabtumba isukusmba kape. ⁴Tenje minap le nane kule fudiŋ tumba prowaig le kupe minyaŋga ail kumnem tenje minyoka mabtap. ⁵Mabta minap le ye nyamagaŋmbi tane turtingi le nyumba saŋgri tumba kape ŋgina. Taŋakina le nane sakinaig: Ne sakate taŋamba ka ŋginaig.

⁶Taŋakinaig le Abraham nu pitik ndo nuŋe baibai sinam kina sulumba Sara sana: Pitik ndo plaua mayenu inum kunya sulumba waimbi pipmba bret foŋfoŋ pasoka ŋgina. ⁷Taŋakina sulumba Abraham nu pinderka nuŋe makau fonde tugum promba fatnu kitek butuknu kuya ŋak ande madimba tumba nuŋe piro tanjo tuna le nuŋge pre pre balemba kuapikina. ⁸Taŋana le Abraham nu makau fatnu kuapikina ta tumba bata le amo turmba kilmba nane tugumŋge patikina le nane kilmba nyumba minnaig.

Nane isukusmba minnaig le Abraham nu nane tugum tanje ail kumnemŋge nane tairŋga tiŋ minna le ⁹nane nu kusnanaig: Piyo naŋe Sara nu aniŋge minit ŋginaig le nu ndek sakina: Nu baibai sinam tenje minit ŋgina le ¹⁰tanjo inum tanje ndek nu sana: Yar ande si piyo naŋe Sara nu kiŋo tuwa le ye siŋka luka prowamŋgit ŋgina. Taŋakina le Sara nu nu ŋgumnemŋge baibai malaŋga tugum tanje pasa ta kagmaŋga ismba tiŋ minna.

¹¹Abraham nale Sara ndoŋ buk saibo patika yar gudommba kinaig le Sara nu kiŋo te-palmbim kumuŋ kuga tukunu ¹²nu wamdusmbi nzumilka sakina: Ye buk saibo pilen. Yiŋe gabat mata saibo pilna. Ye ndaŋndaŋmba tuma kinymba kamusi ŋga idusna. ¹³Taŋamba idusna le Suŋgo nu Abraham sana: Ndaŋam tuku Sara nu nzumilka sakat: Ye buk saibo pilen ta ndaŋmba ye kiŋo tamŋgit ŋga sakat. ¹⁴Ye Suŋgo. Ne iduste ye wam ta kam kumuŋ kuga ŋga ne iduste e? Kuga. Ye wam ŋakmba kam kumuŋ. Ye buk sakit. Yar ande si ait tenjen mbolŋge Sara nu kiŋo tuwa le ye luka prowamŋgit ŋgina. ¹⁵Taŋakina le Sara nu yabuka sakina: Ye nzumil ndakit ŋgina le nu ndek nu sana: Kuga. Ne siŋka ne nzumilka ŋgina.

Kuate nu Sodom le Gomora tumbran̄ kile-ŋgisikam sakina

¹⁶Kile tan̄go keŋ ta tin̄ga Sodom tumbran̄ tumail tumba kinaig le Abraham nu nane mindeka ndin̄nge mbilin̄gam bafuna le ¹⁷Sun̄go nu wamdusmbi sakina: Ye maŋau kam bafuwet te ye Abraham yabuwe nda. Kuga. ¹⁸Ŋgumneŋga Abraham tuku ndare mbol̄nge tan̄go kuasmbi sun̄go san̄gri ŋak mayok kan̄gaig. Nu mbol̄nge kilke tugu ŋakmba mbol̄nge ye wam mayenu kam̄ngit. ¹⁹Ye nu madiwen le nu nuŋe kiŋo kame nuŋe wa kat nuŋe ye tuku maŋau tumniŋguwa le nane maŋau purfeŋnu tiŋreknu ŋak minam̄gaig. Tan̄awa le ye nu mbol̄nge siŋka pasa sawen ta kumumba tambim̄ngit ŋga idusna. ²⁰Tan̄amba idusmba nu Abraham sana: Sodom Gomora nale une maŋau sugokanu ŋak. Nale tuku une maŋau ta tan̄go pino ŋakmba nan̄gine nan̄gine sakade le iset. ²¹Nane sakade ta kumumba une ta minit e ta ye kumba katesewam̄ngit ŋgina.

²²Tan̄akina le tan̄go ar ta Sodom tumail tumba kinaik le Sun̄go nu Abraham ndoŋ minna le ²³nu ndek Sun̄go kusnana: Ne tan̄go tiŋreknu ŋaigonu ŋakmba ulendimba bale faram̄ngat e? ²⁴Tumbran̄ tan̄ge tan̄go tiŋreknu 50 minwaig ndeta ne tumbran̄ ta te-ŋgisiwam̄ngat e ko nanenu ŋga mapewam̄ngat? ²⁵Ne nane tiŋreknu ŋaigonu ŋakmba ulendimba bale faram̄ngat e? Ne tan̄awam kumuŋ kuga. Ne tan̄go ŋakmba kulatka kumumbi pilengate tuku. Ne maŋau mayenu ndo kate tuku ŋgina le ²⁶Sun̄go nu lafumba sana: Ye Sodom tan̄go tiŋreknu burka ka 50 ta ye nanenu ŋga ŋakmba mapen̄ngit ŋgina.

²⁷Tan̄akina le Abraham nu maŋ lato sana: O Sun̄go, ye maŋ ne kusnani le ne ye tuku ndagari ndanuwa. Ye ake tan̄go ndo. Ne ye tuku ise ndaka. ²⁸Ne tan̄go tiŋreknu burka ka 50 kuga 5 den ndeta ne tumbran̄ ta te-ŋgisiwam̄ngat e ŋgina le Sun̄go nu sana: Tan̄go tiŋreknu 45 ndo minwaig ta ye tumbran̄ ta te-ŋgisiwe nda ŋgina.

²⁹Kile Abraham nu maŋ lato Sun̄go kusnana: Ata. Tan̄go tiŋreknu 40 ndo nziŋge minwaig ndeta ne ndaŋam̄ngat ŋgina le Sun̄go nu lafumba sana: Nane 40 ndo nziŋge minwaig ta ye tumbran̄ ta te-ŋgisiwe nda ŋgina.

³⁰Tan̄aka sana le Abraham nu maŋ kusnana: O Sun̄go, ye maŋ lato kusnanam̄ngit ta ne ye tuku ndagari ndanuwa. Tan̄go tiŋreknu 30 ndo nziŋge minwaig ndeta ne ndaŋam̄ngat ŋgina le Sun̄go ndek nu sana: Ye nane 30 ndo kan̄gerkumba ta ye tumbran̄ ta te-ŋgisiwe nda ŋgina.

³¹Kile Abraham maŋ lato nu kusnana: O Sun̄go, ye gabat kuil̄nga ne ndoŋ pasatet. Tan̄go tiŋreknu 20 ndo nziŋge minwaig ndeta ne ndaŋam̄ngat ŋgina le Sun̄go nu sana: Nane 20 ndo minwaig ta ye tumbran̄ ta te-ŋgisiwe nda ŋgina.

³²Tan̄akina le Abraham nu maŋ lato kusnana: O Sun̄go, ye pasa ndindo te ndo sani le ne ye ndoŋ gubra ndata. Tan̄go tiŋreknu 10 ndo

nzinge minwaig ndeta ne ndaŋamngat ŋgina le Sunjo nu sana: Nane 10 ndo minwaig ta ye tumbraŋ ta te-ŋgisiwe nda ŋgina. ³³Taŋakina sulumba Sunjo nu Abraham ndoŋ pasate deŋpurmba nu kusremba kina le Abraham nu luka nuje tumbraŋ kina.

Sodom tuku une maŋau

19 ¹Furirna le eŋel ar ta Sodom pronaiik. Lot nu Sodom tumbraŋ fonde malaŋga tugum taŋge minyok minna sulumba nu nale kaŋgerka tiŋga kumba ka nale tugumŋge loka sakina: ²O taŋgo sugo, mayemba prowaik. Tale kupe minyaŋga ye tuku wande mbolŋge kinyumba indole mafewa le maŋ kape ŋgina le nale ndek Lot sanaik: Kuga. Sile tumbraŋ ŋgamu mayok siŋge kinyamŋgik ŋginaik kande ³Lot nu nale saŋgrimba sarsarnikmba nu tuku wande mbol kuwaik ŋga sanikina le nale tiŋga nu dubimba nu tuku wande mbol kinaig. Taŋamba Lot nu nuje piro mbal saniŋgina le nane nale tuku pagunaig sulumba bret yis kugatok pasokinaig le nu nyamagaŋ ta kilmba nale nikina le nyinaik.

⁴Isukuse deŋpurmba nale kinyam bafunaik le Sodom tumbraŋ taŋgo kiŋo kame ta ŋakmba pro Lot tuku wande kornaig sulumba ⁵wi kuenka nu sanaig: Taŋgo ar furirat le ne sota prowaik ta nale aninge minik? Ne nale kile-mayokka le sine nale ndoŋ karbe ŋginaig.

⁶Taŋakinaig le Lot nu nane sota kilim kina sulumba malaŋga tukulmba saniŋgina: ⁷Tira kame, tane maŋau ŋayonu te nale mbolŋge ndakap. ⁸Ye tuku kulim ar minik te nale taŋgo ande ndoŋ kinye ndakinaik. Ye nale kile-mayokka tane tiŋgi le tane ame maŋau kam ndeta nale mbolŋge kap. Taŋgo ar te mbolŋge maŋau ŋayonu ande ndakap. Nale ye tuku gulab prowaik le ye nale kulatket ŋgina. ⁹Taŋakina le nane Lot sanaig: Ne kua kaye. Ne tumbraŋ tuguk taŋgo kuga. Ne ndaŋam saka siŋgine maŋau te kusrewam tuku peusiŋgit? Kua kaye. Kuga ta sine ne mata tumba ŋayo silinamŋgig ŋginaig. Taŋakinaig sulumba nane Lot mbiti-mbitimba malaŋga sambriwam bafunaig le ¹⁰taŋgo ar taŋge malaŋga talka wai sirmba Lot didikinaik le sinam kina le nale malaŋga tukulnaik. ¹¹Tukulnaik sulumba nale taŋgo kiŋo kame malaŋga tugumŋge minnaig ta ŋakmba am tukulniŋge likinaig le nane malaŋga te-sili ndakinaig.

Lot nane Sodom kusrenaig

¹²Kile nale ndek Lot sanaik: Naŋe ndare afu minig e? Naŋe mbiyel, naŋe kiŋo, naŋe kulim afu turmba minig kande kilmba tumbraŋ te kusremba kua kape. ¹³Sile tumbraŋ te te-ŋgisiwamŋgik. Tumbraŋ te tuku taŋgo pino nane tuku une maŋau sunjokina le taŋgo pino nane naŋgine naŋgine sakade le Sunjo nu isna. Ta tuku Sunjo nu sile tumbraŋ te te-ŋgisiwam tuku kukulsikina le prowik ŋginaik. ¹⁴Taŋakinaik le Lot nu tiŋga kumba taŋgo armba nu tuku kulim kat nuje kilam tuku madinikina ta sanikina: Tale tiŋgap le sine tumbraŋ

te kile ndo kusremba kua kab. Sunjo nu tumbranj te te-ngisiwamngat ngina kande nale nu usre pasa sakate nga idusmba nale numbik ri ndanaik.

¹⁵Mafena le Sunjo tuku enjel ar ta nale sanjri mbakmba Lot sanaik: Ne tinga piyo nanje, nanje kulim ar ta kilmba kile ndo tinga pitik kua kape. Kuga ta tumbranj te tuku une njayonu lafunu ne turmba ngisinungat nginaik.

¹⁶Tanjakinaik le Lot nu wam nzumbilenja gitmba minna ta Sunjo nu Lot sinana le tanjo ar ta Lot le piyo nuje, kulim ar ta nane wainu kilmba kumba tumbranj tuku fonde kilimnje patikinaik. ¹⁷Nane kilimnje patikumba enjel inum ta nane saningina: Kua ka kape sulumba mbilka ngumnem mambil ndawap. Ma gutoj tenje mabte ndakap. Kua ka ka tabe si pongap. Tane ngisikubekaig ngina le ¹⁸Lot nu lafumba sakina: O tanjo sunjo, tanjamba kuga. ¹⁹Tale buk ye tuku sinatikina le ye mbolnje manjau mayenu kaik. Tabe si masken njayo tukunu ye tabe mbol ambe kua ka kambim fuguwet. Kumba mini le ndinje pa ta ye tuwa le kumba ngisinungit. ²⁰Ta tuku tale manj ye mbolnje manjau mayenu kap. Tumbranj patuk si kanjerap. Si fudinjo. Maye ndeta ye sinje ka mini sulumba kumba ngisike nda ngina le ²¹nu lafumba sana: Ta maye. Ne sakat tanjawanngit. Ye tumbranj si te-ngisiwe nda. ²²Ne paten kua ka tumbranj si kaye. Ye ne tairngamngit. Ne kumba si prowa le ye ma tugu te te-ngisiwamngit ngina.

Lot nu tumbranj ta fudinjo ngina tukunu nane tumbranj ta nyunu Soar^d nginaig.

Kuate nu Sodom Gomora kile-ngisikina

²³Ki mbol kina le Lot nu Soar prona le ²⁴Sunjo nu ndame pa soj njak sawe piyanu sukmba Sodom Gomora tuku ma tugu njakmba kumunje likina. ²⁵Tumbranj ar ta tuku ma gutoj ta tanjo pino aganj njakmba kilke mbolnje prowe likinaig ta njakmba usarke sulunaig. ²⁶Tanjanaig le Lot piyo nuje mbilka ngumnem mambilna kande nuje njarosu ta sol kuilka karenja makek suk tij minna.

²⁷Mafena le Abraham nu maratukuk tinga kina ka Sunjo ndonj pasata minnaik ma ta tugum prona sulumba ²⁸mambilmba Sodom Gomora tuku ma gutoj kilke njakmba kanjerkina ta pa guwa sunjo tafil njak tinga minna le kanjerna.

²⁹Kuate nu ma gutoj ta te-ngisiwam bafuna sulumba nu Abraham idusmba Lot kukulna le nu tinga ma kise kina. Tanjana le nu Lot buk minna tumbranj ta njakmba kile-ngisike suluna.

Lot tuku kulim ar ta kinjo kile-patikinaik

³⁰Lot nu Soar tumbranjje minam tuku kuru-kuruka nuje kulim ar ta kilmba tumbranj ta kusremba tabe ponga kinaig ka ndame burok ande kanjermba sinam tanje minnaig.

^d 19.22 Soar nyu ta tugunu Fudinjo

³¹Tañamba tañge minnaig sulumba kulim mulum ta mambo nuñe sana: Mam buk saibo pilna. Kilke te mbolñge tañgo ande sile kilam tuku mine ndakate. ³²Ta tuku ne isa. Sile mam grep kule tupe le nu nyumba ñginñgankuwa le sile nu ndoñ kinype. Tañape sulumba sile kiño kile-patikupe ñgina. ³³Tañamba furirna le nale mam nakile grep kule tunaik le nu nyumba ñginñgankina. Ñgin-ñgankina le kulim nuñe mulum ta mam nuñe ndoñ kinynaik ta mam nuñe ñginñganka nu wam ta katese ndana.

³⁴Mafena le kulim mulum ta ndek mambo nuñe sana: Furir ye mam ndoñ kinyit. Ñgilaiñge sile mañ mam grep kule tupe le nyumba ñginñgankuwa le ne suk mam ndoñ kinya. Tañape sulumba sile kiño ñak minpe ñgina. ³⁵Tañakina sulumba nale mam nakile mañ grep kule tunaik le nu nyumba ñginñgankina. Ñgin-ñgankina le mambo nuñe suk mam nuñe ndoñ kinynaik ta mam nuñe ñginñganka wam ta mata katese ndana.

³⁶Tañana le Lot tuku kulim ar ta mam nakileñge fungul nikina le kutunaik. ³⁷Kulim mulum ta kiño ande te-pilna sulumba kiño ta nyunu Moab ñgina. Kiño ta nu Moab mbal tuku mbuñ nañgine. ³⁸Mambo nuñe mata kiño ande te-pilna sulumba kiño ta nyunu Ben-Ami ñgina. Ben-Ami nu Amon mbal tuku mbuñ nañgine.

Abraham le Abimelek

20 ¹Abraham nu kumba ka Negeb ma baknu mbol prona sulumba Gerar tumbrañge minna. Gerar nu Kades tumbrañ Sur tumbrañ ñgamu-ñgamuñge minna. ²Tañge minna sulumba Abraham nu Sara nu yiñe kulim ñgina le Gerar tuku gabat suñgo Abimelek nu tañgo afu kukulñingina le nane pro Sara tumba ka Abimelek tunaig.

³Tañamba minmba ait ande furir ñgamu Abimelek nu kinyna sulumba kiñatina le Kuatenge sana: Ne isa. Ne pino te tañgo ñak tina tukunu ne kumamñgat ñgina.

⁴Abimelek nu Sara ndoñ kinye ndakinaik tukunu nu Suñgo lafumba sana: O Suñgo, ye mbar ndawen. Ne tañgo mbar ndade ta ne baleniñgam kumuñ e? ⁵Abraham nu nuñe ye sayina: Pino te ye tuku kulim ñgina le Sara mata ye sayina: Tañgo te ye tuku leu ñgina. Ye mbar ndawen. Ye tañgo pino ñakmba am mbolñge ye mañau te ken ñgina le ⁶Kuate nu kiñambi lafumba sana: Ne tañgo pino ñakmba tuku am mbolñge tañana ta ye kila. Ta tuku ye ne nu ndoñ une ndaka ñga peunen le ne pino ta kire ndana. ⁷Ne kile pino ta tumba luka ka tañgo nuñe tawe. Tañgo ta nu tuan tañgo ande. Nu ne tuku yabañwa le ne kume nda. Ne pino ta luka nu ndatawe ta ne nañe kuasmbi ndoñ tane ñakmba kume likamñgaig ñgina.

⁸Mafena le maratukuk tiñga Abimelek nu nuñe piro tañgo ñakmba kile-mañgurka pasa ñakmba Kuatenge sana le isna ta saningina le

nane kuru kuru sunjo tinaig. ⁹Tañanaig le Abimelek nu Abraham wika sana: Ne ame mañau sine mbolnje kina? Ye ame mbar ken le ne sine ñakmba piti sunjo te singam bafute? Ne siñka mañau ta ñayonu kina. ¹⁰Ne ndañam saka mañau teñenmba kina ngina le ¹¹Abraham lafumba nu sana: Ye idusen tumbrañ te tuku tañgo nane Kuate tuku mingge kumnemnge minmba nu tuku nyu kurau ndakade tukunu nane ye tuku pino tumba ye baleyubekaig nga idusen. ¹²Pino te son ye tuku kulim. Sile mamnge kile-patikina ta sile ina yimyam le ye nu pinonu ten.^e ¹³Kuate nu ye kukulyina le ye yiñe tumbrañ tuguk kusrewen sulumba nu sawen: Ne ye mbolnje mañau mayenu kumba ma ñakmba mbolnje tañgo ñakmba teñenmba saniñga: Tañgo te ye tuku leu nga saka ngen.

Abraham nu tañamba Abimelek sana le ¹⁴nu kina ka Sara tumba pro Abraham tuna sulumba sipsip makau piro tañgo piro pino afu turmba kilmba promba Abraham tuna sulumba ¹⁵sana: Kilke te ñakmba ye tuku ndo. Ne ma ani nzalinu minam idusmba ndeta ka tañge minyoka ngina. ¹⁶Tañamba nu ndek Sara sana: Ne mbar ndana. Tañgo kame ne ndoñ minig ta nane katesewaig nga ye leu nañe ndametij soñ 100 tuwet. Ye tañawi le ne mbar ande ke ndakina ta nane ñakmba katesemba kila palmbimnggaig ngina.

¹⁷⁻¹⁸Abimelek nu Abraham piyo nuñe tina tukunu Kuate nu Abimelek tuku piyo nuñe, piro pino kat nuñe nane ñakmba kiño ngailningina tukunu Abraham ndek Kuate yabañna le Abimelek nale piyo nuñe ndoñ, nuñe piro pino ñakmba nane wakeikina le nane mañ kiño kile-patike likinaig.

Sara nu Isak te-pilna

21 ¹Sunjo nu siñka pasa buk Abraham sana ta nu Sara mbolnje kina le ²nu funjul ñakna. Abraham nu buk saibo pilmba yar 100 ñak minna le piyo nuñe Sara nu Kuate nu ait sana ta mbolnje kiño ta te-pilna le ³Abraham nu kiño ta nyunu Isak ngina.

⁴⁻⁷Kile Sara ndek sakina: Kuatenge ye sinzanyat le ye kiño te-pilit. Ta tuku nga ye gare-gareka nzumilket. Nane ñakmba ye mañau kit ta iswaig sulumba gare-gareka nzumilkamnggaig ngina. Tañakina sulumba nu mañ lato sakina: Nane buk idusnaig Sara nu Abraham tuku kiño ande te-pile nda nga idusnaig ta ye tuku tañgo saibo pilna le kile ye nu tuku kiño ande te-pilit ngina.

Isak nu mara 8 kusrena le ki ait ta mbolnje Kuate nu Abraham buk sana ta kumumba nu kiño nuñe tuku ngaro pikna.

Abraham nu Hagar nale Ismael ndoñ pitaikina le kinaik

⁸Kiño ta sunjokina le ina nuñenge nu amo ngailna. Ki ait ta mbolnje Abraham nu kiño amo kusrena ta tuku pagumba nye sunjokina. ⁹Tañana

^e 20.12 Hibru mbal tuku mañau buk tañamba minanu. Ina yimyam mam ndindo ta nane muñgu kilanu (2 Samuel 13 kanđerap).

le Abraham tuku kiyo Ismael nu Isipnu pino Hagar ndonj te-pilnaik ta nu Isak maim maim pasa tumba minna le Sara nu ismba ¹⁰tanjo nuje sana: Kiyo ta Isak ndonj ne tuku aganj ndende tuma kile nda. Piro pino ta kiyo nuje ndonj pitaika le kasom kuwaik ngina le ¹¹nu pasa ta ismba kiyo nuje Ismael tuku wamdus pitina le ¹²Kuatenge nu sana: Piro pino ta kiyo nuje ndonj ne wamdus piti ndanuwa. Ne Sara tuku pasa ismba dubiwa. Isak tuku ndare mbolnje ndo ne tuku mbuj mayok kanjaig. ¹³Piro pino ta tuku kiyo nu mata ne tuku kiyo tukunu yenje ki le nu tuku ndare mbolnje tanjo kuasmbi sunjo ande tugekamngat nga Abraham sana.

¹⁴Tanjakina le maratukuk tinga Abraham nu nyamaganj kilmba aganjmor ngarombi kule kunyna ta turmba kilmba Hagar tuku kailmane mbolnje patika kiyo nuje ndonj kukulnikina le kinaik kumba ka Berseba tuku ma baknu mbolnje kine promba lika minnaik. ¹⁵Lika minnaik ma ma kule kugana le kiyo nuje tumba kumba ka ail fudinjo ande kumnemnje pilna le kinymba minna. ¹⁶Kinymba minna le Hagar nu kiyo nuje ta kusremba nane tui fat parsinjade le kumba tingate tanjamba nu kumba ka minyokina sulumba wamdusmbi sakina: Ye kiyo kanjermba mini le kumwa ta njayo ngina. Tanjakina sulumba nu tanje minyok minmba malmbika minna.

¹⁷Kiyo ta mata malmbika minna le Kuate nu isna le samba mbolnje Kuate tuku Ejel ndek Hagar wika sana: Hagar, ne ndanam wamdus pitinate? Ne kuru kuru ndaka. Kiyo naje malmbikate ta Kuate nu o buk isat. ¹⁸Ne tinga kumba ka kiyo naje tumba wamdus bul sera. Yenje ki le nu tuku ndare tugeka tanjo kuasmbi sunjo ande mayok kanjat ngina. ¹⁹Tanjakina sulumba Kuate nu Hagar tuku am talkina le kule burok ande kanjerna sulumba kumba ka aganjmor ngaro tambi kule kunyna. Kunyna sulumba kiyo nuje kule ta tuna le nyina.

²⁰Kuatenge kiyo ta kulatka minna le sunjokina sulumba kumba ka Paran tuku ma baknu mbolnje minyokumba kanzerek tanjo minna le ²¹ina nujenje Isipnu pino ande tumba Ismael te-tuna.

Abraham nu Abimelek ndonj wamdus ulendinaik

²²Ait ta mbolnje Abimelek nuje kame gabat nyunu Pikol tumba Abraham tugum promba sana: Kuate tuku nyaro ne mbolnje mit. ²³Ta tuku ne kile Kuate tuku nyu tambi pasa sangri pilewa sulumba ye mbolnje manjau njayonu ande ndaka. Ye tuku kutu mbolnje ye tuku wa kame mbolnje mata manjau njayonu ande ndaka. Ye buk ne mbolnje manjau mayenu ken ta kile ne suk ye mbolnje, kilke kile ne rawe tanjo tanjanj mit ta mbolnje manjau mayenu ndo ka ngina le ²⁴Abraham ndek nu sana: Ne sakate tanjamba ye pasa sangri pilewet ngina.

²⁵Tanjakina le Abraham nu kule burok ande Abimelek tuku piro tanjonge tinaig ta tuku nu sana le ²⁶nu ndek Abraham sana: Imanje

kule burok ta tina ta ye gilai. Ne ye ndasayina. Kile ndo sayate le ye iset ngina.

²⁷Tañakina le Abraham nu kina ka sipsip makau turmba kilmba promba Abimelek tuna sulumba nale wamdus ulendinaik. ²⁸Tañanaik sulumba Abraham nu sipsip fat 7 kilmba yamokŋge patikina le ²⁹Abimelek nu Abraham kusnana: Ne ndañam sipsip fat 7 ta yamokŋge patikat e ngina le ³⁰Abraham lafumba nu sana: Yenge kule burok ta sarken ta ne son nga sulumba sipsip fat 7 te kila ngina. ³¹(Nale wamdus ulendinaik tuku ma ta nane kile nyunu Berseba^f ngade).

³²Bersebaŋge wamdus ulendika Abimelek nuŋe kame gabat Pikol ndon nale luka Filistia ma mbol kinaik le ³³Abraham nu Bersebaŋge ail ande ngukina sulumba Kuate Suŋgo abo tugu ŋak nu tuku nyu te-duŋgina.

³⁴Tañamba nu yar gudommba Filistia kilke mbolŋge minna.

Abraham nu Isak tumba Kuate tuku atraukam bafuna

22 ¹Mara ande Kuate nu Abraham tuku ngamuŋgal son tagomba nu wika sana: Abraham ngina le nu woka sakina: Ye minet te ngina. ²Tañakina le Kuate nu sana: Ne tiŋga naŋe kiŋo naŋe ndindo Isak ne nu tuku kume purte ta tumba kumba ka Moria kilke mbolŋge tabe ande ye ne tumnamŋgit ta mbolŋge ne ye tuku atrauka kiŋo ta balemba piya le ugmba usarkuwa ngina. ³Tañamba sana le Abraham nu maratukuk tiŋga kuaneka doŋki inum tumba saŋgilnu mbolŋge kumiŋ depolka kusmba nuŋe piro taŋgo armba kilmba atraukam tuku pa fetka ndaleka tumba Isak ndoŋ Kuate nu ma sakina ta kinaig.

⁴Kumba minnaig le mara armba kinaig le mara keŋnu mbolŋge Abraham nu tiŋga mambilmba Kuate nu ma sakina ta maskenŋge kaŋgerna sulumba ⁵nuŋe piro taŋgo ar ta sanikina: Tale doŋki tumba teŋge minap. Ye yiŋe kiŋo ndoŋ kumba ambeŋge Kuate mbariŋmba nu tuku nyu te-duŋga maŋ luka ndekamkik ngina. ⁶Tañaka sanikmba nu pa ndale ŋak tumba Isak tuna le kurana le Abraham nu pa wagmbi bagi turmba kilmba nale kigriŋga kinaik ⁷kumba ka ndinŋge Isak nu mam nuŋe wika sana: Mam o ngina le mam nuŋe ae ngina le Isak nu kusnana: Sile pa wagmbi pa ndale ŋak kilkik ta Kuate atraukam tuku sipsip fat aniŋge ngina le ⁸Abraham lafumba sana: Kiŋo, Kuate nuŋe atraukam tuku sipsip fat ande sile sikamŋgat ngina. Tañamba saka nale maŋ kigriŋga kinaik.

⁹Nale Kuate nu ma sakina ta mbol pronaik sulumba Abraham nu ndame turŋaŋga pa laŋlaŋ wakeimba pa ndale ŋak ta kuklimba ta mbolŋge farna sulumba kiŋo nuŋe Isak kupe wai kusmba pa farna ta mbolŋge pilna. ¹⁰Tañana sulumba nu nuŋe kiŋo balewam saka bagi

^f 21.31 Berseba nyu ta tugunu Pasa Katanu Kule Brok

gomba tumba wai sukakina kande ¹¹ Sunjo tuku Enjel samba mbolnje wika sana: Abraham, Abraham ngina le nu woka sakina: Ye minet te ngina le ¹² Enjelnje nu sana: Kiyo tuku ngarosu njayo sili ndawa. Ne nanje kiyo nanje ndindo mape ndamba balemba ye atraukam bafuwat ta ye kanjerit. Ne ye tuku minje dubite ta ye kile kila pilit ngina. ¹³ Tanjakina le Abraham nu mbilka mambilmba meme pailnu ande ail fudinjo sinamnje naunu konka minna le kanjerna sulumba kumba ka meme ta Isak tuku lafuknu tumba balemba Kuate atraukina. ¹⁴ Tanjana sulumba Abraham nu ma ta nyunu “Sunjonje sine tursinjit” ngina. (Kile nane tenemba sakade: Sunjo tuku tabe mbolnje nu sine tursinjit ngade).

¹⁵ Kile Sunjo tuku Enjel nu samba mbolnje Abraham wi arnu sana: ¹⁶ Ye Sunjo. Ne ye tuku minje dubimba nanje kiyo nanje balemba ye atraukam bafuwat tukunu ye yinje nyu tambi pasa sangri pilewamnjit ta ne isa. Ye sinja ne mbolnje wam mayenu kamnjit. ¹⁷ Yenje ne tuku ndare te-tugewi le samba mbolnje mbai minig piyalnje fulbul minig tanjan sungomba mayok kanjaig. Ne tuku mbuj kat nanje ngueu mbal ndoj kame bumba nane kile-ibenkamnjaig. ¹⁸ Tango kuasmbi njakmba nane ne tuku saka nane afu nyaro ninge likamnjaig. Ne ye tuku minje ismba dubiwat ta tuku nga sanet ngina.

¹⁹ Tanjakina le Abraham nale man luka nuje piro tango ar ta tugum pronaik sulumba nane luka Berseba tumbran kinaig. Tanjamba Abraham nu Bersebanje minmba minna.

Nahor tuku kiyo kat nuje

²⁰ Tanjamba minnaig ma ma mara ande nane afu Abraham tugum promba sanaig: Milka nu maib nanje Nahor tuku kiyo 8 kile-patikina. ²¹⁻²² Kiyo mulum ta nyunu Us. Nu tuku mambo kat nuje ta nyu nangine Bus, Kemuel, Kesed, Haso, Pildas, Yidlaf, Betuel. Kemuel tuku kiyo nuje Aram nga Abraham sanaig.

²³ Betuel nu Rebeka te-pilna. Milka nu kiyo 8 ta Abraham maib nuje Nahor ndoj kile-patikinaik le ²⁴ Nahor nu nuje pino ande nyunu Reuma ndoj Teba, Gaham, Tahas, Maka nane kile-patikinaik.

Sara nu kumna

23 ¹ Sara nu yar 127 njak minna sulumba ² Kanan kilke Hebron tumbranje nu kumna. Nu kumna le Abraham nu wamdus tatrukina le nu kumba Sara tugumnje malmbikina. ³ Malmbikina sulumba tinja piyo nuje tuku mindesin ta kusremba Hit mbal tugum promba nane saningina: ⁴ Ye tumbran tuguk tango kuga. Ye rawe tango minet. Tane kilke ande ye sap le ye piyawi sulumba yinje pino nguki ngina le ⁵ Hit mbal nane lafumba Abraham sanaig: ⁶ O tango sunjo, ne isa. Ne gabat sunjo tanjan sine ngamuknje minit. Sine tuku ndame burok

mayenu ndo ande kanjermba madiwa sulumba kumba ka piyo naje nguka. Ne piyo naje ngukam tuku ndame burok ande madiwa ta tango andenje ne ngailne nda nga Abraham sanaig.

⁷Tanjakinaig le Abraham nu Hit mbal jakmba tugumnje loka sanjgina: ⁸⁻⁹Tane son sakade ndeta tane Sohar tuku kiyo nuje Efron sawap le nu nuje ndame burok nyunu Makpela nuje kilke make mbolnje minit ta ye suwa le ye yiye pino ngukam tuku piyawi. Tane nu sawap le ndame burok ta tuku piyanu giganmba ta sakuwa le ye tane tuku am mbolnje piyawi sulumba mindesij ngunu tuku ti ngina.

¹⁰Efron nu Hit mbal tuku gabat ande minna. Nu nane jakmba ndon tumbraj ta tuku fonde malaŋga tugumnje minyok minna sulumba nu sakina: ¹¹O tango sunjo, ne isa. Kilke sakat ta ndame burok turmba ye kile nane jakmba tuku am mbolnje ne tinet. Ne piyo naje tumba kumba ka tanje nguka ngina le nane jakmba isnaig.

¹²Kile Abraham ndek Hit mbal jakmba tugumnje lokina sulumba ¹³Efron sana: Ye pasa ande sanamngit ta ne isa. Ye kilke ta piyawi sulumba ndametij ne tanmbimngit. Tanjawi sulumba ye yiye pino tanje ngunungit ngina le nane jakmba isnaig le ¹⁴Efron lafumba Abraham sana: ¹⁵O tango sunjo, sile mbolnje kilke te tuku piya ta sunjokanu kuga. Son 40 ndo. Ne kilke ta tumba kumba ka piyo naje nguka ngina le ¹⁶Abraham nu pasa ta ismba ndametij Efron sakina le Hit mbal nane jakmba isnaig ta nane piyade mbal ndametij pitinu kanjerde ta kumumba Efron tuna.

¹⁷Tanjamba Abraham nu Efron tuku kilke Makpela tumbranje Mamre tugumnje minna ta tina sulumba kilke ta tuku ndame burok ail jakmba turmba kilna le ¹⁸Hit mbal tumbraj ta tuku malaŋga tugumnje minyok minnaig ta nane jakmba ismba wokinaig. ¹⁹Tanjaanaig le Abraham nu piyo nuje Sara tumba kumba ka Makpela kilke ndame burok ta sinamnje pilna. (Ma ta Kanan tuku kilke mbolnje Hebron tumbraj patuknje minna). ²⁰Tanjamba Hit mbal tuku kilke ta ndame burok turmba mindesij ngunu tuku Abraham tunaig.

Isak nu Rebeka tina

24 ¹Sunjo tuku nyaro mara mindek Abraham mbolnje minna le nu yar sunjomba kusremba saibo pilna sulumba ²nuje piro tango ambokok Abraham tuku agaŋ ndende kulatkina ta wika sana: Naje wai tumba ye tuku fel karauknje pale.[§] ³Ne samba le kilke tuku Mbara Sunjo nuje nyu tambi ne pasa sanjri pilewa sulumba Kananje yiye kiyo tuku pino ande ndata. ⁴Ne kumba ka yiye kilke tuguk ta mbolnje yiye ndare tugumnje Isak tuku pino ande ta ngina le ⁵piro

§ 24.2 Hibru mbal nane tanjamba pasa sanjri pilewanu (Mulum Pasa 47.29 kanjerap)

tango tanje ndek Abraham kusnana: Pino ta nuje kuasmbi kusreka ye dubiyam mbulwa ndeta ye kiyo nanje kukuli le nu nanje tumbraŋ tuguk kuwa e ŋgina le ⁶Abraham lafumba sana: Taŋamba kuga. Ne ye tuku kiyo kukula le kilke ta mbol ndakuwa. ⁷Samba tuku Mbara Sungo nunje ye kukulyina le ye yiŋe ndare yiŋe tumbraŋ tuguk yiŋe kilke kusreken le nunje ye siŋka son pasa saŋgrinu teŋenmba sayina: Ne tuku ndare ye kilke te siŋka serniŋamŋgit ŋga sayina. Nunje nuje eŋel kukulwa le amboŋga kaŋgat. Ne kumba tanje yiŋe kiyo tuku pino ande ta. ⁸Pino ta ne dubinam mbulwa ndeta pasa ta ake ŋgisikuwa. Ne ye tuku kiyo ta ndoŋ luka kilke ta mbol ndakape ŋga piro tango nuje sana. ⁹Taŋaka sana le piro tango ta nuje gabat Abraham tugum promba wai tumba Abraham tuku fel karaukŋge pilna sulumba Abraham pasa sakina ta kumuwaŋgit ŋga wokina.

¹⁰Taŋamba piro tango ta nu Abraham tuku kamel 10 kilmba Abraham tuku agaŋ ndende magenu turmba kilna sulumba tiŋga Mesopotamia kilke Nahor tuku tumbraŋ ta kina kumba ka ka ta prona. ¹¹Prona sulumba kamel 10 ta saniŋgina le nane tumbraŋ kilimŋge kule burok ta tugumŋge mabta kinymba minnaig.

Ki butuŋgina le furiram pino kame nane kule kunyam prowam bafunaig le ¹²tango ta yabaŋmba sakina: O Sungo, yiŋe gabat Abraham tuku Mbara, ne kite yiŋe gabat Abraham idusmba ye turya. ¹³Ye kule burok te tugumŋge minet le tumbraŋ te tuku pino mbanzo kame nane kule kunyam prode. ¹⁴Ye pino ande teŋenmba sawamŋgit: Nanje waim kule ŋak ta ye sa le ye nyi ŋga sawamŋgit. Pino ta nu sakuwa: Ne ilmba nya le ye ne tuku kamel kame tuku kule afu turmba kunyamŋgit ŋguwa ndeta ye katesewamŋgit. Ne pino ta nanje piro tango Isak tuku pino madina ŋga katesewamŋgit. Nu taŋakuwa le ne ye tuku gabat buk turat ta ye katesewamŋgit ŋgina.

¹⁵Nu yabaŋmba minna le Betuel tuku kulim nyunu Rebeka nu kilke waim kuramba prona. (Rebeka mam nuje Betuel. Betuel nu Nahor le Milka tuku kiyo nakile. Nahor nu Abraham tuku maib nuje). ¹⁶Rebeka nu ŋgarosu tumail pasi mayenu ndo. Nu buk tango ande ndoŋ kinye ndakina. Nu ndeka kule burok ta tugum promba waim kule kunyna sulumba maŋ luka mbuna. ¹⁷Taŋana le piro tango ta nu pinderka nu tugum kina sulumba sana: Waim kule ta ye sa le ye kule nyi ŋgina le ¹⁸nu ndek sana: O tango sungo, ne ilmba nya ŋgina sulumba nu waim kule te-ibeŋmba biye ŋak minmba nu tuna le kule nyina.

¹⁹Nu kule nye deŋpurna le Rebeka nu sana: Ye ne tuku kamel kame tuku kule afu turmba kunyi le nane mata nyuwaig ŋgina. ²⁰Taŋakina sulumba nu pitik ndo nuje waim kule agaŋmor kule nyade tuku nza ta sinamŋge kutuna sulumba pinderka kumba ka kule burok tugum promba tango ta tuku kamel kame tuku kule kunye niŋmba minna le kamel kame

ta ŋakmba nyinaig le ²¹piro taŋgo ta nu ye Sunḡonḡe buk turyat e ŋga idusmba maninok pino ta kaŋgermba minna.

²²Nu kule kunye derpurna le taŋgo ta fumbe sikor ande golmbi wakeiwanu ta tumba nu tuku fumbe mbolḡe pilmba sagi armba golmbi wakeikanu ta turmba kilmba nu tuku wai mban mbolḡe siluk tuna sulumba sana: ²³Ne saka. Ne mam naŋe ima? Mam naŋe tuku wandekḡe yiŋe kuasmbi ye ndoŋ sine kinyam tuku ma ŋak e ŋgina le ²⁴nu sana: Ye tuku mam Betuel. Nu Nahor le Milka tuku kiŋo. ²⁵Sine ire sunḡomba kamel kinyam tuku ŋak. Kamel tuku nyamagaŋ mata sunḡomba minig. Tane mata kinyam tuku ma ŋak ŋgina le ²⁶taŋgo ta pasa ta ismba loka Sunḡo tuku nyu te-dunḡina sulumba ²⁷sakina: O Sunḡo, yiŋe gabat Abraham tuku Mbara, sine ne tuku nyu te-dunḡube. Ne mara mara ye tuku gabat turte. Neŋge ye mindeyumba ndin tumyat le ye yiŋe gabat tuku kuasmbi tugum prowit ŋgina.

²⁸Kile pino ta pinderka ina nuŋe tuku wande mbol kumba pro taŋge nane wam kubeu niŋgina le ²⁹⁻³⁰Rebeka tuku leu nuŋe Laban nu kulim nuŋe wam kubeu niŋgina ta isna sulumba fumbe tuku sikor ta kaŋgermba sagi ar kulim nuŋe tuku wai mban mbolḡe minnaik ta turmba kaŋgerka nu pitik ndo kilim ka Abraham tuku piro taŋgo kamel kame ndoŋ kule burok tugum taŋge minnaig ta sota kina sulumba sana: ³¹Sunḡo tuku nyaro ne mbolḡe minit. Ne ndaŋam kilim teŋge tiŋ minit? Ne yale le sine wande mbol kab. Ye buk tane tuku ma wakeiwit. Ne tuku kamel kame tuku ma mata ŋak ŋgina. ³²Taŋakina le piro taŋgo ta nu wande mbol kina le Laban nu kamel kame tuku kumiŋ depol kame ta paske lika ire farniŋgina sulumba nyamagaŋ kilmba pro niŋgina le nyinaig. Taŋanaig le Laban nu maŋ kumba Abraham tuku piro taŋgo, taŋgo kame nu ndoŋ promba minnaig ta tuku kule tumba luka prona le nane kupe minyaŋginaig.

³³Taŋanaig le nane piro taŋgo ta tuku pagumba tunaig kande nu sakina: Ye pasa ande ŋak. Nyamagaŋ te minwa le ye pasatumba isukusamḡit ŋgina le Laban ndek sakina: Ta maye. Saka le sine isbe ŋgina. ³⁴Taŋakina le nu ndek sakina: Ye Abraham tuku piro taŋgo. ³⁵Sunḡonḡe ye tuku gabat nyaro mayenu tuna le nu maror taŋgo mayok kina. Nu Sunḡonḡe sipsip meme makau kamel doŋki silwa ndametiŋ, gol ndametiŋ, piro taŋgo, piro pino agaŋ ndende gudommba tuna. ³⁶Yiŋe gabat tuku pino Sara nu saibo pilmba Abraham tuku kiŋo te-pilna le nu nuŋe agaŋ ndende ta kiŋo nuŋe tuna. ³⁷Yiŋe gabat nu ye sayina le ye nu tuku pasa saŋgri pilewen. Nu teŋenmba sayina: Ne Kananḡe yiŋe kiŋo tuku pino ande ndata. ³⁸Ne kumba yiŋe kuasmbi yiŋe ndare kame tugum kaye sulumba nane ŋgamukḡe yiŋe kiŋo tuku pino ande ta ŋga sayina le ³⁹ye ndek yiŋe gabat teŋenmba kusnawen: Pino ta ye dubiyam mbulwa ndeta ye ndaŋi ŋgen le ⁴⁰nu lafumba sayina: Ye mara mara Sunḡo tuku

minge dubiwet tuku. Nu nuŋe enjel kukulwa le ne turnamŋgat. Taŋawa le ne ye tuku kuasmbi mbolŋge ye tuku ndare ŋgamukŋge yiŋe kiŋo tuku pino ande tamŋgat. ⁴¹Ne ye tuku pasa saŋgri pilewat ta pur ndawa. Ne ye tuku kuasmbi tugum prowa le nane pino ta ne ŋgailnuwaig ndeta pasa ta ake ka ŋgisikuwa ŋga ye sayina.

⁴²Ye kite kule burok tugum nziŋge prowit sulumba tejenmba yabanjit: O Sunŋo, yiŋe gabat Abraham tuku Mbara, ye ilit ta tuku agaŋ alonu temayokmba tumya le kaŋgeri. ⁴³Ye kule burok te tugumŋge minet. Pino mbanzo ande kule kunyam prowa le ye nu tejenmba sawamŋgit: Naŋe waim kule ŋak ta ye sa le ye nyi ŋga sawamŋgit. Pino ta nu sakuwa: ⁴⁴Ne nya le ye ne tuku kamel kame tuku kule afu turmba kunyamŋgit ŋguwa ndeta ye katesewamŋgit. Pino ta neŋge yiŋe gabat tuku kiŋo nuŋe tuku pino madina ŋgit.

⁴⁵Ye wamdusmbi yabanmba minit le Rebeka nu waim kuramba prowat sulumba ndeka kule burok sinam taŋge waim kule kunyat le ye nu sawit: Ye kule afu nyam ŋga sawit. ⁴⁶Taŋakit le nu pitik ndo waim te-iberŋat sulumba sayat: Ne nya le ye ne tuku kamel kame tuku kule afu turmba kunyi ŋgat. Ye kule tumba nyit le nu kamel kame tuku mata kule kunyat. ⁴⁷Taŋawat le ye nu kusnawit: Ne mam naŋe ima ŋgit le nu sayat: Ye tuku mam Betuel. Nu Nahor le Milka tuku kiŋo ŋga sayat le ye fumbe sikor ta tumba nu tuku fumbe mbolŋge pilit sulumba sagi armba ta kilmba nu tuku wai mban mbolŋge patikit sulumba ⁴⁸loka Sunŋo tuku nyu te-duŋgit. Nu yiŋe gabat Abraham tuku Mbara. Nuŋge ye mindeyumba ndin tumyat le ye yiŋe gabat tuku kuasmbi tugum prowit sulumba nzamu nuŋe tuku kulim kaŋgerit ta ye yiŋe gabat nu tuku kiŋo nuŋe tuku pinonu tamŋgit. ⁴⁹Ta tuku tane ye tuku gabat idusmba pino ta ye sam kumuŋ e ko kuga? Tugusemba ye sayap le ye isi sulumba ame maŋau kam tuku ta kila palmbimŋgit ŋga Laban nane saningina.

⁵⁰Taŋakina le Laban nale Betuel ndoŋ lafumba sakinaik: Sunŋoŋge ne kukulnat le ne te prowat tukunu sine ame pasatube? Sine pasa kuga. ⁵¹Rebeka minit te. Ne nu tumba kaye. Nu naŋe gabat tuku kiŋo nuŋe tuku pino minamŋgat. Ne Sunŋo tuku minge dubimba taŋamba ka ŋginaik le ⁵²Abraham tuku piro taŋgo ta pasa ta ismba truk kumba Sunŋo tuku nyu te-duŋgina sulumba ⁵³mindepiyam tuku agaŋ ndende silwa golmbi wakeikinaig tuku tawi afu turmba kilmba Rebeka tuna sulumba agaŋ ndende magenu afu leu nuŋe nale ina nuŋe ndoŋ nikina. ⁵⁴Taŋana sulumba nu taŋgo kame nu ndoŋ pronaig ta nane ŋakmba isukusmba kule nyumba furirna le taŋge kinynaig.

Mafena le maratukuk tiŋga nu nane saningina: Ye kile luka yiŋe gabat sota kambimŋgit ŋgina le ⁵⁵Rebeka leu nuŋe nale ina nuŋe ndoŋ sakinaik: Kulim te kusem ndindo ait 10 taŋamba sine ndoŋ minwa le tumba kape ŋginaik. ⁵⁶Taŋakinaik le nu ndek sanikina: Tane ye ŋgail

ndakap. Sunḡonḡe ye turyina le alonu mayok ket tukunu ye dalke nda. Ye kile ndo maḡ luka yiḡe gabat sota kaḡḡit ḡgina. ⁵⁷Taḡakina le nale sakinaik: Sile kulim wika kusnawamkik ḡginaik sulumba ⁵⁸Rebeka wika kusnanaik: Ne taḡo te ndoḡ kambimḡgat e ḡginaik le nu sakina: Au. Ye kambimḡgit ḡgina.

⁵⁹Taḡakina le Rebeka nuḡe kulat pino ndoḡ nale Abraham tuku piro taḡo kame ndoḡ kambim bafunaig le ⁶⁰nale Rebeka nyaro pasa tumba sakinaik: O sile tuku kulim, ne taḡo kuasmbi sunḡokanu tuku ina naḡḡine minwa. Ne tuku mbuḡ kat naḡe nane ḡḡueu mbal ndoḡ kame bumba naḡḡine tumbraḡ yaika kilwaig ḡginaik. ⁶¹Taḡakinaik le Rebeka nuḡe piro pino mbanzo afu ndoḡ nane kamel poḡḡa mbolḡḡe minyokinaig le Abraham tuku piro taḡo ta Rebeka tumba kinaig.

⁶²Ait ta mbolḡḡe Isak nu Negeb ma baknu mbolḡḡe minna tuku. Mara ande nu kule burok nyunu “Sunḡo abo tugu ḡak nu ye kaḡeryate” ta kusremba ⁶³furiram tiḡtiḡka ake kaloymba kina sulumba mambilmba kamel afu promba ilnaig le kaḡerkina. ⁶⁴Rebeka nu mambilmba Isak kaḡgermba kamel mbolḡḡe ibeḡ kina sulumba ⁶⁵Abraham tuku piro taḡo ta kusnana: Taḡo ilit si imaḡḡe ḡgina le piro taḡo ta lafumba sana: Taḡo si yiḡe gabat ḡgina le Rebeka nu kumiḡ tumba tumail pasi soḡḡina.

⁶⁶Piro taḡo ta promba nu maḡau kina ta ḡakmba Isak kubeu tuna le ismba ⁶⁷Rebeka tumba ina nuḡe Sara tuku baibai sinamḡḡe pilmba nuḡe pinonu tina. Taḡamba nu Rebeka tuku kume purna sulumba ina nuḡe buk kumna le nu ḡgamuḡḡal tatruka minna ta kile nu garena.

Abraham tuku ndare

25 ¹Abraham maḡ pino ande nyunu Ketura tina le ²nu Simran, Yoksan, Medan, Midian, Isbak, Sua nane kile-patikina. ³Yoksan nu kiḡo armba kile-patikina ta ande Seba ande Dedan. Dedan tuku mbuḡ ta Asur mbal Letus mbal Leum mbal. ⁴Midian nu kiḡo ⁵kile-patikina. Nane tuku nyu ta teḡenmba. Efa, Efer, Hanok, Abida, Elda. Kiḡo kame ta ḡakmba Ketura tuku ndare.

⁵Abraham nu nuḡe aḡaḡ ndende ḡakmba Isak tuku wai mbolḡḡe kusrekina sulumba ⁶nuḡe kiḡo kat nuḡe pino afu ndoḡ kile-patike likina ta mata gare aḡaḡ afu niḡḡina sulumba nane kukulniḡḡina le kinaig. Abraham nu kume ndaka minna le nane Isak kusremba ki prote kumam kinaig ka taḡḡe minnaig.

Abraham nu kumna

⁷⁻⁸Abraham nu saibo pile mayemba yar 175 ḡak minna sulumba nu kumna. ⁹⁻¹⁰Kiḡo kat nuḡe ar ta Isak nale Ismael nale mam nakile tuku mindesiḡ tumba ka Makpela ndame burok ta sinamḡḡe nu tumba pilnaik.

Ndame burok ta Abraham nu o buk piyo nuŋe Sara tumba pilna. Makpela kilke ta Mamre tugumŋge minna ta o buk Hitnu taŋgo Soar tuku kiŋo nuŋe Efron nu tuku kilke minna le Abrahamŋge nu tugumŋge piyana tuku.

¹¹Abraham nu kumna le Kuate nu Abraham tuku kiŋo nuŋe Isak nyaro tuna le nu mine mayena. Nu kule burok nyunu “Suŋgo abo tugu ŋak nu ye kaŋgeryate” ta tugumŋge minna.

Ismael tuku ndare

¹²Sara tuku piro pino Isipnu Hagar nu Abraham ndoŋ Ismael te-pilnaik. ¹³Ismael tuku kiŋo kat nuŋe ta teŋenmba. Kiŋo mulum ta nyunu Nebayot. Kiŋo afu nu dubimba pronaig ta nyu naŋgine teŋenmba. Kedar, Adbel, Mibsam, ¹⁴Misma, Duma, Masa, ¹⁵Hadad, Tema, Yetur, Nafis, Kedema. ¹⁶Nane ŋakmba Ismael tuku kiŋo kat nuŋe. Nane tuku ndare tugekinaig sulumba mbuŋ kat naŋgine tuku nyu ta tumba nane afu tumbraŋ yimyam ninde lika minnaig le nane afu ma yimyam mbol kine promba minnaig. Nane 12 ta tumbraŋ mboŋ 12 ta tuku gabat minnaig.

¹⁷Ismael nu yar 137 ŋak minna sulumba nu kumna. ¹⁸Ismael tuku mbuŋ kat nuŋe nane Awila tuku kilke Sur tuku kilke ma ŋgamu-ŋgamuŋge minnaig. (Ma ta Isip limba ki prote kumamŋge Asiria kambim tuku ndin ta tugumŋge minit). Nane Isak tuku mbuŋ kat nuŋe ndoŋ purka yimyam minnaig.

Isak tuku kiŋo armba

¹⁹Abraham tuku kiŋo nuŋe Isak tuku wam kube ta teŋenmba.

²⁰Isak nu yar 40 ŋak minna sulumba Rebeka tina. Rebeka nu Aramnu Mesopotamia kilke mbolok pino. Mam nuŋe Betuel. Leu nuŋe Laban.

²¹Isak nu piyo nuŋe niŋkina le nu Suŋgo yabaŋna le Suŋgo nu tuku yabaŋ pasa ismba piyo nuŋe wakeina le kiŋo konna ta ²²fuŋgul sinamŋge kiŋo armba ŋak. Kiŋo ar ta nale fuŋgul sinamŋge suŋgomba muŋgu signa-signaŋga minnaik le nu kamusmba wamduŋsmbi sakina: Ndaŋam tuku ye tuku kiŋo ar te muŋgu signa-signaŋga minik ŋgina. Taŋakina sulumba nu katesewam tuku Suŋgo kusnawam kina le ²³Suŋgoŋge nu sana: Kiŋo armba ne tuku fuŋgul sinamŋge minik ta kile-patika le nale tuku ndare tugeka taŋgo kuasmbi armba mayok ka nane purka yimyam minamŋgaig. Andeŋge ande tuku saŋgri liwamŋgat. Kiŋo mulum nu kiŋo ŋgumneŋgamŋgat ta tuku miŋge kumnemŋge minamŋgat ŋga sana.

²⁴Rebeka nu kiŋo te-palmbim tuku ait kumuŋgina le nu kiŋo armba kile-patikina. ²⁵Kiŋo mulum te-pilna ta ŋgarosu gurgurnu ŋgue kumuk. Ta tuku nane nyun ta Esau^h ŋginaig. ²⁶Nu dubiknu maib nuŋe nu Esau

^h 25.25 Esau nyu ta tugunu ŋgue Kumuk

tuku kupe tugu biyumba ḡak prona. Ta tuku nane nyun ta Jakobⁱ ḡginaig. Isak nu yar 60 ḡak minna le Rebeka nu nale ar ta kile-patikina.

²⁷Nale sugokinaik sulumba Esau nu kanzerek taḡgo minmba nu mara mindek sayokam duḡe kambinu le Jakob nu taḡgo mukuknu minmba nu mara mindek tumbraḡḡe ndo minanu. ²⁸Esau nu agaḡmor bale farmba mam nuḡe tambinu le kuapika nyumba minanu tukunu nu Esau tuku kume purna le Rebeka nu Jakob tuku kume purna.

²⁹Ait ande Jakob nu pagumba minna le Esau nu duḡeḡḡe sayokmba minna sulumba guba mayena le luka tumbraḡ prona sulumba ³⁰Jakob sana: Kule pak gurgur ta ye inum sa le nyi. Ye guba mayeyumba isu bakleryumba am kuilkulyate ḡgina. (Ta tuku nane nu tuku mape nyu ande kitek Edom^j ḡginaig).

³¹Taḡakina le Jakob nu lafumba sakina: Ne kiḡo mulum tuku agaḡ ndende nyaro pasa ḡakmba ye samḡgat kande ye kule pak te ne tini le nya ḡgina le ³²Esau nu ndek sakina: Ta maye. Ye guba mayeyate. Ye kumi le nyaro pasa ta ye turye nda. Kule pak ta ye inum sa le nyi ḡgina le ³³Jakob ndek nu sana: Kuga. Ambonḡa ne siḡka son pasa saḡgrinu ye saya ḡgina le Esau nu pasa ta saḡgri pilemba kiḡo mulum tuku agaḡ ndende ta Jakob tuna. ³⁴Taḡakina le Jakob nu kule pak bret afu turmba Esau tuna le nyina. Nyina sulumba nu tiḡga kina. Taḡamba Esau nu mulum maḡau ta ake agaḡ taḡaḡ ḡga bukḡgina.

Isak nu Gerar tumbraḡḡe minna

26 ¹O buk Abraham tuku ait mbolḡḡe guba suḡgo prona taḡamba kile maḡ guba suḡgo prona le Isak nu Filistia mbal tuku gabat suḡgo Abimelek sota Gerar tumbraḡ kina.

²Taḡana le Suḡgo nu Isak tugum promba sana: Ne Isip kilke mbol ndakaye. Ne ye tuku miḡḡe dubimba kilke te mbolḡḡe ndo mina le ³ye ne ndoḡ mini sulumba ne nyaro tanmbimḡgit. Kilke te ḡakmba ye ne naḡe ndare ndoḡ sertingḡi sulumba siḡka son pasa buk mam naḡe Abraham sawen ta kumuwaḡḡit. ⁴⁻⁵Yeḡḡe ne tuku ndare te-tugewi le taḡgo pino gudommba samba mbolḡḡe mbai minig taḡaḡ mayok kuwaig le ye kilke te ḡakmba nane serniḡḡamḡgit. Mam naḡe nu ye tuku miḡḡe dubina sulumba pasa ḡakmba nu sawen ta kumuna. Ta tuku taḡgo kuasmbi ḡakmba nane tane tuku saka nane naḡḡine naḡḡine afu nyaro niḡḡe likamḡḡaig ḡga Isak sana.

⁶Isak nu Gerar tumbraḡḡe minna le ⁷tumbraḡ ta tuku taḡgo kame nane piyo nuḡe tuku Isak kusnanaig le nu nane saniḡḡina: Pino te yiḡḡe kulim ḡgina. Rebeka nu tumail pasi ḡgarosu mayenu ndo tukunu nu taḡgo kame nane Rebeka tam tuku ye baleyaḡḡaig ḡga idusmba kuru-kuruka pino te yiḡḡe pino ḡgam mbulna.

ⁱ 25.26 Jakob nyu ta tugunu Kupe Tugu ^j 25.30 Edom nyu ta tugunu Gurgur

⁸ Taŋamba minnaig le mara ande Filistia mbal tuku gabat sunŋo Abimelek nu bubre malanŋambi mambilna kande Isak nu Rebeka kire-kiremba minna le kaŋgerna. ⁹ Kaŋgerna sulumba nu taŋgo afu kukulniŋgina le pro Isak tumba Abimelek tuku wande mbol kinaig le Abimelek nu sana: Ne ndaŋam saka pino ta yiŋe kulim ŋgina. Pino ta naŋe pino ŋga Isak sana le nu ndek sakina: Ye idusen ye taŋaki le nane ye baleyamŋgaig ŋga idusen ŋgina. ¹⁰ Taŋakina le Abimelek nu sana: Ne ame maŋau sine mbolŋge kina tuku? Ye tuku taŋgo ande piyo naŋe ndoŋ kinyna kande neŋge sine une siŋgina kande ŋgina. ¹¹ Taŋakina sulumba Abimelek nu nuŋe mbal ŋakmba saniŋgina: Taŋgo andeŋge taŋgo te ko piyo nuŋe ŋayo siliwa ta nu kumamŋgat ŋgina.

¹² Sunŋo tuku nyaro Isak mbolŋge minna le Isak nu agaŋ tumunu bareŋniŋgina ta yar ta mbolŋge nyamagaŋ sunŋomba pronaig le kaŋgerkina. ¹³ Taŋamba nu agaŋ ndende sunŋomba kilmba maror taŋgo mayok kina. ¹⁴ Nu sipsip makau piro mbal sunŋomba ŋak minna le Filistia mbal nane nu kaŋgermba am kikoŋ tiŋginaig le ¹⁵ nane kule burok kame mam nuŋe Abraham kume ndakina le nuŋe piro taŋgo kameŋge sarke likinaig ta luka kilke kainaŋginaig. ¹⁶ Taŋanaig le Abimelek nu Isak sana: Ne taŋgo sunŋo nyu ŋak. Ne sine ŋakmba lisiŋgit. Ne sine tuku kilke te kusremba kaye ŋgina. ¹⁷ Taŋakina le Isak nu ma ta kusremba Gerar tuku ma gutoŋ ta mbol kina sulumba taŋge nane baibai patika minnaig.

¹⁸ Taŋamba minnaig ma ma Isak nane kule burok kame mam nuŋe Abraham tuku ait mbolŋge sarke likinaig le Filistia mbalŋge luka kilke kainaŋginaig ta maŋ luka sarke likinaig. Sarke likinaig sulumba Isak nu mam nuŋe kule burok ta buk nyu patike likina ta taŋamba maŋ nyu ndui ta ndo patike likina. ¹⁹ Taŋamba Isak tuku piro taŋgo nane ma gutoŋ taŋge burok inum maŋ sarkinaig le kule bulbulmba prona. ²⁰ Prona le Gerar tumbraŋ tuku agaŋmor kulat taŋgo nane Isak tuku kulat taŋgo kame ndoŋ kualeyauka kame pasa tumba minnaig sulumba sakinaig: Kule burok te sine tuku ŋginaig. Ta tuku Isak nu kule burok ta nyun ta Kame Pasa ŋgina.

²¹ Kile Isak tuku piro taŋgo nane maŋ burok inum sarkinaig le kame pasa maŋ tiŋgina. Ta tuku Isak nu kule burok ta nyun ta Muŋgu Gubra ŋgina. ²² Taŋamba nu ma ta kusremba ma ande mbol kina sulumba burok inum sarkina le kile kame pasa pro ndana tukunu Isak nu kule burok ta nyun ta Mine Mayenu ŋgina. Taŋakina sulumba sakina: Sunŋoŋge kilke sunŋokanu siŋgina le sine mine mayewamŋgig ŋgina.

²³ Kile Isak nu ma ta kusremba Berseba tumbraŋ prona le ²⁴ furir ŋgamu Sunŋo nu nu tugum promba sana: Ye mam naŋe Abraham tuku Mbara. Ne kuru kuru ndaka. Ye ne ndoŋ minmba siŋka son pasa buk mam naŋe Abraham sawen ta kumuwi sulumba yeŋge ne tuku ndare te-tugewi le taŋgo pino sunŋomba mayok kaŋgaig ŋgina. ²⁵ Taŋakina

le Isak nu ndame turŋaŋga atraukam tuku pa laŋlaŋ wakeina sulumba Sunŋo mbariŋmba nu tuku nyu te-dunŋina. Taŋamba nane taŋge baibai patika minnaig le nu tuku piro taŋgo kame nane maŋ kule burok ande sarkinaig.

Isak nale Abimelek ndoŋ wamdus ulendinaik

²⁶Abimelek nu Ahusat le kame gabat Pikol ndoŋ nane Gerarŋge Isak sota pronaig. (Ahusat nu kame ait mbolŋge nu Abimelek wam paguwanu taŋgo).

²⁷Nane pronaig le Isak nu nane kaŋgerka kusnaniŋgina: Tane buk ye kasuryumba pitaiyinaig. Tane kile ndaŋam tuku ye tugum prode ŋgina le ²⁸nane nu sanaig: Sunŋo nu ne ndoŋ minit ta sine kila. Ta tuku sine ne ndoŋ wamdus ulendiwam proweg. Ne pasa saŋgri pilemba ²⁹sine mbolŋge maŋau ŋayonu ande ndaka. Sine mata buk ne mbolŋge maŋau ŋayonu ande ndakigeŋ. Sine ne mbolŋge maŋau mayenu kumba mine mayegeŋ le ne sine kusreka kina. Kile Sunŋo tuku nyaro ne mbolŋge minit ŋginaig. ³⁰Taŋakinaig le nu nane tuku paguna le nane nyinaig.

³¹Mafena le nane pasa katmba ŋgamuŋgal tumaŋaig sulumba nane kinaig le Isak nu nane mindeka ndinŋge mbilniŋgam kina.

³²Ki ait ndui ta mbolŋge ndo Isak tuku piro taŋgo kame nane pro kule burok ande sarkinaig ta tuku Isak kila samba sanaig: Sine buk kule inum kaŋgergig ŋginaig le ³³nu kule burok ta nyun ta Seba^k ŋgina. Ta tuku tumbraŋ ta kile Berseba tumbraŋ ŋgade.

Esau tuku pino afu

³⁴Esau nu yar 40 kusremba Hitnu pino armba kilna. Pino ar ta ande Yudit ande Basemat. (Yudit nu Beri tuku kulim nuŋe. Basemat nu Elon tuku kulim nuŋe). ³⁵Esau nu pino ar ta kilna le Isak nale Rebeka ndoŋ nale pino ar ta tuku ŋgamuŋgal piti ŋak minnaik.

Isak nu nyaro pasa Yakob tuna

27 ¹Isak nu saibo pilmba am tukulok minna le nu kiŋo nuŋe mulum Esau wika sana: Mam o ŋgina le nu ndek sakina: Ye minet te ŋgina. ²Taŋakina le mam nuŋe nu sana: Ye buk saibo pilmba kumam tuku ait patukate ta ne kila. ³Ne kile tui tumba duŋe kumba ye tuku agaŋmor ande ŋguikok balewe sumba ⁴ye nzaliyate taŋamba pagumba tumba pro ye sa le ye nyumba nyaro pasa ne tini sulumba ye kumi ŋgina.

⁵Isak nu Esau wam pagumba minna le Rebeka nu kagmamba ismba minna. Esau nu sayokam kina le ⁶Rebeka nu kiŋo nuŋe Yakob sana: Mam naŋe aba naŋe Esau ndoŋ pasataik le ye isit. ⁷Nu teŋenmba aba

^k 26.33 Seba nyu ta tugunu Pasa Katanu Kule

naje sawat: Ne aganjmor ande balemba ye tuku pagumba tumba pro ye sa le ye nyumba Sungo am mbolnge nyaro pasa ne tini sulumba ye kumi nga sawat. ⁸Ta tuku kiŋo, ne kile ye isa sulumba ame wam kam tuku sani kande ne kumu-kumuwa. ⁹Ne aganjmor tuku fonde ta sinam kaye sulumba meme fatnu armba butuknu kilmba ye tugum te prowa le mam naje nzalite taŋamba paguwi le ¹⁰ne tumba ka mam naje tawe. Mam naje nyamagan ta nyumba nuje nyaro pasa ta ne tinwa sulumba nu kumwa nga Yakob sana.

¹¹Taŋakina le Yakob ndek ina nuje sana: Ye tuku aba Esau nu ngue kumuk. Ye ngarosu basleŋnu. ¹²Mamnge ye kireyuwa sulumba ye nu yabriwi ta nu kateseyumba ye nyaro pasa se nda. Nu ye kasuryumba nguspeyamngat ngina le ¹³ina nuje nu sana: Kiŋo, nu taŋawa ndeta kasur pasa ta ye mbolnge minamngat. Ne kile ndo pasa ne sanit ta kumumba ka meme sakit ta kilmba yale ngina.

¹⁴Taŋakina le Yakob nu kumba meme armba ta kilmba ilmiba ina nuje tuna le ina nujeŋge mam nuje nzalina taŋamba paguna sulumba ¹⁵Esau tuku tawi mayenu ndo wande mbolnge minna tuku ta tumba Yakob tuna le silikina. ¹⁶Silikina le Rebeka nu meme ngaronu kilmba Yakob tuku wai mbolnge njinfok basleŋnu ta mbolnge turmba patikina sulumba ¹⁷nyamagan kikoŋnu kuapikina ta tumba bret piyna ta turmba tumba Yakob tuna.

¹⁸Taŋana le Yakob nu mam nuje tugum kina sulumba sana: Mam a ngina le mam nuje woka sakina: Ae ne kiŋo ima e ngina le ¹⁹Yakob nu sakina: Ye kiŋo naje mulum Esaunge. Ne pasa sakat ta ye ne tuku miŋge kumuwit. Ne ndem ye kilmba prowit te nya sulumba ye nyaro pasa sa ngina le ²⁰mam nuje nu sana: O kiŋo, ne ndaŋmba pitik ndo aganjmor te-silikat ngina le Yakob nu lafumba sana: Ne tuku Mbara Sungo nunge ye turyat le ye aganjmor inum te-silikit ngina. ²¹Taŋakina le mam nuje nu sana: Ne dirka ye tugum te yale le ye ne kireni. Ne sonndo Esau e ko kuga ngina le ²²nu dirka mam nuje tugum kina le mam nuje nu kirembe sakina: Ne tuku njin tugu Yakob tuku njin tugu taŋaŋ ta wai Esau tuku wai taŋaŋ ngina. ²³Ta ndaŋam? Yakob tuku wai ta Esau tuku wai taŋaŋ ngue kumuk tukunu Isak nu nginnganka Yakob kila pile ndakina sulumba nu Yakob nyaro pasa tambim bafumba ²⁴nu maŋ lato kusnana: Ne sonndo Esaunge e ngina le au ye nuje ngina.

²⁵Taŋakina le mam nuje nu sana: Ndem kilmba prowat ta ye sa le ye nyi. Ye isukuse denpurmba ne nyaro pasa sani ngina. Taŋakina le Yakob nu nyamagan tumba mam nuje tuna sulumba nu grep kule tumba turmba mam nuje tuna le nyina. ²⁶Nyina sulumba mam nuje ndek nu sana: Kiŋo, ne ilmiba ye mumuya ngina le ²⁷nu dirka mam nuje tugum kumba nu mumuna. Taŋana le nu tawi mundur ta kamusmba nyaro pasa tuna sulumba sakina: Yiŋe kiŋo tuku tawi te piro ande Sungoŋge nyaro tuna le mundur

mayete tanjamba mundurkate. ²⁸Kuatenge sakuwa le mbai ngislu ne tuku piro mbolnge minwa le nyamaganj sungomba prowamngaig. Nu wit, grep sungomba ne tanbimngat. ²⁹Kuasmbi sungomba ne naje mbuŋ kat naje ndoŋ kumnemnge sanzalnu piroka minamngaig. Tane tangine tira kame tuku gabat minap le nane tane kumnemnge minamngaig. Nane afu tane kasurtinguwaig ta Kuatenge mata nane kasurningamngat. Nane afu tane nyaro tinguwaig ta Kuatenge mata nane nyaro ningamngat nga Jakob sana.

Esau nu mata nyaro pasa tam sakina

³⁰Isak nu nyaro pasa saka denjurna le Jakob nu mam nuje kusremba kina le kile ndo aba nuje Esau dujenge luka prona. ³¹Nu mata nyamaganj mayenu kikonu kuapika tumba mam nuje tugum promba sana: Mam, ne ndem ye tumba prowit te tumba nya sulumba ye nyaro pasa sa ngina. ³²Tanjakina le mam nuje nu kusnana: Ne imanje ngina le nu lafumba sana: Ye ne tuku kiŋo naje mulum Esaunge ngina le ³³mam nuje ndek pirerek purka sakina: i ... Imanje ambonja ye tuku aganjmor inum balemba kuapika tumba prowat le ye nyit? Ye buk nyit le ne prote. Ye buk nyaro mayenu ta nu tuwit. Nyaro pasa ta nduiye nu mbolnge minamngat ngina.

³⁴Tanjaka sana le Esau nu pasa ta ismba ngamungal najongina le sungomba mindesimba sakina: Mam, nyaro pasa ande ye sa ngina le ³⁵mam nuje nu sana: Mambo naje promba ye yabriyat le ye nyaro pasa ne tanbim tuku ta nu tuwit ngina le ³⁶Esau ndek sakina: Nu kile buk ye yabriyam aryate. Nu tuku nyu Jakob¹ ngade ta kumumbi. Ambonja nu kiŋo mulum tuku aganj ndende ta kilna. Kile maŋ ye tuku nyaro mayenu tat. Nyaro pasa inum ye sam tuku mine ndakate e ngina ³⁷le mam nuje nu sana: Ye buk nyaro pasa nu tuwit le nu ne tuku gabat minwa le ne nu tuku kumnemnge minamngat. Nu tuku tira kame mata nu kumnemnge sanzal minamngaig. Ye buk wit le grep njakmba nu tuwit. O kiŋo, ye kile ne mbolnge maŋau ande kam kumuŋ kuga ngina.

³⁸Tanjakina le Esau nu maŋ sanjri tinga mam nuje sarsarmba sana: Mam, ne nyaro pasa ndindo not ndo e? Ye mata nyaro pasa inum sa ngina sulumba nu sungomba malmbikina le ³⁹mam nuje nu sana: Mbai ngislu ne tuku piro mbolnge nde ndakuwa le nyamaganj sungomba prowe nda. ⁴⁰Ne mbuŋ kat naje ndoŋ tane kame bumba nyamaganj kilmba nyamgaig. Tane mambo naje tuku mbuŋ kat nuje kumnemnge sanzal minamngaig. Tane sanjri tingap ta tangine sanjrimbi minamngaig nga Esau sana.

Yakob nu nga nuje Laban sota kina

⁴¹Esau nu mam nujenge Jakob nyaro pasa tuna le nu Jakob kasurmba gubra tumba ndek sakina: Mam kumam tuku ait buk patukate. Nu

¹ 27.36 Jakob nyu ta tugunu ande Yabri

kumwa le nu tuku kuamel minmba ta kugawa le ye Yakob balewamngit ngina le ⁴²taŋgo ande nu Esau pasatina ta kagmamba minna sulumba kumba ka Rebeka sana le nu taŋgo ande kukulna le kumba Yakob sana le prona. Prona le Rebeka nu sana: Kiŋo, ne isa. Aba naŋe Esaunŋe ne maŋau nu mbolŋge kat ta lafumba ne balenam sakate. ⁴³Ta tuku ne kile ye isa. Ne patenŋ tɪŋga ŋga naŋe Laban sota Haran kaye ⁴⁴kumba ka taŋge ŋga naŋe ndoŋ mina le aba naŋe ngamunŋal mukuwa le ⁴⁵maŋau ne nu mbolŋge kat ta gilaiŋguwa le ye taŋgo ande kukuli le ne tam prowamngat. Kuga ta ye tuku kiŋo tale arŋerŋ ait ndindo mbolŋge kumamngaiŋ ngina.

⁴⁶Taŋakina sulumba Rebeka nu Isak tugum kumba sana: Esau nu Hitnu pino armba kilna tukunu ye nale kaŋgerka kanyum mayeyate. Yakob nu mata Hitnu pino ande tuwa ta ye abo minam para ndayikat ngina.

28 ¹Taŋakina le Isak nu Yakob wika wam pagu pasa sana: Kiŋo, ne Kanan pino ande ndata. ²Ne tɪŋga wa naŋe Betuel tuku kuasmbi sota Mesopotamia kilke mbol kaye sulumba taŋge ŋga naŋe Laban tuku kulim ande ta. ³Kuate Saŋgri Ŋayo nuŋge kuwa le ne tuku ndare tugeka taŋgo pino gudommaba mayok kuwaig le ne kuasmbi sunŋomba tuku mbuŋ naŋgine minamngat. ⁴Kuate o buk wa naŋe Abraham nyaro tuna taŋamba kile ne naŋe mbuŋ kat naŋe ndoŋ mata nyaro tɪŋguwa le ne buk Kuatenŋge wa naŋe Abraham kilke serna le ne rawe taŋgo taŋaŋ minyokate ta yaika minyokap ŋga Yakob sana.

⁵Taŋamba Isak nu Yakob kukulna le ŋga nuŋe Laban sota Mesopotamia kilke mbol kina. Laban nu Aramnu taŋgo Betuel ta tuku kiŋo nuŋe. Laban tuku kulim Rebeka nu Yakob le Esau tuku ina nakile.

Esau nu maŋ pino ande tina

⁶⁻⁷Isak nu Yakob nyaro pasa tumba nu Kanan pino ande ndatuwa ŋga wam pagu pasa sana sulumba nu kukulna le nu ina mam nuŋe tuku miŋge dubimba pino tam tuku Mesopotamia kilke mbol kina le Esau nu wam ta kila pilna sulumba ⁸mam nuŋe Isak nu Kanan pino tuku nzali kuga ta kamusmba ⁹nu nzamu nuŋe Ismael sota kina sulumba Ismael tuku kulim Mahalat pinonu tina. Ismael nu Abraham tuku kiŋo ande. Ismael tuku kulim ande nyunu Nebayot.

Yakob nu Betelŋge kiŋatina

¹⁰Yakob nu Berseba kusremba Haran kambim tuku ŋga kumba ¹¹tukul ma ande mbol promba furirna le ndame ande tumba gabat tatu pilmba nu kinyna. ¹²Nu kinyna sulumba nu kiŋata mbili ande kuen ŋayo ndumornu samba mbolŋge tugunu kilke mbolŋge tɪŋgina ta kaŋgerna. Mbili ta mbolŋge Kuate tuku eŋel kame muŋgu lilika minnaig le kaŋgerkina. ¹³Taŋana le Sunŋo nu nu tugum taŋge mayok ka ndek sana: Ye wa naŋe

Abraham mam naje Isak tuku Mbara Sungo. Ne kinymba minit kilke te ta ye ne naje mbuŋ kat naje ndoŋ sertingamŋgit. ¹⁴Ne tuku ndare tugeka kilke mbolŋge tub tub minig taŋawamŋgaig. Ma ŋakmba tugeka kumunŋge likamŋgaig. Taŋawaig le taŋgo kuasmbi ŋakmba tane tuku saka nane naŋgine naŋgine afu nyaro niŋge likamŋgaig. ¹⁵Ye siŋka sanet. Ye ne ndoŋ mara mindek minmba mini sulumba ne kigraibkamŋgit. Ne ma aniŋge minamŋgat ta ye ne ndoŋ mini sulumba ŋgumneŋga maŋ tumba luka te prowamŋgit. Ye pasa te kumumba ne kusrene nda ŋgina.

¹⁶Taŋakina le Jakob nu aboŋga sakina: Ake ma ŋgamunŋge ye kinyit ŋga idusit ta Sungo nu ma te mbolŋge minit ŋgina sulumba ¹⁷nu piriri ŋayomba kuru-kuruka sakina: Ma te tukul ma ande. Kuate minit tuku ma. Samba malaŋga tenŋe minit ŋgina.

¹⁸Mafena le maratukuk tiŋga Jakob nu ndame gabat tatu pilna ta tumba kilke mbolŋge te-timba gureŋ manza ŋak ndame ta mbolŋge kutuna sulumba ¹⁹ma ta nyunu Betel^m ŋgina. (O buk nyunu minna ta Lus). ²⁰Taŋaka sakina sulumba nu Kuate ndoŋ pasa katmba sakina: O Sungo, ne ye ndoŋ minmba ye kigraibka sulumba nyamagaŋmbi tawimbi ye turyumba ²¹ne maŋ ye tumba luka mam tuku tumbraŋ tuguk prowa ndeta ne ye tuku Mbara Sungo mina le ye ne tuku miŋge kumnemŋge minamŋgit. ²²Ndame te-tiwit ma te ne tuku nyu te-duŋgam tuku ma minamŋgat. Ne agaŋ ndende ŋakmbambi ye turya ta ye agaŋ ndende ta maŋgur 10 patika ande tumba ne tanmbimŋgit ŋgina.

Yakob nu ŋga nuŋe Laban tugum prona

29 ¹Yakob nu maŋ tiŋga ki prote kumam kina ka ²ma baknu mbolŋge kule burok ande tugum prona. Kule burok ta tugumŋge sipsip kuaŋ keŋmba kinymba minnaig le kaŋgerkina. Tumbraŋ ta tuku sipsip kulat taŋgo nane kule burok ta sipsip kule niŋganu ta ndame sunŋo ande tumba kule burok ta tukulanu. ³Tumbraŋ ta tuku sipsip furiram ŋakmba ta prowanu le sipsip kulat taŋgo nane ndame ta barimba talka sipsip kule niŋganu. Nane kule nye deŋpuranu le nane ndame ta maŋ tumba luka kule burok ta tukulanu.

⁴Kile Jakob nu sipsip kulat taŋgo kame ta kusnaniŋgina: Tira kame, tane anikok ŋgina le nane nu sanaig: Sine Harannu ŋginaig. ⁵Taŋakinaig le nu ndek nane saniŋgina: Tane Nahor tuku kiŋo nuŋe Laban tane kila e ŋgina le nane lafumba sanaig: Au. Sine kila ŋginaig le ⁶nu nane kusnaniŋgina: Nu maye minit e ŋgina le nane nu sanaig: Au. Nu maye minit. Ai si. Kulim nuŋe Rahel mam nuŋe tuku sipsip kilmba ilit si ŋginaig le ⁷Yakob nu ndek nane saniŋgina: Ki mbolŋge minit te tane ndaŋam sipsip kile sinam kambim bafude? Tane sipsip kame kule niŋmba kilmba kape le nyamagaŋ

^m 28.19 Betel nyu ta tugunu Kuate tuku Ma

sota nyuwaig ngina le ⁸nane nu sanaig: Sineŋge ndo maŋau ta kam kumuŋ kuga. Nane ŋakmba sipsip kilmba prowaig le sine ndame suŋgo si barimba talkube sulumba sipsip kame kule ningamngig nginaig.

⁹Yakob nu nane ndoŋ pasata minna le Rahel nu sipsip kilmba prona. ¹⁰Yakob nu Rahel kaŋgermba ŋga nuŋe Laban tuku sipsip turmba kaŋgerkina sulumba kule burok ta tugum kumba ndame suŋgo ta barimba talkumba sipsip kame ta kule ningina. ¹¹Taŋamba nu nuŋem nuŋe Rahel mumumba gare tormba malmbikina sulumba ¹²nu sana: Mam naŋe ta ye tuku ŋga. Kulim nuŋe Rebeka ta yiŋe ina ŋgina. Taŋaka sana le nu pinderka mam nuŋe sota kina le ¹³mam nuŋe Yakob prona pasa ta ismba nu pinderka ŋga nuŋe te-silika bagailmba mumuna. Taŋamba nu ŋga nuŋe tumba wande mbol kinaik.

Yakob nu ŋga nuŋe ndoŋ maŋau ŋakmba kina ta kubeu tuna le ¹⁴Laban nu ismba sana: Son. Ne siŋka ye tuku ndare ŋgina. Taŋakina le Yakob nu tambun ndindo ŋga nuŋe ndoŋ minna.

Yakob nu Laban tuku piro taŋgo taŋaŋ minna

¹⁵⁻¹⁷Laban nu kulim armba ŋak minna. Kulim mulum ta nyunu Lea. Mambo nuŋe nyunu Rahel. Lea nu am magenu kugaⁿ ta Rahel nu pino ŋgarosu tumail pasi mayenu ndo.

Kile Laban nu Yakob sana: Ne ake pirokate ta ŋayo. Ne yiŋe ndare. Ne mata piya fudiŋ tam tuku. Ne saka. Ne ame piya tam tuku iduste ŋgina le ¹⁸Yakob nu Rahel tuku nzali suŋgokanu ŋak minna tukunu nu ŋga nuŋe sana: Ye yar 7 ne tuku piro taŋgo mini sulumba kulim naŋe Rahel tamngit ŋgina le ¹⁹Laban nu lafumba sana: Ta maye. Ye tuku kulim neŋge tamngat. Ye taŋgo ande tambim tuku idus ndawet. Ne ye ndoŋ piroka mina ŋga Yakob sana.

²⁰Taŋakina le Yakob nu Rahel tam tuku yar 7 ŋga nuŋe tuku piro taŋgo taŋaŋ minna ta nu Rahel tuku nzali suŋgokanu ŋak minna tukunu yar 7 ta ait armba ko keŋmba taŋaŋ ŋga idusna.

²¹Ait ta kumuŋgina le Yakob nu ŋga nuŋe sana: Ne ait sakina ta kile kumuŋgat. Ye kile kulim naŋe tamngit ŋgina. ²²Taŋakina le Laban nu nale muŋgu kilam tuku nane ŋakmba wikina sulumba pagumba nye suŋgokina. ²³Isukuse deŋpurmba furir ta mbolŋge Laban nu Lea tumba Yakob tugum kina le nu Lea tumba nu ndoŋ kinynaik.^o ²⁴(Laban nu nuŋe piro pino Zilpa tumba kulim nuŋe Lea tuna).

²⁵Mafena le Yakob nu Lea tunaig ta kaŋger timba nu kumba ka mbiyel nuŋe Laban tugum kumba sana: Ne ndaŋam saka maŋau te ye mbolŋge

ⁿ **29.15** Hibu pasa te purfeŋnu kuga. Nu tuku am ŋaigonu e ko magenu ta sine katesewam kumuŋ kuga ^o **29.23** Lea nu naŋgine maŋau dubimba tumail soŋgina tukunu Yakob nu Rahel sat ŋga nu tumba kinynaik

kat? Rahel tam tuku ye piroken ta ndanam saka ne ye yabriyumba Lea sat ngina le ²⁶Laban ndek lafumba nu sana: Sine tuku maŋau ta kulim mulum ta aboŋga taŋgo tuweg tuku. ²⁷Tale muŋgu kilnaik tuku kusem mineg ait 7 te kugawaig le ye ne Rahel tini le ne maŋ lato yar 7 ye tuku piro taŋgo taŋaŋ mina nga Jakob sana.

²⁸Taŋakina le Jakob nu wokina le muŋgu kilnaik tuku kusem ta ka kugana le Laban nu kulim nuŋe Rahel tumba Jakob tuna. ²⁹(Laban nu nuŋe piro pino Bila tumba kulim nuŋe Rahel tuna).

³⁰Jakob nu Rahel ndoŋ kinymba Rahel tuku kume purmba Lea tuku kume pur ndana. Taŋamba nu maŋ lato yar 7 Laban tuku piro taŋgo taŋaŋ minna.

Lea nu kiŋo bailkamba kile-patikina

³¹Jakob nu Lea tuku kume pur ndana ta Suŋgo nu katesemba Lea turna le kiŋo afu kile-patikina le Rahel nu niŋka kiŋo kugatok minna.

³²Lea nu fuŋgul ŋakna sulumba kiŋo ande te-pilmba sakina: Suŋgo nu ye tuku piti kaŋgerna. Kile yiŋe taŋgo nu ye tuku kume puramŋgat ngina. Taŋakina sulumba nu kiŋo ta nyunu Ruben^p ngina.

³³Lea nu maŋ fuŋgul ŋakna sulumba kiŋo ande te-pilmba sakina: Yiŋe taŋgo nu ye tuku kume pur ndate ta Suŋgo nu ismba kiŋo te turmba ye sat ngina. Taŋakina sulumba nu kiŋo ta nyunu Simeon^q ngina.

³⁴Nu maŋ lato fuŋgul ŋakna sulumba kiŋo ande te-pilmba sakina: Kile yiŋe taŋgo nu ye ndoŋ sailkamŋgat. Ye kile buk nu tuku kiŋo keŋmba kile-patikit ngina. Taŋakina sulumba nu kiŋo ta nyunu Levi^r ngina.

³⁵Kile nu maŋ lato fuŋgul ŋakna sulumba kiŋo ande te-pilmba sakina: Ye kile Suŋgo tuku nyu te-duŋgamŋgit ngina sulumba kiŋo ta nyunu Yuda^s ngina. Taŋakina sulumba nu maŋ lato kiŋo ande te-pile ndakina.

Lea le Rahel nale Jakob piraibka kiŋo afu kile-patikinaig

30 ¹Rahel nu Jakob tuku kiŋo ande te-pile ndakina tukunu nu aba nuŋe tuku tirakina sulumba Jakob sana: Ne ye kiŋo ande nda te-sa ta ye kumamŋgit ngina. ²Taŋakina le Jakob nu Rahel ndoŋ gubrana sulumba sana: Ye Kuate tuku ma tam kumuŋ kuga. Nuŋge ne kiŋo ngailnate ngina le ³nu ndek sakina: Ai te. Ye tuku piro pino Bila minit te. Ne nu ndoŋ kinyap le nu ye tuku kiŋo ande te-pile suwa. Taŋawa le ye kiŋo ŋak mini ngina. ⁴Taŋakina sulumba nu Bila tumba taŋgo nuŋe tuna le nu nu ndoŋ kinynaik.

⁵Taŋamba Bila nu fuŋgul ŋakna sulumba Jakob tuku kiŋo ande te-pilna le ⁶Rahel nu ndek sakina: Kuate nu maŋau tiŋreknumbi ye turyat.

^p 29.32 Ruben nyu ta tugunu: Piti kaŋgerna ^q 29.33 Simeon nyu ta tugunu: Nu isna
^r 29.34 Levi nyu ta tugunu: Sailka minit ^s 29.35 Yuda nyu ta tugunu: Nyu te-duŋga

Nu ye tuku yabaŋ pasa ismba kiŋo ande ye sat ŋgina sulumba nu kiŋo ta nyunu Dan^t ŋgina.

⁷Taŋamba minnaig ma ma Bila nu maŋ fuŋgul ŋakna sulumba Yakob tuku kiŋo arnu te-pilna le ⁸Rahel ndek sakina: Ye yiŋe aba ndoŋ taŋgo piraibkek ta kile ye nu te-iberŋit ŋgina. Taŋakina sulumba nu kiŋo ta nyunu Naftali^u ŋgina.

⁹Lea nu maŋ kiŋo ande te-pile nda ŋga katesemba nu nuŋe piro pino Zilpa tumba Yakob pinonu tuna. ¹⁰Taŋana le Zilpa nu Yakob ndoŋ kinynaik sulumba nu tuku kiŋo ande te-pilna le ¹¹Lea nu sakina: Ye yiŋe mambo liwit ŋgina sulumba nu kiŋo ta nyunu Gat^v ŋgina.

¹²Taŋamba minnaig ma ma Zilpa nu maŋ Yakob tuku kiŋo ande te-pilna le ¹³Lea nu sakina: Ye siŋka gare suŋgo tet. Pino kame ŋakmba nane sanuŋgaig: Pino ta gare suŋgo ŋak minit ŋga sanuŋgaig ŋgina. Taŋaka nu kiŋo ta nyunu Aser^w ŋgina.

¹⁴Wit alonu kilam tuku ait mbolŋge Ruben nu piro mbol kumba ail waŋe^x afu kilna ta kumba ka ina nuŋe Lea tuna le Rahel nu ndek aba nuŋe sana: Naŋe kiŋo naŋe tuku ŋgirman agaŋ ta inum ye sa ŋgina le ¹⁵aba nuŋe nu lafumba sana: Ne buk ye tuku taŋgo tina ta kile ne maŋ yiŋe kiŋo tuku ŋgirman agaŋ te kilam sakate ŋgina le Rahel lafumba nu sana: Ne ŋgirman agaŋ ta inum ye sa ta ne furir Yakob ndoŋ kinyamŋgaik ŋgina le Lea nu wokina.

¹⁶Furiram bafuna le Yakob nu piro mbolŋge prona le Lea nu tugum kumba sana: Furir te ne ye ndoŋ kinyamkik. Ye yiŋe kiŋo tuku ŋgirman agaŋ tamba ye ne piyanit ŋgina. Ta tuku Yakob nu furir ta mbolŋge Lea ndoŋ kinynaik le ¹⁷Kuate nu Lea tuku yabaŋ pasa ta isna le nu fuŋgul ŋakna sulumba Yakob tuku kiŋo 5-nu te-pile tuna. ¹⁸Taŋamba Lea nu ndek sakina: Ye buk yiŋe piro pino ta tumba yiŋe taŋgo tuwen le kile Kuate nu ye tuku lafu mayenu sat ŋgina. Taŋakina sulumba nu kiŋo ta nyunu Isakar^y ŋgina.

¹⁹Taŋamba minnaig ma ma Lea nu maŋ fuŋgul ŋakna sulumba Yakob tuku kiŋo 6-nu te-pile tuna sulumba ²⁰sakina: Kuate nu agaŋ mayenu ye sat. Kile yiŋe taŋgo ye ndoŋ minamŋgat. Ye buk kiŋo 6 kile-patike tuwit ŋgina sulumba nu kiŋo ta nyunu Sebulun^z ŋgina. ²¹Iŋgumneŋga nu kulim ande te-pilna ta nyunu Dina ŋgina.

²²Kile Kuate nu Rahel idusna sulumba nu tuku yabaŋ pasa ta ismba Rahel tuku fuŋgul wakeina le nu kiŋo konmba fuŋgulok minna sulumba ²³kiŋo ande te-pilmba sakina: Kuateŋge ye tuku kiko pitaiwat ŋgina.

^t 30.6 Dan nyu ta tugunu: Kumumbi pileŋgate ^u 30.8 Naftali nyu ta tugunu: Piraib
^v 30.11 Gat nyu ta tugunu: Nu lina ^w 30.13 Aser nyu ta tugunu: Gare suŋgo ^x 30.14 Ail
waje ta nane pino fuŋgul wakeika pino ŋgirman turmba wakeiwanu ^y 30.18 Isakar nyu
ta tugunu: Lafu mayenu ^z 30.20 Sebulun nyu ta tugunu: Gare agaŋ

24Tanjakina sulumba nu kiŋo ta nyunu Yosef^a ŋgina sulumba sakina: Sunŋo nu maŋ kiŋo ande turmba ye suwa ŋgina.

Yakob nu mbiyel nuŋe Laban tuku agaŋmor kulatkina

25Rahel nu Yosef te-pilna le Yakob nu mbiyel nuŋe Laban sana: Ne woka le ye maŋ luka yiŋe tumbraŋ tuguk ka. 26Ye yiŋe pino pirokumba kilen ta yiŋe kutu kame ta turmba kilmba kaŋgit. Ye ne sinzaŋ mayenen ta ne kila ŋgina le 27mbiyel nuŋe ndek nu sana: Yauk. Ne isa. Sunŋo nu ne idusnumba ye nyaro mayenu sina ta ye katesemba kila pilen. 28Ne ame piya tam ŋga idusmba ndeta ye saya le ne tini ŋgina le 29Yakob lafumba nu sana: Ye ne tuku piro taŋgo minen le ne tuku agaŋmor ye kulatken ta ŋakmba tugekinaig ta ne kila. 30Ye te nda prowen ta ne agaŋ ndende sunŋomba ŋak nda minna. Ye ne tugum te prowen le ne tuku agaŋmor puluka tugekinaig. Sunŋo nu ye idusyumba ne nyaro mayenu tinna. Ye kile yiŋe kuasmbi idusningamŋgit ŋga mbiyel nuŋe sana.

31Tanjakina le mbiyel nuŋe nu sana: Ye ame piya ne tini ŋgina le Yakob ndek sana: Ye ndametij kilam tuku idus ndawet. Ne ye tuku wamdus ismba ye tuku nzali dubiwa ta ye maŋ ne tuku agaŋmor kulatkamŋgit. 32Ye tuku nzali ta teŋenmba. Ye kite ne tuku agaŋmor ta ŋakmba pileningamŋgit. Sipsip fat baseunu ta ye ŋakmba kilmba meme kitek ŋgarosu kalbob ŋak ŋgarosu bagli ŋak ta turmba ŋakmba kilamŋgit. Agaŋmor kame ta ye tuku piya agaŋ taŋaŋ minamŋgaig. 33Ye ne yabrini ta ne pitik ndo katesewamŋgat. Ne ŋgumneŋga ye tuku piya ta pileniŋmba meme ande ŋgarosu bagli kugatok ŋgarosu kalbob kugatok ko sipsip ande baseunu kuga ta kaŋgermba ye agaŋmor ta kuayaren ta ne kila palmbimŋgat ŋgina le 34mbiyel nuŋe ndek nu sana: Ne sakate ta maye. Sile taŋape ŋgina.

35Ki ait ta mbolŋge ndo Laban nu kumba ka meme pailnu ŋgarosu mambriŋ ŋak ŋgarosu kalbob ŋak meme paŋgarnu ŋgarosu bagli ŋak ŋgarosu kalbob ŋak ta ŋakmba kilna sulumba sipsip baseunu ta ŋakmba turmba kilna sulumba agaŋmor ta kiŋo kat nuŋe kulatkam tuku ningina. 36Taŋamba nu agaŋmor ta kilmba Yakob kusremba ma masken kina. Ait keŋmba kuganaig le ma ta tugum pronu le Yakob nu mbiyel nuŋe agaŋmor afu kusrekina ta ndo kulatkina.

37Taŋamba Yakob nu ail tugu keŋmba ta tuku wainu afu kilna sulumba bagimbi waswas pike likina le ndemnu kaukauk prowe likinaig. 38Taŋanaig le nu waswas pike likina ta kilmba kumba ka agaŋmor kule nyade tuku nza sinam taŋge patikina. Patikina le agaŋmor kame kule nyam promba pailnuŋge paŋgarnu dubikinaig. 39Meme kame nane waswas patikina ta tugumŋge paŋgarnu dubikanu ta nane meme fatnu

^a 30.24 Yosef nyu ta tugunu: Kiko pitaina

ngarosu mambrin̄ jak ngarosu bagli jak ngarosu kalbob jak ta ndo kile-patike likinaig. ⁴⁰Tañanaig le Jakob nu sipsip kilmba jakmba kasom̄nge Laban tuku agañmor ngarosu mambrin̄ jak baseunu ta tumailam̄nge patikina. Tañana le Jakob tuku agañmor tugekinaig le nu ndek agañmor kame ta pileŋga mbiyel nuje tuku agañmor kasom̄nge patika nu nuje ta kasom̄nge patikina.

⁴¹Agañmor ngarosu saŋgri jak paŋgarnu dubikanu ta Jakob nu waswas pike likina ta kilmba agañmor kule nyade tuku nza ta sinam̄nge patikanu. Tañawanu le nane waswas ta tugum̄nge paŋgarnu dubikanu.

⁴²Agañmor baklelok prowanu ta Jakob nu waswas pike likina ta nane tugum̄nge nda patikanu. Tañawanu le Laban nu agañmor baklelok ndo kilna le Jakob nu agañmor ngarosu saŋgri jak ta jakmba kilna. ⁴³Wam ta mbol̄nge Jakob nu maror taŋgo mayok kumba agañmor, piro mbal, kamel, doŋki, agaŋ ndende suŋgomba jak minna.

Yakob nu mbiyel nuje Laban kusremba kua kina

31 ¹Laban tuku kiŋo kat nuje nane naŋgine naŋgine sakinaig: Jakob nu mam tuku agaŋ ndende jakmba kile likina. Nu tuku agaŋ ndende ta jakmba buk mam tuku minnaig ŋginaig le Jakob nu pasa ta isna. ²Mbiyel nuje buk nu ndoŋ gulab mayemba minnaik ta kile nu wamdus kareŋgina ta Jakob nu mata kamusna. ³Tañana le Suŋgo nu ndek Jakob sana: Ne luka wa mbuŋ tuku kilke mbol̄ naje ndare kame sota kaye le ye ne ndoŋ minam̄ngit ŋgina.

⁴Ta tuku Jakob nu taŋgo ande kukulna le nu kumba ka Rahel nale Lea kile-siglika sanikina le Jakob sota kinaik ka nu piro mbol̄nge agañmor kulatka minna le te-silikinaik. ⁵Te-silikinaik le nu nale sanikina: Mam takile buk ye ndoŋ gulab mayemba minkeŋ ta kile nu wamdus kareŋgate le kamuset ta yiŋe mam tuku Mbara nu ye kusre ndayina. ⁶Ye mam takile tuku piro taŋgo minmba piro kareŋ suŋgowen ta tale kila. ⁷Nu ye yabri-yabriyumba ye tuku piya mata mbilmbilam gudomna ta Kuate nu ye kulat mayeyina le nu ye ŋayo sili ndayina. ⁸Mam takile nu meme ngarosu bagli jak ta ne tuku piya naŋe ŋgina ta meme jakmba fatnu ngarosu bagli jak ndo kile-patikinaig. Nu ndek meme ngarosu mambrin̄ jak ta ne tuku piya naŋe ŋgina ta meme jakmba fatnu ngarosu mambrin̄ jak ta ndo kile-patikinaig. ⁹Kuatenge mam takile tuku agañmor kilmba ye sina ŋga sanikina.

¹⁰Tañakina sulumba nu maŋ lato sanikina: Agañmor paŋgarnu dubikam tuku ait mbol̄nge ye kinymba kiŋaten sulumba meme paŋgarnu dubikinaig maŋau ta kaŋgeren. Meme pailnu kaŋgerken ta jakmba ngarosu mambrin̄ jak ngarosu kalbob jak ngarosu bagli jak kaŋgerken le ¹¹Kuate tuku Eŋel kiŋambi ye wika sayina: Jakob ŋgina kande ye minet te ŋgen. ¹²Nu maŋ lato sayina: Ne kaŋgera. Meme kame paŋgarnu

dubikade ta ñakmba ñgarosu mambrin ñak ñgarosu kalbob ñak ñgarosu bagli ñak minig. Laban nu ne mbolñge mañau ñayonu kate ta ye kañgeren. Ta tuku mañau te yeñge ken. ¹³Ye Kuate. Ye Betelñge ne tugum prowen le ne ndame ande pilmba kilke mbolñge te-timba gureñ manza ñak ndame ta mbolñge kutuna sulumba siñka son pasa sañgrinu sakina ta kile ne tiñga luka nañe tumbrañ tuguk kaye ñgina ñga nale sanikina.

¹⁴Tañakina le nale ndek Yakob sanaik: Mam nu sile tuku wai mbolñge agañ ande kusrewam tuku mine ndakate. ¹⁵Nu sile rawe tañgo tañaj ñga iduste. Amboñga nu sile tuku ñga nu ndametiñ sunçokanu tina sulumba ñgumneñga mañ ndametiñ ta ñakmba panke suluna. ¹⁶Mam tuku agañ ndende ñakmba Kuateñge yaina ta sine tuku siñgine kiño kame tuku. Kuate ne sanina tañamba ka ñginaik. ¹⁷⁻¹⁸Tañakinaik le Yakob nu kuaneka mam nuñe sota Kanan kilke mbol kambim bafuna sulumba kutu kat nuñe piyo kat nuñe ta ñakmba kilmba kamel mbolñge patike likina. Tañamba nu agañmor Mesopotamia kilke mbolñge kilna ta ñakmba sisilaningina sulumba nu tuku agañ ndende ñakmba ta turmba kilmba kina.

¹⁹Laban nu nuñe wande kusremba sipsip ñguenu kugernu kina le Rahel nu mam nuñe tuku wande mbol kumba mbara kanunu saike likina ta kuayar kilna. ²⁰Yakob nu mbiyel nuñe yabrimba nu kila sa ndamba kua kina. ²¹Nu nuñe agañ ndende ñakmba kilmba pitik ndo kua ka kina sulumba Yufretis kule ulmba Gilead ma taknu mbol kina.

Laban nu mbiyel nuñe Yakob ñgumnem dubimba kina

²²Ait keñmba kinaig le Yakob nu kua kina ta sakinaig le Laban nu isna. ²³Isna sulumba nu nuñe gageu ta kilmba mara 7 Yakob dubimba kinaig ka ka Gilead ma taknu mbolñge nu te-silikinaig. ²⁴Furir ta mbolñge Laban nu kinyumba kiñatina le Kuate nu tugum promba sana: Ne kurauka. Ne Yakob tuku ñerñerka pasa pitinu sa ndawa ñgina.

²⁵Yakob nu nuñe baibai Gilead ma taknu inum mbolñge patike likina le Laban nu nuñe kuasmbi ndoñ nuñe baibai ma taknu inum mbolñge patike likinaig. ²⁶Kile Laban nu Yakob te-silika sana: Ndañam ne ye yabriyumba yiñe kulim ar ta kame ait mbolñge pino didika kilig tañamba kilmba kua kina? ²⁷Ne ndañam ye yabriyumba ye nda sayumba siñsiñdo kua kina? Ne ye sayina kande ye ne mindenumba ndinñge sine gare-gareka mune ulmba gita katmba tambariñ katmba mbilnumba ne kusrenigen kande. ²⁸Ne sonndo mañau ñayonu kina. Ye mata yiñe wa kame yiñe kulim ar ta mumu ndaniñmba kañger ndaken le kinaig. ²⁹Ye ne ñayo silinam kumuñ ta furir ñgamuñge mam nañe tuku Mbara nu ye ne ñerñerka pasa pitinu nda sanam tuku ñga riroñ pasa sat. ³⁰Ne nañe tumbrañ tuguk kambim paranina le ye kusreyina ta ye kila ta ndañam tuku ne ye tuku mbara kanunu saike liken ta kuayar kilna ñga Yakob sana le ³¹nu mbiyel nuñe

tuku pasa lafumba sana: Ne naŋe kulim ar te ŋgailka yayiyikat ŋga ye kuru-kuruka taŋawen ŋgina.

³²Rahel nu mbara kanunu afu mam nuŋeŋge saike likina ta kuayar kilna ta Yakob nu gilai tukunu nu ndek mbiyel nuŋe sana: Ne kumba kaŋgerka. Andeŋge ne tuku mbara kanunu kilna ndeta nu balewamŋgig. Ne kile ndo taŋgo te ŋakmba tuku am mbolŋge mambila sulumba ne tuku agaŋ inum kaŋgermba ndeta agaŋ ta luka ta ŋgina. ³³Taŋakina le Laban nu kumba ka Yakob tuku baibai sinamŋge mambilna sulumba ka Lea tuku baibai sinamŋge mambilmba ka piro pino ar ta tuku baibai sinamŋge mambilna ta agaŋ inum kaŋger ndana. ³⁴Rahel nu mbara kanunu ta kilmba baibai sinamŋge kamel tuku kumiŋ saŋgil mbolŋge depolka kusam tuku pale ta sinamŋge sigrikina sulumba nu ta mbolŋge minyokina. Taŋge minyokina le mam nuŋe pro baibai sinamŋge mambilna ta agaŋ inum kaŋger ndana le ³⁵Rahel ndek nu sana: Mam, ne ye tuku gubra ndanuwa. Ye wandek kat tukunu ye ne tuku am mbolŋge ye tiŋgam kumuŋ kuga ŋgina. Taŋakina le Laban nu mambilna ta nu nuŋe mbara kanu kame ta kaŋger ndakina.

³⁶Taŋana le Yakob nu gubra mayena le mbiyel nuŋe sana: Ye ame maŋau mbaren le ne ye agaŋmor yokeranu sukte? ³⁷Ne ye tuku agaŋ ndende ŋakmba kaŋgerka mambilat. Ne naŋe agaŋ inum te-silikat ndeta teŋge pale le sile tuku piro taŋgo te ŋakmba kaŋgerwaig. Taŋamba nane sile tuku maŋau pileŋguwaig. ³⁸Ye yar 20 taŋaŋ ne tuku piro taŋgo minen. Ne tuku sipsip ne tuku meme nane mara mara kutunaig. Ye ne tuku meme pailnu ande kuayarmba nda nyen. ³⁹Aganmor ŋguikok ande ne tuku sipsip ande balewanu ta ye ta lafumba yiŋe sipsip inum tumba ne tinmba minen. Aganmor ande ki mbol ko furir ŋgamu ŋgisikanu ta ne ye pasa saŋgrinu sayanu le ye yiŋe agaŋmormbi lafumba ne tinen. ⁴⁰Mara afu ki mbolkanu ta ye ŋgaro pa tiŋganu ko furir ma tido ŋayo prowanu ta ye murkenu kinyam kumuŋ kuga. ⁴¹Taŋamba minmba ma ma ye yar 20 ne tuku piro taŋgo taŋaŋ minen. Ye yar 14 ne tuku kulim ar ta kilam tuku piroken sulumba maŋ lato yar 6 ne tuku agaŋmor kilam tuku piroken ta ne ye tuku piya mbilmbilam gudomna. ⁴²Yiŋe mam Isak yiŋe wa Abraham tuku Mbara nu ye nda turyina kande ake sinaŋ ne kusrenen kande. Ta tuku Kuate nu ye tuku piti kaŋgerna sulumba furir ne riroŋ pasa tanet ŋga mbiyel nuŋe sana.

Yakob nu mbiyel nuŋe Laban ndoŋ wamdus ulendinaik

⁴³Kile Laban nu ndek mbiyel nuŋe sana: Kulim ar te yiŋe. Kiŋo kame te mata ye tuku. Aganmor te ŋakmba mata yiŋe. Agaŋ ndende ŋakmba ne kile kaŋgerkate ta yiŋe ta ye nane ŋgailniŋgam kumuŋ kuga. ⁴⁴Kile sile wamdus ulendipe sulumba ndame afu kilmba pro teŋge patikupe. Taŋamba sile maŋau ta gilaiŋge nda ŋgina. ⁴⁵Taŋakina le Yakob nu

ndame ande tumba kilke mbolŋge te-tina sulumba ⁴⁶ nuŋe kuasmbi kile-maŋgurka nane saningina: Tane kumba ndame afu kilmba pro te taŋge ndame ta ŋakmba turŋaŋgap ŋgina. Nane taŋanaig le nane ndame turŋaŋginaig ta tugumŋge isukusnaig. ⁴⁷ Taŋamba Laban nu ma ta Yegar Saduta ŋgina le Yakob nu ndek ma ta Galed^b ŋgina. ⁴⁸ Ta ndaŋam? Laban nu Yakob sana: Sile ŋgumneŋga ndame maŋgur ta kaŋgermba wamdus ulendiwik ta idusamŋgik ŋgina. Ta tuku nane ma ta nyunu Galed ŋginaig.

⁴⁹ Laban nu maŋ sakina: Sile pur yimyam ka minpe le Kuate nu sile kaŋgerkuwa ŋgina. Ta tuku nane ma ta nyunu ande Mispa^c ŋginaig.

⁵⁰ Kile Laban maŋ lato mbiyel nuŋe sana: Ne ye tuku kulim ar te ŋaigo siglika ko pino afu kitek kila ta ye kila pile nda ta Kuate nu maŋau ta kaŋgeramŋgat.

⁵¹ Ai te. Ndame turŋaŋgit ndame ne kilke mbolŋge te-tiwat minig te. ⁵² Agaŋ ta kaŋgerka sile wamdus ulendiwik ta maŋ idusamŋgik. Ye ne ŋayo silinam tuku ndame te liwe nda. Ne mata ye ŋayo siliyam tuku ndame te nda liwa.

⁵³ Abraham le Nahor tuku Mbara sile pilesikuwa ŋgina. Taŋakina le Yakob nu mam nuŋe Isak tuku Mbara nyu mbolŋge mbiyel nuŋe ndoŋ pasa katmba sangri pilena. ⁵⁴ Taŋamba Yakob ndek kumba ka agaŋmor inum tumba balemba tabe ta mbolŋge atraukina. Atraukina sulumba nuŋe kuasmbi wikina le nane promba isukusnaig. Isukuse deŋpurmba nane tabe ta mbolŋge kinynaig.

⁵⁵ Mafena le Laban nu wa kat nuŋe nuŋe kulim ar ta mumuningina sulumba nane kusreka luka nuŋe tumbraŋ kina.

Yakob nu aba nuŋe te-silikam tuku kuanekina

32 ¹ Kile Yakob nu tiŋga ndin dubimba kina le Kuate tuku eŋel afu promba nu te-silikinaig le ² nu kaŋgerka sakina: Ma te Kuate nuŋe kuasmbi minig tuku ma ŋgina sulumba ma ta nyunu Mahanaim^d ŋgina. ³⁻⁵ Taŋakina sulumba Yakob nu taŋgo afu wam paguka saningina: Tane kumba ka yiŋe aba Esau te-silika teŋenmba sawap: Ye Yakob. Ye ne tuku piro taŋgo. Ye sikile ŋga Laban tugumŋge rawe taŋgo taŋaŋ minen ma ma kile ndo makau doŋki sipsip meme piro taŋgo piro pino suŋgomba kilmba luka prowet. Ye taŋgo afu kukulniŋgen le nane ne kila pasa tinwaig le ne ye mbolŋge maŋau mayenu ka. Tane ka taŋamba nu sawap ŋgina. Nu wam paguniŋge deŋpurmba nu nane kukulniŋgina le amboŋga Esau sota Edom kilke mbol kinaig. ⁶ Kinaig ka ndinŋge nane Esau te-silika maŋ luka Yakob tugum promba sanaig: Sine aba naŋe Esau sota kageŋ ta ka ndinŋge nu taŋgo 400 kilmba ne sota ilit ta kaŋgergeŋ ŋginaig.

⁷ Taŋakinaig le Yakob nu ndek kuru kuru suŋgo tumba wamdus pitina le nu nuŋe kuasmbi nuŋe sipsip meme makau kamel agaŋmor ta ŋakmba

^b 31.47 Yegar Saduta ta Aramek pasa. Galed ta Hibru pasa. Nyu tugunu ta ndindo:

Pasa katam tuku ndame maŋgur ^c 31.49 Mispa nyu ta tugunu: Nu sile kaŋgerkuwa

^d 32.2 Mahanaim nyu ta tugunu Kuate tuku Ma

fet arna sulumba ⁸nuŋe wamdusmbi sakina: Aba Esau promba kuasmbi ande ndoŋ kame buwa ndeta kuasmbi ande kua kuwa ŋga idusna.

⁹Taŋamba Yakob nu yabaŋmba sakina: O yiŋe wa Abraham yiŋe mam Isak tuku Mbara ne ye isa. Ne Sunŋo, neŋge ye sayina le ye luka yiŋe tumbraŋ tuguk yiŋe ndare tuma mbal sota ka le ne ye kulatka turyam tuku sayina. ¹⁰Ye ame maŋau mayenu ken le ne taŋamba ye turyina? Ye ne am mbolŋge taŋgo mayenu kuga ta ne naŋe pasa dubimba mara mindek ye tuku kume purmba tur mayeyina. O buk ye agaŋ ndende kugatok ndumndum ndo biymba Yordan kule pakarken ta kile ye taŋgo kuasmbi armba ŋak minet. ¹¹O Sunŋo, ye kile ne yabaŋnet. Aba Esaunŋe ye yiŋe pino kiŋo kame ndoŋ balesingikat ŋga ye kuru-kuruket. Ta tuku ne sine kigraibka ŋga ne yabaŋnet. ¹²Ne o buk ye sayina: Ne tuku ndare piyaŋge fulbul minig taŋaŋ gudommaba tugekamŋgaig burnu kumuŋ kuga ŋga sayina. Ta tuku neŋge sine kigraibka ŋga yabaŋnet ŋgina.

¹³Furirna le nu kinyna ka mafena le maratukuk tiŋga Yakob nu agaŋ ndende afu Esau tambim tuku walmba patikina. ¹⁴Meme paŋgarnu 200 pailnu 20 kilmba sipsip paŋgarnu 200 pailnu 20 kilmba ¹⁵kamel paŋgarnu fat ŋak ŋak ta 30 kilmba makau paŋgarnu 40 pailnu 10 kilmba ¹⁶agaŋmor ta ŋakmba fetkina sulumba nuŋe piro taŋgo afu agaŋmor kuaŋ ndui ndui kulatkam tuku niŋgina sulumba saniŋgina: Tane kuit nduimba ndakape. Agaŋmor kuaŋ mindek muŋgu dubi-dubikuwaig ŋgina. ¹⁷Taŋakina sulumba nu nuŋe piro taŋgo ambonŋa kambim tuku ta wam pagumba sana: Ne yiŋe aba te-silika le nu ne kusnanuwa naŋe gabat aniŋge minit? Ne ani kinit? Agaŋmor te ŋakmba ima tuku ŋga ne kusnanuwa kande ne teŋenmba nu tuku pasa lafuwa: ¹⁸Agaŋmor te ŋakmba ne tuku piro taŋgo Yakobŋge ne tanmbim tuku patikina le kilmba prowet. Nu mata sine dubika ilit ŋga sawa ŋgina.

¹⁹Yakob nu taŋgo afu piro taŋgo ambonŋa kina ta dubimba agaŋmor kilmba kambim tuku ta mata taŋamba ndo wam pagukina sulumba saniŋgina: Tane yiŋe aba te-silika teŋenmba sawap: ²⁰Naŋe piro taŋgo Yakob nu sine dubika ilit ŋga sawap ŋgina. Yakob nu teŋenmba idusna: Nu agaŋmor te ŋakmba kaŋgerka ye tuku mbar gilaiŋgamŋgat. Taŋamba nu ye kaŋgeryumba ye ndoŋ wamdus tumawamŋgik ŋga idusna.

²¹Yakob nu agaŋmor ta ŋakmba patikina le kilmba kinaig le furir ta mbolŋge nu bubre tam tuku ma ta mbolŋge nu kinyna.

Yakob nu Penielŋge Kuate ndoŋ kame bunaik

²²Furir ndui ta mbolŋge ndo Yakob nu tiŋga nuŋe pino ar ta, nuŋe piro pino ar ta, nuŋe kiŋo kame 11 ta nane ŋakmba kilmba kumba ka Yabok kule pakarka sim kinaig. ²³Taŋamba nu maŋ luka nuŋe piro taŋgo kame tugum kumba nane kukulniŋgina le nu tuku agaŋ ndende ŋakmba kilmba kule ta pakarka kinaig le ²⁴Yakob nu nuŋe ndo taŋge minna.

Tange minna le tango ande nu tugum prona sulumba nu ndoŋ kame bumba muŋgu bagailka minnaik le ka mafena. ²⁵Tango tange Yakob te-kinye ndana tukunu nu ndek Yakob tuku manunsu katna le supikina. ²⁶Tajana le tango ta nu Yakob sana: Mafete le ye kusreya le ka ngina le Yakob nu ndek sana: Ne ye nyaro sa ta ye ne kusrenamngit ngina. ²⁷Tajakina le tango ta nu Yakob kusnana: Ne tuku nyu ima ngina le ye Yakobnge ngina le ²⁸tango ta nu sana: Ne tuku nyu Yakob kuga. Ne tuku nyu kitek Israelnge. Ne Kuate ndoŋ tango kame ndoŋ mata ne saŋgri muŋgu tumka minna ta ne buk nane kile-ibenjkina tukunu ne tuku nyu kitek Israel^e ngina.

²⁹Kile Yakob nu tango ta kusnana: Ata. Ne tuku nyu ima ngina le tango ta nu sana: Ne ndaŋam ye tuku nyu kila palmbim sakate ngina. Tajakina sulumba nu Yakob nyaro tuna. ³⁰Tajana le Yakob nu sakina: *i^f* Ye Kuate tuku tumail pasi kaŋgerit ta ye kume ndakit ngina. Ta tuku nu ma ta nyunu Peniel ngina. ³¹Maratukuk nu Peniel ma ta kusremba nu grisemka gitmba kumba minna le ki prona.

³²Tango ta nu Yakob tuku manunsu katna le supikina. Ta tuku kile nane Israel mbal agaŋmor manunsunu nda nyade tuku.

Yakob nu aba nuŋe te-silikina

33 ¹Kile Esau nu nuŋe piro tango 400 ta ndoŋ ilmba minna le Yakob nu nane kaŋgerka nuŋe kiŋo kat nuŋe kilmba walna sulumba afu Lea tumba afu Rahel tumba afu nuŋe piro pino ar ta nikina. ²Taŋamba nu piro pino ar ta nakile kiŋo kat nakile ndoŋ tumailamnge kile-tidingina le tiŋginaig. Tiŋginaig le kile Yakob nu Lea kiŋo kat nuŋe ndoŋ piro pino ar ta ngumnemnge kile-tidingina le tiŋginaig. Nane ngumnemnge maŋ Rahel nale Yosef ndoŋ kile-tidingina le tiŋginaig. ³Taŋamba Yakob nu nane kusreka kina ka aba nuŋe tuku tumailamnge truk kam 7-na le ⁴Esau nu pinderka nu sota kina sulumba Yakob bagailmba mumuna. Taŋamba nale muŋgu malmbi-malmbikinaik.

⁵Kile Esau ndek mambilmba pino kame kiŋo kame ta kaŋgerka mambo nuŋe kusnana: Te ima kate tuku kuasmbi ne ndoŋ prowaig ngina le Yakob nu sana: O aba, te yiŋe kuasmbi. Kuate nu ye tur mayeyina sulumba kiŋo kame te ŋakmba ye sina ngina. ⁶Tajakina le nuŋe piro pino ar ta nakile kiŋo kame kilmba pro Esau tugumnge lokinaig. ⁷Lokinaig le kile Lea ndek nuŋe kiŋo kat nuŋe ndoŋ nane dubika pro Esau tugumnge lokinaig le Yosef nale Rahel ndoŋ nale ndek nane dubika pro Esau tugumnge lokinaik. ⁸Tajanaig le nu mambo nuŋe kusnana: Kuasmbi amboŋga ye tugum prowaig ta ndaŋam tuku ngina le mambo nuŋe nu sana: Ye ne

^e 32.28 Israel nyu ta tugunu: Kuate ndoŋ saŋgri muŋgu tumkam tuku ^f 32.30 Peniel nyu ta tugunu: Kuate tuku tumail pasi

tuku wamdus te-iberjam tuku nane kukulningit le ne sota kagig ngina le ⁹aba nuŋe nu sana: O aba, ye mata agaŋ ndende suŋgomba ŋak. Agaŋ ndende ta ŋakmba naŋe minwaig ngina le ¹⁰mambo nuŋe nu sana: Kuga. Sile gulab mayewik ŋga idusmba ndeta ne agaŋ ndende te ŋakmba kila. Ne maŋ ye ndoŋ gulab mayewik tukunu ne tuku tumail pasi kaŋgeret ta Kuate tuku tumail pasi kaŋgeranu suk. ¹¹Agaŋ ndende ne tanmbim tuku kilmba prowit te ne kila. Kuate nu ye tur mayeyina le ye agaŋ ndende suŋgomba ŋak minet ngina. Taŋamba Yakob nu aba nuŋe sarsarmba pasa saŋgrinu sana le nu agaŋ ndende ta kilna.

¹²Kile Esau nu sakina: Kile sine kab. Ye amboŋga kaŋgit ngina le ¹³mambo nuŋe nu sana: Kiŋo kame te saŋgri kugatok ta ne kila. Sipsip makau afu mata fat ŋak ŋak. Sine agaŋmor ta mara ndindo mbolŋge suŋgomba sisilaniŋbe ta nane ŋakmba kume suluwamŋgaig. ¹⁴Ne amboŋga sila le ye gitmba agaŋmor kiŋo kame te ŋakmba kilmba ne dubinamŋgit. Taŋamba ye Edomŋge ne maŋ te-silikamŋgit ngina. ¹⁵Taŋakina le aba nuŋe ndek sakina: Taŋamba ndeta ye yiŋe piro taŋgo afu ne ndoŋ kusreki ngina le Yakob nu lafumba sana: Kuga. Ye maye. Ne nane ŋakmba kilmba kaye ngina.

¹⁶Taŋakina le ki ait ta mbolŋge Esau nu maŋ tiŋga luka Edom kilke mbol kina le ¹⁷Yakob nu Sukot kilke mbol kina sulumba nuŋe wande pilmba agaŋmor tuku baibai afu turmba patikina. Ta tuku nu ma ta nyunu Sukot^g ngina. ¹⁸Yakob nu Mesopotamia kilke kusremba ndinŋge piti ande te-sili ndaka Sehem tumbraŋ Kanan kilke mbolŋge prona sulumba tumbraŋ suŋgo ta tugumŋge nuŋe baibai patike likina. ¹⁹Nu silwa ndametiŋ soŋ 10 tambi nuŋe baibai patike likina kilke ta Sehem mam nuŋe Hamor tuku kiŋo kat nuŋe tugumŋge piyana. ²⁰Taŋamba nu taŋge ndame turŋaŋga atraukam tuku pa laŋlaŋ ande wakeina sulumba pa laŋlaŋ ta Israel Mbara tuku nyu tumba El ngina.

Sehem nu Dina biye timba tumba totona

34 ¹Mara ande Yakob le Lea tuku kulim Dina nu tiŋga Kanan pino afu kaŋgerkam kina. ²Kilke ta tuku gabat suŋgo ta nyunu Hamor. Hamor nu Hiwinu taŋgo.

Dina nu ma ta mbol prona le Hamor kiŋo nuŋe Sehem nu Dina kaŋgermba biye timba tumba totona. ³Taŋamba nu kulim ta tuku nzali mayena sulumba nu Dina pinonu tam tuku wamdus suŋgo tumba nu tuwa ŋga sarsarmba saŋgri tiŋgina sulumba ⁴nu nuŋe mam nuŋe sota kumba sana: Mam, ne kulim ta ye tuku pinonu ta ngina.

⁵Yakob nu Dina kiko maŋau tina ta nu buk isna ta nu tuku kiŋo kat nuŋe nane agaŋmor kulatkam tuku ma ande mbol kinaig tukunu Yakob

^g 33.17 Sukot nyu ta tugunu Baibai

nu nane ndo tairnga minna. ⁶Tañamba minna le Sehem nu mam nuje Hamor ndon Jakob ndon pasatam pronaike le ⁷ait ndui ta mbolnje ndo Jakob tuku kiyo kat nuje mata luka pronaike. Sehem nu Israel mbal mbolnje manau njonu kumba Jakob tuku kulim nuje biye timba tumba totona ta nane ismba wamdus njanonjinaike sulumba gubra magenjinaike.

⁸Kile Hamor nu Jakob sana: Yije kiyo Sehem nu kulim naje tuku nzali sunjo nake. Ne kulim naje ta ye tuku kiyo tambim kumu e? ⁹Sine wamdus ulendika kulim kame kiyo kame nane munjo kile-kile kuwaike. ¹⁰Tañamba tane kilke te mbolnje minap sulumba ma aninje minam nga idusmba ndeta ka tanje minmba agan afu piyawam nake ndeta piyawap sulumba agan ndende afu kilap ta tanjine minmba minwaike nginga. ¹¹Tañakina le Sehem nu ndek Dina mam nuje leu kat nuje tejenmba sanjinaike: Tane ye mbolnje manau mayenu kap le ame agan kilam nga idusap ta tane tinjamngit. ¹²Tane ame piya kilam nga idusde ta ye sayap. Kulim ta tuku piya mata sungokanu mbolnje madiwap. Tane tanjine kulim ye sap le tane ame piya kilam sakap ta tane tinjamngit nginga.

¹³Sehem nu kulim nanjine Dina kiko manau tuna tukunu Jakob tuku kiyo kat nuje nane Sehem le mam nuje Hamor yabrinikmba sanikinaike: ¹⁴Tango ngaro pike ndakanu ta nu sine tuku kulim te nda. Wam ta sine mbolnje kiko nake. ¹⁵Sine buk tango nake tuku ngaro pike likinje. Tane tanamba ndo tango nake tuku ngaro pike likap ta sine sinjine kulim ta sertinjamngig. ¹⁶Tane tanawap le sine munjo kile-kile kube sulumba tane ndon sine tugu ndindo tanan ulendika minbe. ¹⁷Tane wam sakeg te kam mbulap ndeta sine sinjine kulim tumba ma tugu te kusrewamngig nginga le ¹⁸Hamor le kiyo nuje Sehem nale pasa ta ismba maye ngingaik.

¹⁹Tango mo ta nu nu nuje kuasmbi ngamuknje tango sunjo nyu nake minna. Nu Jakob kulim nuje tuku nzali mayena tukunu nu dal ndaka nuje mbal kila saninjam kina.

²⁰Hamor nale kiyo nuje Sehem ndon nale kinaike ka nakile tumbran tuku fonde malanga tugum promba nakile mbal manjurka minnaike ta sanjinaike; ²¹Tango kame ta sine ndon gulab mayenu. Nane sine tuku kilke mbolnje minwaike sulumba ma nake tuku mbol kuwaike. Kilke te sungokanu sine nake minam kumu. Sine nane tuku kulim kame kilbe le nane sine tuku kulim kame kilwaike. ²²Nane sine wam ndindo ndo kam tuku sasikaike ta tejenmba. Sine tango nake tuku ngaro pikam tuku sakaike. Nane buk nanjine tango kame ta nake tuku ngaro pike likinaike. Sine mata tanamba kube ta nane sine ngamuknje tugu ndindo tanan minamngig. Nane tanamba sile sasikaike le iskik. ²³Sine tanabe ta nane tuku aganmor nane tuku agan ndende nake sine tuku minamngaike. Ta tuku sine wokube le nane sine ngamuknje minwaike ngingaik le ²⁴tumbran ta tuku tango nake tuku nane Hamor le Sehem tuku

pasa ta ismba pasa katmba wokinaig sulumba nane tanjo ta njakmba tuku ngaro pike likinaig.

²⁵Mara kerjmba kuganaig le tanjo kame ngaro pike likinaig ta nane ngaro rar njak minnaig tukunu nane tambik ri ndamba minnaig le Dina tuku leu kat nuje ndinok armba Simeon nale Levi ndonj nale kame bagi kilmba tumbrañ ta kinaik sulumba tanjo ta njakmba bale far sulunaik. ²⁶Tanjamba nale Hamor le kiño nuje Sehem turmba bale farnaik sulumba Sehem tuku wande mbol kumba Dina te-silika tumba kinaik. ²⁷Tanjanaik le Yakob tuku kiño afu nane pro kulim nanjine kiko mañau tuna ta lafumba tumbrañ sunjo ta tuku gabis agañ ndende njakmba yomba kilmba kinaig. ²⁸Nane sipsip makau donki tumbrañ ta tuku agañ ndende njakmba kilmba ka piro mbolnje mata agañ ndende njakmba yomba kilmba kinaig. ²⁹Tanjamba nane tumbrañ ta tuku gabis agañ ndende ta njakmba kilmba kiño kame fonfonj pino kame ta njakmba turmba kilmba kinaig.

³⁰Tanjanaig le Yakob nu ndek Simeon nale Levi sanikina: Kile Kanan mbal Peris mbal kilke te tuku tanjo njakmba nane ye kasuryamnjaig. Ye mata piro tanjo sunjomba kuga. Nane njakmba ulendika pro ye ndonj kame bumba sine njakmba bale farsinjamnjaig ngina le ³¹nale ndek sakinaik: Tanjo ta nu sine tuku kulim ma ngamukok pino tanañ nga idusmba nu biye timba tumba totona. Mañau ta sine mapewam kumunj kuga nginaik.

Kuate nu Yakob Betelnje nyaro tuna

35 ¹Kile Kuate nu Yakob sana: Ne tinja Betel kaye sulumba kumba ka tanje mina. Tanje mina sulumba ne ndame turñanja ye atraukam tuku pa lañlañ ande wakeiwa. Ye Kuate. Ne aba nanje Esau kusremba kua kina ait ta mbolnje ye ne tugum prowen ngina. ²Tanjakina le Yakob nu nuje kuasmbi nuje piro tanjo ta wam paguka saninjina: Tane tanjine mbara kise ta njakmba pitaike likap. Njarosu purfeñnu mayok kuwaig le tawi purfeñnu silikap. ³Sine ma te kusremba Betel kab kumba ka tanje ye Kuate atraukam tuku pa lañlañ wakeiwamngit. Ye piti sunjomba njak minen le Kuateñje ye turyina sulumba ye ma njakmba liken ta nu mata ye ndonj minna ngina.

⁴Tanjakina le nane mbara kanu saike likinaig ta njakmba Yakob kile tunaig sulumba nanjine kilba sikor ta turmba nu kile tunaig. Tanjanaig le Yakob nu agañ ndende ta njakmba kilmba Sekem tumbrañnje ail sunjo ande kumnemnje nguke likina. ⁵Tanjamba Yakob nane tinja ma ta kusrenaig le tumbrañ sugo ta njakmba Kuateñje kuru kuru serninjina le nane dubi ndakinaig.

⁶Yakob nu nuje tanjo kuasmbi njak ndonj kinaig ka Lus tumbrañ Kanan kilke mbol pronaig. Lus tumbrañ ta kile Betel ngade. ⁷Tumbrañ ta prona

sulumba Yakob nu Kuate atraukam tuku pa laŋlaŋ ande wakeina sulumba nu buk aba nuŋe tuku kuru-kuruka kua kina le Kuateŋge nu tugum prona ta idusmba nu ma ta nyunu Betel tuku Mbara ŋgina.

⁸Nane taŋge minnaig ma ma Rebeka tuku piro pino Debora nu kumna le nane nu tumba ail suŋgo ande Betel patumba minna ta kumnemŋge ŋgukinaig sulumba ail ta nyunu Malmbikam tuku Ail ŋginaig.

⁹Yakob maŋ luka Mesopotamiange prona le Kuate maŋ nu tugum promba nu nyaro tuna sulumba ¹⁰sana: Ne tuku nyu Yakob ta kile ne tuku nyu Israel palmbimŋgit ŋgina. Taŋamba Kuate nu Yakob nyunu Israel tuna. ¹¹Taŋakina sulumba Kuate nu sana: Ye Kuate Saŋgri Ŋayo. Tane kiŋo kame kile-patikap le ne tuku ndare mbolŋge kuasmbi suŋgomba mayok kaŋgaig. Ne gabat sugo kame tuku mbuŋ naŋgine prowamŋgat. ¹²Ye o buk Abraham le Isak kilke te serniken ta kile ne tanmbimŋgit. Ŋgumnemga naŋe ndare kame tuku kilke minamŋgat ŋgina. ¹³Taŋaka sakina sulumba Kuate nu kusremba kina le ¹⁴Yakob nu ndame suŋgo ande tumba Kuate nu Yakob ndoŋ pasatina ma ta mbolŋge te-tina sulumba grep kule tumba gureŋ butol ŋak ta turmba tumba ndame ta mbolŋge kutuna sulumba ¹⁵ma ta nyunu Betel ŋgina.

Rahel nu kumna

¹⁶Yakob nuŋe kuasmbi ndoŋ Betel tumbraŋ kusremba Efrat tumbraŋ patu ndanaig le Rahel nu kiŋo te-palmbim tuku ait kumuŋgina le nu ŋgaro rar torna. ¹⁷Ŋgaro rar torna le nuŋe kulat pinonŋe nu sana: Ne kuru kuru ndaka. Nu buk kiŋo te-palet ŋgina. ¹⁸Taŋakina le Rahel nu kumam bafuna le nu tuku saŋgri buk kuganaig le nu kiŋo ta Ben-Omi^h ŋgina le mam nuŋeŋge kiŋo ta Benyaminⁱ ŋgina.

¹⁹Rahel nu kumna le nane nu tuku mindesiŋ tumba Efrat tumbraŋ kambim tuku ndin ta tugumŋge ŋgukinaig. (Kile nane tumbraŋ ta nyunu Betlehem ŋgade). ²⁰Taŋamba Yakob nu ndame ande tumba Rahel ŋgukinaig ma ta mbolŋge te-tina. Ndam ta kile minit.

²¹Taŋana sulumba Israel nane tiŋga kumba ka Eder tumbraŋ tuku wande kuen ŋayo ta kusremba bubre tam tuku baibai patika minnaig.

Yakob tuku kiŋo kame 12

²²Yakob nu kilke ta mbolŋge minna le Ruben nu mam nuŋe tuku piro pino nyunu Bila ta ndoŋ kinyna. Taŋana le Yakob nu kiŋo nuŋe wam kina ta ismba nu gubra suŋgo tina.

Yakob tuku kiŋo kame ta ulendika 12 minnaig. ²³Piyo nuŋe Lea tuku kiŋo kat nuŋe ta teŋemba. Yakob tuku kiŋo mulum ta nyunu Ruben ande Simeon ande Levi ande Yuda ande Isakar ande Sebulun.

^h 35.18 Ben-Omi nyu ta tugunu: Sina suŋgo tuku kiŋo ⁱ 35.18 Benyamin nyu ta tugunu: Maye minam tuku kiŋo

²⁴Piyo nuje Rahel tuku kiño ar ta Yosef le Benyamin.

²⁵Rahel tuku piro pino Bila nuje kiño ar ta Dan le Naftali.

²⁶Lea tuku piro pino Zilpa nuje kiño ar ta Gat le Aser.

Yakob nu kiño kame ta ñakmba Mesopotamia kilke mbolñge kile-patikina.

Isak nu kumna

²⁷Kile Yakob nu tiñga mam nuje Isak sota Mamre tumbrañ Hebron kilke mbol kina. O buk Abraham nale Isak rawe taño tañaj tañaj minnaik.

²⁸Isak nu yar 180 kusremba ²⁹saibo pile mayena sulumba nu kumna le kiño kat nuje ar ta Esau le Yakobñge nu tumba ñgukinaik.

Esau tuku ndare

36 ¹Esau tuku ndare tuturmba tejenmba kina. Esau tuku mape nyu ande Edom. ²⁻³Esau nu Kanan pino keñmba kilna ta ande Ada ande Oholibama ande Basemat.

Ada mam nuje Elon nu Hitnu. Oholibama mam nuje Ana wa nuje Sibeon. Sibeon nu Hiwinu. Basemat nu Ismael tuku kulim nuje. Leu nuje Nebayot.

⁴Ada nu Elifas te-pilna le Basemat nu Ruel te-pilna le ⁵Oholibama nu Yeus Yalam Kora nane kile-patikina. Esau tuku kiño kame Kanan kilke mbolñge kile-patikina ta tañamba ndo.

⁶⁻⁷Esau le Yakob nale agañmor sunğomba ñak minnaig tukunu kilke nale tuma minnaik ta nale turkam kumuñ kuga. Ta tuku Esau nu pino kat nuje, kiño kat nuje, kulim kat nuje, nuje wande tuma mbal ta ñakmba kilmba nuje agañmor nuje agañ ndende ñakmba Kananñge kile likina ta turmba kilmba maib nuje Yakob kusremba kilke ande mbol kinaig. ⁸Tañamba Esau nu Edom tuku ma taknu ta mbolñge minna.

⁹Esau tuku ndare tuturmba tejenmba kina. Esau nu Edom mbal ñakmba tuku mbuñ nañgine.

¹⁰⁻¹³Esau piyo nuje Ada nu kiño ndindo te-pilna ta nyunu Elifas. Elifas nu kiño kame ⁵Teman, Omar, Sefo, Gatam, Kenas nane kile-patikina. Elifas tuku piyo nuje ande nyunu Timna nu kiño ande nyunu Amalek te-pilna.

Esau piyo nuje Basemat nu kiño ande nyunu Ruel te-pilna. Ruel nu kiño bailkamba Nahat Sera Sama Misa nane kile-patikina.

¹⁴Esau piyo nuje Oholibama nu Sibeon kiño nuje Ana tuku kulim. Nu kiño keñmba Yeus Yalam Kora nane kile-patikina.

¹⁵Esau tuku ndare mbolñge kuasmbi afu pronaig ta tejenmba. Esau tuku kiño mulum Elifas nu Teman mbal Omar mbal Sefo mbal Kenas mbal ¹⁶Kora mbal Gatam mbal Amalek mbal ta ñakmba tuku mbuñ nañgine. Nane ñakmba Esau piyo nuje Ada tuku ndare.

¹⁷Esau tuku kiŋo nuŋe ande Ruel nu Nahat mbal Sera mbal Sama mbal Misa mbal ta ŋakmba tuku mbuŋ naŋgine. Nane ŋakmba Esau piyo nuŋe Basemat tuku ndare.

¹⁸Esau piyo nuŋe Oholibama nu Ana kulim nuŋe. Oholibama nu Yeus mbal Yalam mbal Kora mbal ta ŋakmba tuku mbuŋ naŋgine.

¹⁹Mbal ta ŋakmba Esau tuku ndare.

Seir tuku ndare

²⁰⁻²¹Edom kilke tuguk mbal nane buk purka tumbraŋ mboŋ 7 minnaig. Tumbraŋ mboŋ 7 ta tuku mbuŋ kat naŋgine ta ŋakmba Hornu taŋgo Seir tuku ndare. Nane tuku nyu naŋgine ta teŋenmba. Lotan, Sobal, Sibeon, Ana, Dison, Eser, Disan.

²²Lotan nu Hori tumbraŋ mboŋ le Hema tumbraŋ mboŋ ta tuku mbuŋ naŋgine. Lotan tuku kulim nuŋe nyunu Timna.

²³Sobal nu Alwan tumbraŋ mboŋ, Manahat tumbraŋ mboŋ, Ebal tumbraŋ mboŋ, Sefo tumbraŋ mboŋ, Onam tumbraŋ mboŋ ta tuku mbuŋ naŋgine.

²⁴Sibeon nu kiŋo armba. Ande nyunu Aia ande Ana. Mara ande Ana nu mam nuŋe tuku doŋki kame kulatka minna sulumba ma baknu mbol tange nu kule mbam paknu kaŋgerkina.

²⁵⁻²⁶Ana tuku kiŋo nuŋe nyunu Dison. Dison nu Hemdan tumbraŋ mboŋ, Esban tumbraŋ mboŋ, Itran tumbraŋ mboŋ, Keran tumbraŋ mboŋ ta tuku mbuŋ naŋgine. Ana tuku kulim nuŋe nyunu Oholibama.

²⁷Eser nu Bilan tumbraŋ mboŋ, Sawan tumbraŋ mboŋ, Akan tumbraŋ mboŋ ta tuku mbuŋ naŋgine.

²⁸Disan nu Us le Aran tumbraŋ mboŋ tuku mbuŋ naŋgine.

²⁹Edom kilke tuku Hor mbal ta teŋenmba. Lotan mbal Sobal mbal Sibeon mbal Ana mbal ³⁰Dison mbal Eser mbal Disan mbal.

Edom tuku gabat sugo

³¹Israel mbal nane buk gabat sugo kugatok. Ait ta mboŋge Edom tuku gabat sugo afu nane Edom kilke kulatkinaig. ³²Gabat sugo dubike likinaig ta teŋenmba.

Beor kiŋo nuŋe Bela nu Dinabanu.

³³Sera kiŋo nuŋe Yobab nu Bosranu.

³⁴Husam nu Temannu.

³⁵Bidad kiŋo nuŋe Hadad nu Awitnu. (Kame suŋgo ande mboŋge nu Moab kilke mboŋge Midian mbal ndoŋ kame bumba nane kile-iberkina).

³⁶Samla nu Masrekanu.

³⁷Saul nu Rehobotnu taŋgo. (Rehobot tumbraŋ ta kule suŋgo ande tugumŋe minna).

³⁸Akbor kiŋo nuŋe Baal-Hanan.

³⁹Hadad nu Paunu tango. (Hadod piyo nuje nyunu Mehetabel. Mehetabel mam nuje nyunu Matred. Matred mam nuje nyunu Mesahab).

⁴⁰Esau nu Edom tumbraj mboj sunjomba tuku mboj nangine. Tumbraj mboj ta tuku nyu nangine ta tejenmba. Timna, Alwa, Yetet, ⁴¹Oholibama, Ela, Pinon, ⁴²Kenas, Teman, Mibsar, ⁴³Magdiel, Iram. Nangine kilke ta mata tumbraj mboj ta tuku nyu tinaig.

Yosef nu kiqatina

37 ¹Yakob nu Kanan kilke mbojnge minna. O buk mam nuje rawe tango tajaņ nu kilke ta mbojnge minna. ²Yakob nuje ndare tuku wam kube ta tejenmba.

Yosef nu kiņo mo yar 17 ŋak minmba nu mam nuje tuku aganjmor aba kat nuje afu ndoņ kulatka minnaig. Aba kat nuje ta Bila le Zilpa tuku kiņo kame. (Bila le Zilpa nale Yakob tuku pino kame). Yosef nu maņau ŋaigonu aba kat nuje ke likanu ta pro mam nuje tugumņge kilemayokka sawanu.

³Israel nu saibo pilmba Yosef te-pilna tukunu nu Yosef make pilmba nu tuku kume purna. Kiņo kame ŋakmba tuku nzalina ta liniņgina. Taņamba Israel nu Yosef tuku tawi kuen wainu kuenu ŋak mindepiye yeki yeki ŋak wakeimba tuna. ⁴Taņana le Yosef tuku aba kat nuje mam nangine nu Yosef make pilmba nu tuku kume purna ta kaņgermba nane Yosef kasurnaig sulumba gulab mayenu tajaņ nu ndoņ pasate ndakinaig.

⁵Furir ande Yosef nu kiqatina sulumba mafena le maratukuk tiņga nu kumba ka aba kat nuje kubeu niņgina sulumba ⁶saniņgina: Tane ye kiqatit te kubewi le isap. ⁷Sine ŋakmba wit ndaleke likig ta ye tuku ndale ta tiņreknu tiņgat le tane tuku ndale ta ye tuku ndale ta laipmba loke likaig le kaņgerkit ŋgina. ⁸Taņakina le aba kat nuje ndek nu kusnanaig: Ne iduste neņge ndo gabat sunjo mina le sine ŋakmba ne kumnemņge minbe ŋga iduste e ŋginaig. Taņamba nane Yosef kiqatina pasa ta tuku nane gubra lato sunjomba tumba nu kasur mayenaig.

⁹Ijgumneņga Yosef nu maņ kiqatina sulumba aba kat nuje tugumņge maņ kiņa ta kubeu niņmba saniņgina: Ye maņ kiqatit sulumba ki tambun mbai 11 ŋakmba ye tugumņge lokaig le ye kaņgerkit ŋgina. ¹⁰Taņamba nu kumba ka kiņa ta mam nuje ndoņ mata sakina le mam nujeņge nu sigair-sigairmba kusnana: Anikok kiņa tajaņ. Ne iduste ye, ina naņe, aba kat naņe sine ŋakmba ne tugumņge lokamņgig ŋga iduste e ŋgina.

¹¹Yosef tuku aba kat nuje ta nane Yosef ndoņ tironaig. Mam nuje nu Yosef tuku kiņa ta idus timba minna.

Nane Yosef piyanaig le tumba Isip kinaig

¹²Mara ande Yosef tuku aba kat nuje ta nane aganjmor kulatkam tuku Sekem tumbraj kinaig. ¹³Taņanaig le Israel nu kiņo nuje Yosef sana: Ne

kaye sulumba kumba ka Sekemŋge aba kat naŋe agaŋmor kulatkade ta kaŋgerka ŋgina le nu lafumba sakina: Ta maye. Ye kaŋgit ŋgina le ¹⁴Israel nu ndek sana: Ne kaye sulumba aba kat naŋe tuku mine agaŋmor tuku mine kaŋgerka nane mage minwaig kande luka promba ye saya le isi ŋgina. Taŋamba Israel nu Yosef kukulna le nu Hebron ma guton ta kusremba kina ka Sekem tumbran prona. ¹⁵Pro taŋge nu kine promba minna le taŋgo andeŋge nu kaŋgermba kusnana: Ne ima sota te prote ŋgina le ¹⁶nu lafumba sana: Ye yiŋe aba kame sotet. Nane agaŋmor kulatka tembi ndekinaig ŋgina. Taŋakina sulumba nu ndek taŋgo ta kusnana: Ne nane kaŋgerkat e ŋgina le ¹⁷taŋgo taŋge nu sana: Nane buk ma te kusremba Dotan kambim sakinaig le ye isen ŋgina. Taŋakina le Yosef nu aba kat nuŋe ŋgumnem dubika kina ka Dotanŋge nane kile-siglikina.

¹⁸Yosef nu maskenŋge ilmba minna le nane nu kaŋgernaig sulumba Yosef balewam tuku pasa katmba ¹⁹naŋgine naŋgine sakinaig: Ai si. Kiŋa tugu taŋgo prote si. ²⁰Kile sine nu balemba mindesin nuŋe tumba kule kugatok sambu ande sinamŋge bukŋgube. Taŋamba sine teŋenmba mam sabe: Nu agaŋmor ŋguikok andeŋge balemba nyina ŋgube. Taŋamba sine nu tuku kiŋa alonu prowa le kaŋgerbe ŋginaig.

²¹Nane taŋamba sakinaig ta Ruben nu isendo ka ismba nu Yosef mapewam idusmba nane saniŋgina: Sine nu balemba ²²ake sinaŋ nu tuku ndare kutu ndabe. Ake nu biye timba tumba sambuk teŋge bukŋgube le ma ŋgamu teŋge minwa ŋgina. Ruben nu Yosef turmba maŋ luka mam nuŋe sota kukulam tuku ŋga taŋakina.

²³Kile Yosef nu aba kat nuŋe tugum ta prona le nane nu biye timba tawi kuen wainu kuennu ŋak ta biymba sambrinaig sulumba ²⁴nu tumba kumba ka sambu sakina ta sinamŋge bukŋginaig le minna. Sambu ta kule buk parakina tuku. ²⁵Taŋamba nane isukusmba minnaig le kile ndo Ismael kuasmbi ande Gileadŋge Isip kambim tuku pronaig le kaŋgerkinaig. Nane agaŋ ndende sunŋomba gureŋ magenu afu kilmba kamel mbol patike likinaig.

²⁶Kile Yuda ndek aba kat nuŋe saniŋgina: Sine Yosef balemba yubengube wam ta mayenu kuga. ²⁷Sine nu ŋayo sili ndamba nu tumba Ismael mbal prode si nane mbol piyabe. Nu mata sine tuku maib. Sine ndare ndui ta ndo ŋgina. Taŋakina le nane wokinaig le ²⁸Midian mbal pronaig le nane Yosef sambuk sinam taŋge tumba silwa ndametiŋ soŋ armbambi nane mbolŋge piyanaig le tumba Isip kinaig.

²⁹Taŋanaig le Ruben nu luka sambu miŋge ta tugum promba mambilna kande Yosef sambu sinam ta mine ndakina le nu nuŋe tawi silikina ta fetfetna sulumba ³⁰luka mambo kat nuŋe sota kumba saniŋgina: Kiŋo ta siŋge mine ndakate. Ye kile ndaŋamŋgit e ŋgina.

³¹Taŋakina le nane meme ande tumba balemba Yosef tuku tawi ta tumba meme ndarenu pisnenaig sulumba ³²tawi ta tumba kumba ka

mam nanjine tumnaig sulumba sanaig: Sine aganj te-silikig te kiyo naje tuku tawi e nginaig le ³³Yakob nu tawi ta kanjermba katesemba sakina: Son. Tawi te nu tuku tawi. Yiye kiyo ta aganjmor nguikok andenje balemba make purpurbamba nyina ngina.

³⁴Tanjakina sulumba Yakob nu sina sunjona sulumba nuje tawi kat fetfetmba tawi njayonu ande tumba silikina. Tanjamba nu ait kuen njayo kiyo nuje tuku malmbika minna le ³⁵nu tuku kiyo kat nuje kulim kat nuje nane njakmba mam nanjine wamdus te-ibenjam tuku pronaig ta nu nane ise ndakina sulumba sakina: Ye yiye kiyo tuku ninanka malmbika ma ma kumi sulumba kumanu mbal tuku ma mbolnje nu ndoj minamkik ngina. Tanjakina sulumba Yakob nu kiyo nuje Yosef tuku wamdus tatrakina le ninanka minna.

³⁶Yakob nu kiyo nuje tuku ninanka minna le Midian mbal ta nane Yosef tumba pro Isipnje tanjo ande nyunu Potifar nu mbol piyanaig. Potifar nu Farao tuku gabat sunjo ande. Nu Farao tuku wande kulatkanu gabat minna.

Yuda le Tamar tuku wam kube

38 ¹Ait ta mbolnje Yuda nu aba kat nuje kusreka Adulamnu tanjo ande nyunu Hira sota kumba nu ndoj minnaik. ²Minnaik ma ma nu Kanan kulim ande kanjermba pinonu tina. Pino ta mam nuje nyunu Sua.

³Minnaig ma ma pino ta nu funjul njakna sulumba Yuda tuku kiyo ande te-pilmba nyunu Er ngina. ⁴Tanjamba nu man funjul njakna sulumba kiyo ande te-pilmba nyunu Onan ngina. ⁵Nu man lato funjul njakna sulumba kiyo ande nyunu Sela te-pilna. Yuda nu Kesibnje minna le piyo nuje kiyo ta te-pilna.

⁶Er nu sunjokina le mam nuje Yuda nu kiyo nuje mulum ta tuku pino ande nyunu Tamar tumba tuna. ⁷Er tuku mine njayonu ta Sunjo nu kanjermba ndagarina le Sunjonne nu balena le kumna. ⁸Tanjana le Yuda nu kiyo nuje Onan sana: Ne kumba ka singine manau ta dubimba aba naje tuku pino pinonu tumba nu ndoj kinya le aba naje tuku kiyo te-pilwa ngina.

⁹Tanjakina le Onan nu kiyo ta ye tuku kiyo kuga nga idusna sulumba pino ta aba nuje tuku kiyo ande nda te-pilwa nga nu pino ta ndoj kinymba nuje minde kule ta ake kilke mbolnje kutuna. ¹⁰Tanjana le Sunjo nu manau ta kanjermba nu gare ndana le nu mata balena le kumna. ¹¹Tanjana le Yuda nu rujan nuje Tamar sana: Ne luka mam naje sota kaye sulumba pino kuembol tanjan mina le yiye kiyo Sela nu sunjokuwa le ne tini ngina. Sela nu mata kumat nga mam nuje nu tanjakina. Tanjakina le Tamar nu luka mam nuje sota kina.

¹²Tanjamba minnaig ma ma Yuda piyo nuje kumna. Nu tuku kuamel kugana le Yuda ndek nuje Adulamnu gulab Hira ndoj nuje sipsip

ngueno kugerkam Timna tumbraj kinaik. ¹³Tañanaik le tanjo ande pro Tamar sana: Rugan naŋe sipsip ngueno kugerkam tuku Timna ket ngina.

¹⁴Yuda tuku kiŋo nggrimik ta buk sunŋokina ta Yuda nu kiŋo ta ngailka Tamar nda tuna. Ta tuku Tamar nu kuembol tawi o buk silikina ta paska tawi kitek silika tumail pasi tawimbi soŋgina sulumba kumba ka Timna kambim tuku ndin Enaim tumbraj tuku fonde malanŋa ta tugumŋe minyok minna. ¹⁵Pino ta tumail pasi soŋgina le Yuda nu kaŋgermba ndin ngamukok pino ande nŋa idusmba ¹⁶nu tugum ndin dabil inum kumba pino ta rugan nuŋe ta katese ndamba sana: Ye ne ndoŋ kinyamŋgit ngina le nu ndek sakina: Ne ame agaŋ ye samŋgat ngina. ¹⁷Tañakina le nu sakina: Ye yiŋe meme fatnu inum tumba tanjo ande tuwi le tumba ilmba ne tanbimŋgat ngina le nu sakina: Ta maye. Naŋe agaŋ inum ye sa le meme fatnu ta prowa le naŋe agaŋ ta maŋ luka tini ngina le ¹⁸Yuda nu kusnana: Ye ame agaŋ ne tini ngina le nu sakina: Naŋe sikor muli ŋak naŋe ndumndum ta turmba ye sa ngina le nu agaŋ ndende ta pino ta kile tuna. Taŋamba nu nu ndoŋ kinyna le nu kiŋo konna. ¹⁹Tañamba Tamar nu luka nuŋe tumbraj kina sulumba tumail pasi soŋgina tawi ta paska kuembol tawi maŋ silikina.

²⁰Kile Yuda nu gulab nuŋe Hira kukulna le meme ande pino ta tambim tuku tumba kina ta nu pino ta kaŋger ndana sulumba agaŋ ndende pino ta kilna ta mata luka kile ndakina. ²¹Tañamba nu tumbraj ta tuku tanjo afu kaŋgerka kusnaniŋgina: Pino ande ndin teŋge minyok minna ta kile ani tanŋe minit ngina kande nane nu sanaig: i ... Pino ande ndin teŋge mine ndakate nginaig. ²²Tañamba sanaig le Hira nu luka Yuda tugum kumba sana: Ye pino ta te-sili ndakit. Tumbraj ta tuku tanjo kame nane pino ande kaŋger ndanaig nŋa sakaig ngina le ²³Yuda nu ndek sakina: Tanjo kame sine nzumilsinbekaig nŋa agaŋ ndende ta nuŋe kilwa ngina. Nu nuŋe piya ye tambim tuku sakit ta ne nu te-sili ndakat ngina.

²⁴Tañamba minnaig ma ma tambun keŋmba kinaig le nane afu pro Yuda sanaig: Rugan naŋe Tamar nu fare-farekina sulumba kile nu fuŋgul ŋak minit nginaig le Yuda ndek nane saniŋgina: Tane kumba ka pino ta tumba te-kilimba pambi piyap le kumwa ngina.

²⁵Nane nu tumba te-kilimam bafunaig le Tamar nu pino ande kukulna le rugan nuŋe Yuda sota kumba sana: Rugan naŋe teŋenmba sakate. Tanjo nu fuŋgul ye sina ta nu tuku agaŋ ndende noten. Ne sikor muli ŋak te ndumndum te turmba kaŋgerka nŋa sakate ngina. ²⁶Tañakina le Yuda nu agaŋ ndende ta kaŋgerka katesena sulumba sakina: Pino ta nu son sakate. Ye mbaren. Ye yiŋe kiŋo Sela nu tambim tuku ta tuwe ndaken ngina. Taŋamba Yuda nu maŋ Tamar ndoŋ kinye ndakina.

²⁷Tamar nu kiŋo te-palmbim tuku ait kumunŋina le nu kiŋo armba kile-patikam tuku ngaro kamusna. ²⁸Nu kutumba minna le kiŋo ande tuku wai prona le kulat pino tanŋe wai ta tumba muli ande gurgur wai

mbol kusna sulumba sakina: Te ta mulum ngina kande ²⁹kiŋo ta wai te-lukina le kiŋo inum ta ambonŋa prona. Taŋana le kulat pino ta nu sakina: Ne sonndo sambrimba prote ngina. Ta tuku nane kiŋo ta nyunu Peres^j nginaig. ³⁰Taŋakinaig le maib nuŋe wainu muli gurgur ŋak ta prona le nyunu Sera^k nginaig.

Yosef nu Potifar tuku piro taŋgo minna

39 ¹Ismael mbal nane Yosef tumba Isip pronaig le Isipnu taŋgo Potifar nu Isip tuku gabat sunŋo kumnemŋge nuŋe wande kulatkade mbal ta kulatka minna ta nuŋge Yosef piyamba tina.

²Yosef nu nuŋe kulat taŋgo tuku wandekŋge minna le Sunŋo nu Yosef sinzaŋna le nu tuku mine mayenu ndo mayok kina le ³nuŋe kulat taŋgo ta nu tuku piro mayenu ta kaŋgerna sulumba ⁴nu Yosef tuku garena le Yosef nu nu kumnemŋge pirokina. Taŋamba nu nu tuku wande, wande mbolŋge agaŋ ndende, nu tuku taŋgo kame ta ŋakmba Yosef tuku wai mbolŋge patikina le nuŋge nane kulatkina. ⁵Taŋana le Sunŋo nu Isip taŋgo ta tuku agaŋ ŋakmba wandekŋge piro mbolŋge nyaro niŋgina le mine mayemba minnaig. ⁶Taŋamba Yosefŋge nu tuku agaŋ ndende ŋakmba kulatka minna le nuŋe kulat taŋgo ta nu nuŋe agaŋ ndende ta tuku idus ndana. Nu isukusam tuku ta ndo idusmba minna.

Yosef tuku ngarosu tumail pasi maditaknu ndo. ⁷Mara ande Potifar piyo nuŋe nu Yosef kaŋgermba am kikoŋ tiŋgina le Yosef sana: Ne ilmba ye ndoŋ karpe ngina ta ⁸nu mbulmba wo ndamba nuŋe kulat taŋgo tuku piyo nuŋe ta teŋenmba sana: Yiŋe kulat taŋgo nu wande te mbolŋge agaŋ ndende ŋakmba ye tuku wai mbolŋge patikina le ye kulatka minet. Nu agaŋ ande tuku idus ndate. ⁹Wande te mbolŋge taŋgo ande ye li ndayate. Agaŋ inum ye ngail ndayina. Neŋge ndo nu tuku piyo nuŋe ye ne kulat ndaket. Ta tuku ye ndaŋmba maŋau ŋayonu sunŋo te ki? Ye siŋka Kuate tuku miŋge lukamba une te kam kumuŋ kuga ngina. ¹⁰Pino ta mara mindek Yosef te-saimba minanu ta Yosef nu nda womba nu ndoŋ minam mbulanu.

¹¹Taŋamba minnaig ma ma mara ande Yosef nu pirokam wandek sinam kina. Ait ta mbolŋge piro taŋgo ande mine ndakina le ¹²pino ta maŋ pro Yosef tuku tawi kuennu silikina ta pakarka biyemba sana: Sile karpe ngina kande Yosef nu mbulmba nuŋe tawi kuennu ta pino ta tuku wai mbolŋge kusremba kua ka mayok kina. ¹³Taŋana le pino ta tawi kuen nu tuku wai mbolŋge kusrena ta kaŋgermba ¹⁴nuŋe piro taŋgo kame wike lika saniŋgina: Ai te. Hibu taŋgo ta sine kiko pilesingam tuku sine tugum prona. Nu ye ndoŋ minam tuku ye tugum prowat le ye

^j 38.29 Peres nyu ta tugunu: Sambrimba prote ^k 38.30 Sera nyu ta tugunu: Ma tuguramte

sunḡomba witiwit le ¹⁵nu ye tuku wi ismba tawi kusremba kua ka mayok ket ḡgina. ¹⁶Taḡamba saniḡmba nu tawi ta pilna le minna.

Taḡo nuḡe luka prona le ¹⁷nu wam kubeu tumba sana: Ne Hibu taḡo tumba sine tugum prona ta nu ye kiko pileyam tuku ye tugum prowat le ¹⁸sunḡomba witiwit le ismba nu tawi kusremba kua ka mayok ket ḡga sana le ¹⁹Yosef tuku kulat taḡo nu piyo nuḡe tuku pasa ta ismba gubra mayena le ²⁰nu Yosef muliḡtumba wandekḡge pilna le minna. Muli wande ta Farao tuku taḡo muliḡ kilanu le nane kilmba wandek sinam taḡe patikanu le minanu.

²¹Yosef nu muli wandek sinam taḡe minna le Sunḡo nu mara mindek nu sinzaḡmba nyaro mayenu tambinu. Ta tuku muli wande tuku kulat taḡo ta nu Yosef tuku garena le ²²muliḡ kilanu taḡo ḡakmba nu tuku wai mbolḡge patikina le nu piro ḡakmba kulatka minna. ²³Sunḡo nu Yosef sinzaḡna tukunu muli wande tuku kulat taḡo ta nu Yosef agaḡ ndende kulatkina ta nu idus ndaniḡgina. Agaḡ ndende ḡakmba nu kulatkina ta mine magenaig.

Yosef nu kiḡa tugu kukliniḡgina

40 ¹Mara afu kuganaig le Isip tuku gabat sunḡo tuku grep kule kulatkanu gabat nale bret pasokanu gabat ndoḡ nale nakile gabat sunḡo Farao tugumḡge maḡau ande mbarnaik le ²Farao nu piro gabat ar ta tuku gubra sunḡo tina sulumba ³nale muliḡ kilmba kame gabat tuku wandekḡge patikina le minnaik. Yosef nu mata muli wande ndui ta sinamḡge minna. ⁴Taḡamba minnaig ma ma kame gabat sunḡo ta Yosef nale tuku kulat taḡo minwa ḡga madina.

⁵Furir ait ande Farao tuku bret pasokanu gabat nale grep kule kulatkanu gabat ndoḡ nale kiḡatinaik ta kiḡa ta tugunu yimyam. ⁶Mafena le maratukuk Yosef nu nale tugum prona le nale wamdus sulumba minnaik le nu katesemba ⁷nale kusnanikina: Tale ndaḡam tumail pasi kume ḡgurnḡgurka minik ḡgina le ⁸nale ndek sanaik: Sile kiḡatik ta andeḡge sile tuku kiḡa tugu ta bitekḡgam tuku mine ndakate ḡginaik. Taḡakinaik le Yosef ndek nale sanikina: Kuatenḡge ndo nu sine tuku kiḡa tugu bitekḡgam kumuḡ. Tane ye ndoḡ kubewap le ye isi ḡgina le ⁹grep kule kulatkanu gabat ta nu nuḡe kiḡatina ta ndek Yosef kubeu tuna sulumba sana: Ye kiḡatumba grep muli ande ye tugumḡge minat le kaḡgerit. ¹⁰Grep muli ta wainu keḡmba. Nu pitik ndo nzumba silo promba alonu mayok ka pitik ndo manderke suluwaig le kaḡgerkit. ¹¹Taḡamba ye ndek Farao tuku murko biye ḡak grep muli alonu afu kilmba waimbi piske likit le kulenu murko sinam ket le murko ḡak tumba ka Farao tuwit ḡga Yosef sana.

¹²Taḡaka sana le Yosef nu ismba sakina: Ne tuku kiḡa tugunu ta teḡenmba. Grep muli wainu keḡmba kaḡgerkat ta mara keḡmba

tuku. ¹³Mara keŋmba ta kuwaig le Farao nu ne maŋ te-luka tamŋgat. Taŋamba nu ne maŋ naje piro mbolŋge palmbimŋgat. Taŋawa le ne buk Farao tuku grep kule murko ŋak Farao tumba minna ta ne maŋ piro ta kamŋgat. ¹⁴Ta tuku ne isa. Ne taŋamba mine mayewa sulumba ye idusyumba mina. Ne ye tuku ŋga Farao sawa le ye muli wandek sinam teŋge minet ta ye te-kilimyuwa. ¹⁵O buk nane ye Hibru mbal tuku kilke mbolŋge ye sanzal taŋgo taŋaŋ kuayar tumba te pronaig. Ye Isip kilke te mbolŋge minen ta ye maŋau ande mbar ndawen. Nane ye ake sinaŋ muliŋtumba wande te sinamŋge pilnaig le ye minet ŋgina.

¹⁶Taŋakina le bret pasokanu gabat ta kiŋa tugunu mayenu ta ismba nu suk ndek Yosef sana: Ye mata kiŋa ande tit ta teŋenmba. Ye sambe keŋmba kilmba babokit ta sinamŋge bret yeki yeki sambe ta liganu ŋak. ¹⁷Sambe keŋnu mbolmba babowit ta Farao tuku bret kikoŋnu foŋfoŋ yeki yeki minaig le sar umaŋŋge pro nye suglukaig le kaŋgerkit ŋgina.

¹⁸Taŋakina le Yosef nu kiŋa ta isna sulumba sana: Kiŋa ta tugunu teŋenmba. Sambe keŋmba ta mara keŋmba taŋaŋ. ¹⁹Mara keŋmba kugawaig le Farao ne tumba te-kilimnuwa le nane ne tuku ŋinfok kat puramŋgaig. Taŋawaig sulumba ne tuku mindesiŋ ta tumba ail darok ande mbolŋge taikuwaig le sar umaŋŋge pro ne tuku ndem paska nyamŋgaig ŋgina.

²⁰Mara keŋmba kuganaig le Farao te-pilna tuku pagumba nye suŋgo ait ta mbolŋge nu nuŋe gabat kame ta ŋakmba wike likina. Taŋamba nu muliŋ kilanu taŋgo ar ta turmba kile-kilimka nuŋe gabat kame tumailamŋge kile-tidiŋgina sulumba ²¹nu grep kule kulatkanu gabat ta maŋ luka tumba nuŋe piro mbolŋge pilna sulumba ²²bret pasokanu gabat ta ndo tumba nuŋe kame mbal niŋgina le nanenŋge nu tuku ŋinfok kat purnaig le kumna. Yosef nu nale tuku kiŋa tugu kukliŋina ta taŋamba ndo kumuŋgina. ²³Taŋana le grep kule kulatkanu gabat ta nu Yosef idus ndamba ndo gilai mayena.

Yosef nu Farao tuku kiŋa tugu kukliwe tuna

41 ¹Bret pasokanu gabat ta balenaig le yar armba kinaig le Farao nu kiŋatina sulumba nu Nail kule make mbiŋge tiŋ minna. ²Nu taŋge tiŋ minna le makau butuknu 7 kule sinam taŋge pronaig sulumba pibi nyumba minnaig le kaŋgerkina. ³Kaŋgerka minna le makau nzironŋsu prowanu 7 kule sinam taŋge pronaig sulumba kuasmbi amboŋga prona ta tugumŋge kule make mbiŋge tiŋginaig. ⁴Taŋamba makau nzironŋsu prowanu kame taŋge makau butuknu ta kile-ŋinke suglukinaig. Taŋanaig le Farao nu birteŋga aboŋgina.

⁵Taŋamba nu maŋ kinyna sulumba maŋ lato kiŋatumba wit tugu ndindo ta mbolŋge alonu 7 kaŋgerkina. Nane alonu tikŋganu magekinaig. ⁶Wit tugu ndui ta mbolŋge maŋ alonu 7 pronaig ta nane alo pirik-parak

ndo ma paknu tuku bubrenunġe fruġningina tuku. ⁷Taġamba wit alo pirik-parak taġe wit alo tikġganu ta ġakmba kile-ġinke suglukinaig. Taġanaig le Farao nu aboġġa kiġatina ta idusmba minna.

⁸Mafena le nu kiġa ta tuku wamdus sulumba minna. Taġamba nu Isipnu kila taġo kagmaikanu mbal ta ġakmba wike likina le nane promba maġgurkinaig le nu ndek kiġa kilna ta kubeu niġgina ta ande nu kiġa ta tugunu kukliwam tuku mine ndakina.

⁹Taġamba minnaig le grep kule kulatkanu gabat ta nu ndek Farao sana: Kile ye mbaren ta ne ndoġ sanuġit. ¹⁰O buk ne tuku piro taġo ar sile bret pasokanu gabat ndoġ ne sile tuku gubra tina sulumba ne sile muliġ kilmba ka kame gabat tuku wandekġe patikina le sile minkeġ. ¹¹Taġe minkeġ sulumba furir ande mbolġe sile kiġatikeġ. Kiġatikeġ ta tugunu yimyam. ¹²Hibru taġo mbanzo ande nu kame gabat tuku piro taġo nu sile ġak minna le sile kiġatikeġ ta nu kubeu tukeġ le nuġe kiġa tugunu kukliniġmba sasikina. ¹³Sasikina ta kumumba mayok kina. Ne ye luka tina sulumba yiġe piro mbolġe pilna. Bret pasokanu gabat ta ne tumba ġinfok kuerka ail mbolġe taikina ġgina.

¹⁴Taġakina le Farao ndek taġo afu kukulningina le nane pitik ndo kinaig ka muli wandek sinamġe Yosef te-mayoknaig. Taġanaig le Yosef ndek gigloka tawi mayenu tiġmba Farao tugum prona. ¹⁵Prona le Farao ndek nu sana: Ye kiġa ande ten ta taġo ġakmba nane kiġa tugunu bitekġgam kumuġ kuga le taġo ande teġenmba ye sayat: Ne kiġa ismba ta ne tugunu bitekġgam kumuġ ġgat le ye isit ġgina. ¹⁶Taġakina le Yosef ndek sakina: O taġo suġo, yeġe kumuġ kuga. Kuate nuġe ndo ne tuku kiġa tugu bitek mayewam kumuġ ġgina le ¹⁷Farao nu sana: Ye kiġaten ta teġenmba. Ye Nail kule make mbiġe tiġ minen le ¹⁸makau butuknu 7 kule sinam taġe promba kule make mbiġe pibi nyumba minnaig le kaġgerken. ¹⁹ġgumnenġa maġ makau 7 nziroġsu prowanu kule sinam taġe pronaig. Ye buk Isip ma te mbolġe makau taġaġ ande kaġger ndawen. ²⁰Makau nziroġsu prowanu taġe ndek makau butuknu ta ġakmba kile-ġinkinaig. ²¹Nane kile-ġinkinaig ta nane ndanyanu sukmba nane nziroġsu prowanu taġamba ndo minmba minnaig. Taġamba kaġgerken sulumba ye aboġġen. ²²Kile ye maġ kinyen sulumba maġ kiġaten. Ye wit tugu ndindo mbolġe alonu 7 kaġgerken ta alonu sugokanu tikġganu. ²³Tugu ndui ta mbolġe maġ alonu 7 pronaig ta alonu pirik-parak ndo ma paknu tuku bubrenunġe fruġningina tuku. ²⁴Kile wit alo pirik-parak taġe wit alo tikġganu ta ġakmba kilmba kile-ġinke suglukinaig. Ye taġamba kaġgeren sulumba kiġa ta kagmaikade mbal saninġen ta nane ġgamukġe ande kiġa tugunu kuklimba sa ndayina ġgina.

²⁵Taġaka sakina le Yosef ndek Farao sana: Kiġa armba ta tugunu ndindo ndo. Kuate nu maġau kam bafute ta ne tumnina. ²⁶Makau

butuknu 7 ta yar 7 tañaj. Wit alo tiknganu 7 ta mata yar 7 tañaj. Kiña ar ta tugunu ndui ta ndo. ²⁷Makau 7 nzironjsu prowanu ngumneŋga pronaig le wit alonu pirik-parak ndo 7 bubre paknuŋge fruŋniŋge likina tuku ta tejenmba. Yar 7 guba suŋgo tuku ait prowamngat. ²⁸Ye buk ne sanit tañamba ndo Kuate mañau kam bafute ta ne tumnina. ²⁹Yar 7 ta sinamngge Isip kilke te mbolŋge nyamagaŋŋge ndo kumuŋgamngat. ³⁰Yar 7 ta kugawaig le mañ yar 7 guba suŋgo prowamngat. Isip kilke ñakmba gubak minwaig sulumba nyamagaŋ ñak ait ta iduse nda. Nane gilaŋgamnggaig. Guba ait suŋgongge kilke tugu te ñayo siliwamngat. ³¹Guba ait ta sonndo ait ñayonu tukunu taŋgo pino nane maro suŋgo te-silikuwaig sulumba nyamagaŋ ñak ait ta iduse nda. ³²Kuate nu o buk wam ta kam tuku wamdus kuyarkina. Nu siŋka mañau ta kamngat. Ta tuku ne kiña ta tam arna. Mine minemba Kuate nu wam kame ta kile-mayokkamngat. ³³Ta tuku ne taŋgo ande wamdus kuyar mayenu ñak te-silika le nuŋge Isip ma tugu te ñakmba kulatkuwa. ³⁴Gabat kame afu turmba madiniŋga le nane yar 7 nyamagaŋ suŋgomba ñak ta sinamngge nane Isip mbal tuku nyamagaŋ ñakmba walmba patike likuwaig. Bailkamba taŋgo pino nyam tuku ndindo minam tuku. ³⁵Ne gabat kame ta saniŋga le nane yar magenu 7 ta tuku wit ta ñakmba kile-maŋgurka patikuwaig sulumba kulat magekuwaig. ³⁶Guba tuku yar 7 ta Isip kilke mbolŋge prowa le Isip taŋgo pino nane nyamagaŋ maŋgurkuwaig ta nyumba nane gubanu kume nda nga Farao sana.

Farao nu Yosef tumba Isip tuku gabat suŋgo pilna

³⁷Farao nu nuŋe gabat sugo ta ndoŋ pasa ta ismba maye ŋginaig sulumba ³⁸nu ndek nane saniŋgina: Taŋgo te nu Kuate tuku Guwa ñak. Sine taŋgo tejen inum animngge te-silikube ŋgina.

³⁹Tañamba nu ndek Yosef sana: Kuate nu nuŋe miroŋ wam kame te tumnat. Ta tuku taŋgo ande wamdus kuyar mayenu ñak ne minit tañaj mine ndakate. ⁴⁰Kile ye ne tumba yiŋe kilke tugu te tuku gabat suŋgo palmbimnggit. Yiŋe kuasmbi ñakmba nane ne tuku miŋge kumnemngge minamnggaig. Yeŋge ndo ye gabat suŋgo minmba nyu ñak mbolŋge minamnggit. ⁴¹Kile ye ne tumba Isip kilke tugu te ñakmba tuku gabat suŋgo madinet ŋgina. ⁴²Tañakina sulumba Farao nu nuŋe waitok yubi ta paska Yosef tuku waitok mbolŋge pilna. (Waitok yubi ta gabat suŋgo tuku waitok yubi ndo. Farao tuku kuyar ñak). Tañamba nu ndek tawi mayenu ande tumba Yosef siluk tuna sulumba kalolai mayenu ande golmbi wakeinaig tuku tumba nu tuku ñinfok mbolŋge birŋeŋ tuna sulumba ⁴³nu ndek Farao dubiknu tuku karis mayenu ta tumba Yosef tuna le nu tamba likina. Kame mbal nane ngumbeyumba kumbaŋge sakinaig: Ndin kusrewap o, ndin kusrewap o ŋginaig. Mañau ta mbolŋge Farao nu Yosef tumba Isip kilke ñakmba tuku gabat suŋgo pilna.

⁴⁴Kile Farao nu ndek Yosef sana: Ye gabat sunjo Farao ye ne sanet. Isipnu tanjo kame nane nanjine nzalimbi manau afu ke nda. Nane manau ande kam idusmba ne kusnanuwaig le ne woka ta nane manau ta kamngaig njina. ⁴⁵⁻⁴⁶Tanjamba nu Yosef tuku nyu kitek tuna ta Safenat-Paneya njina sulumba nu pino ande tumba Yosef tuna le tina. Pino ta nyunu Asenat. Mam nuje nyunu Potifera. Nu Heliopolis tumbran sunjo tuku pris minna. Yosef nu yar 30 njak minna sulumba Farao tuku piro tugu pilna. Nu Farao kusremba Isip tuku ma tugu njakmba mbol likina.

⁴⁷Yar magenu 7 ta sinamnje kilke nyamaganje ndo kumungina le ⁴⁸nu nyamagan ta kilmba tumbran njakmba tuku nyamagan wandek sinamnje patike likina sulumba tumbran mindek sinamnje wit yeki yeki kile-wandek ke likina. ⁴⁹Yosef nu wit sunjomba mangurkina ta burnu kumun kuga piyalnje fulbul minig tanaj.

⁵⁰Guba tuku ait ta pro ndamba minna le Yosef piyo nuje Asenat nu kijo armba kile-patikina. ⁵¹Tanjana le Yosef ndek sakina: Kuate nu ye sinzanyina le ye yije piti njakmba yije ndare tuma tuku manau njagonu ta njakmba gilaingen njina. Ta tuku nu nuje kijo mulum ta nyunu Manase^l njina. ⁵²Tanjamba nu man lato sakina: Ye kilke piti ten te mbolnje Kuate nu kijo te ye sat njina sulumba kijo arnu ta nyunu Efraim^m njina.

⁵³Kile yar 7 nyamagan njak ta kuganaig le ⁵⁴yar 7 guba tuku ait Yosef tuku pasa kumumba tugu pilna le kilke njakmba guba sunjo te-silikinaig. Isip kilke mbolnje ndo nane nyamagan njak minnaig.

⁵⁵Tanjamba minnaig ma ma Isip mbal nane mata guba sunjo tinaig sulumba Farao tugum kumba sanaig: Sine nyamaganmbi turka njinaig le nu ndek nane saningina: Tane Yosef tugum kape le ndanmba satinguwa ndeta tanjamba kap njina.

⁵⁶Guba ta kile sunjo njayomba Isip ma tugu njakmba kumungina le Yosef nu ndek nyamagan wande njakmba talke likina le Isip mbal nane pro wit piyawe likinaig. ⁵⁷Kilke njakmba guba sunjo tinaig tukunu kilke tugu njakmba nane mata wit piyawam tuku Isip kilke mbol Yosef tugum prowe likinaig.

Yosef aba kat nuje wit piyawam Isip kilke mbol kinaig

42 ¹Kile Yakob Isipnje wit minnaig ta isna sulumba nuje kijo kat nuje saningina: Ndanam saka tane guba tuku ri ndamba ake minig? ²Isipnje wit minig nga sakade le iset. Tane kumba ka afu piyawap. Kuga ta sine gubanu kumamngig njina. ³Tanjakina le Yosef tuku aba kat nuje 10 ta tinja wit piyawam tuku Isip kilke mbol kinaig

¹ 41.51 Manase nyu ta tugunu: Mbar gilaingen ^m 41.52 Efraim nyu ta tugunu: Kijo ye sina

ta ⁴Yakob nu Yosef tuku mambo nuŋe ndinok Benyamin piti ande tesilikikat ŋga nane ndoŋ pilna le ndakina.

⁵Kananŋge guba sunŋo prona tukunu Israel tuku kiŋo kat nuŋe mbal afu ndoŋ wit piyawam Isip kilke mbol pronaig. ⁶Yosef nu Isip tuku gabat sunŋo minna tukunu nuŋge wit ŋakmba kulatka piyamba minna. Ta tuku nuŋe aba kat nuŋe nane pro nu tumailamŋge dagol tidroŋga lokinaig le ⁷Yosef nu nuŋe aba kat nuŋe kaŋgerka katesena sulumba nu ndek nane-nanenimba ŋerŋerka pasa saŋgrimbi nane kusnaniŋgina: Tane aniŋge prowaig ŋgina le nane nu sanaig: Sine Kananŋge nyamagaŋ piyawam tuku te prowig ŋginaig.

⁸Yosef nu aba kat nuŋe kateseniŋgina ta nane nu kaŋgermba wam lislisnaig le ⁹nu o buk kiŋatina ta kile idusmba saniŋgina: Tane ma wam katesewam tuku likade. Tumbraŋ ndaŋ ndaŋ nu kame buwam tuku saŋgri kuga ta kaŋgermba likade ŋgina le ¹⁰nane nu sanaig: O taŋgo sunŋo, taŋamba kuga. Sine ne tuku piro taŋgo ndo. Sine nyamagaŋ piyawam prowig. ¹¹Sine tugu ndindo ndo. Sine ma wam katesewam tuku li ndakeg. Sine yabri pasa sa ndaka son pasa sakeg ŋginaig kande ¹²Yosef ndek nane saniŋgina: Kuga. Tane sine tuku kilke tugu te ndaŋ ndaŋ nu kame buwam tuku saŋgri kuga ta kaŋgeram prowaig ŋgina. ¹³Taŋakina le nane ndek sakinaig: O taŋgo sunŋo, sine taŋgo ndindo tuku kutu. Mam nu Kanannu. Sine ŋakmba taŋgo 12 ta sine tuku mambo ande kumna. Siŋgine maib fudiŋ kusregeŋ le mam ndoŋ minit ŋginaig kande ¹⁴Yosef ndek nane saniŋgina: Ye sakit not ndo. Tane ma wam katesewam tuku likade. ¹⁵Ye katesewam tuku tane teŋenmba tagotiŋgamŋgit. Ye sonndo Farao tuku nyu mbolŋge pasa saŋgri pilewet. Tane tuku maib taŋgine te nda prowa ta tane ŋakmba maŋ luka taŋgine tumbraŋ kine nda. ¹⁶Tane tuku ande luka kumba ka maib taŋgine tumba te prowa. Tane afu ŋakmba muli wande kape le tane son sakade e ko yabrikade ta ye kaŋgeramŋgit. Ye siŋka Farao tuku nyu mbolŋge saket. Maib taŋgine nda prowa ta ye kila tane ma wam katesewam tuku likade ŋgina. ¹⁷Nu taŋamba sake deŋpurmba nane kilmba muli wande sinamŋge patikina le ait keŋmba minnaig.

¹⁸Ait keŋnu mbolŋge Yosef ndek nane saniŋgina: Ye Kuate kumnemŋge minmba nu tuku nyu kurauket tuku. Tane ye tuku miŋge dubiwap ta tane maye minamŋgaig. ¹⁹Tane son pasa sakade ndeta tane tuku ande muli wande sinam teŋge minwa le tane afu ŋakmba taŋgine wit piyanaig ta kilmba ka taŋgine kuasmbi gubak tawondo minig ta niŋgap. ²⁰Taŋamba taŋgine maib taŋgine fudiŋ ta tumba ye tugum prowap. Taŋawap le ye tane son sakade ta kaŋgermba ye tane baletiŋge nda ŋgina.

²¹Taŋakina le Yosef aba kat nuŋe naŋgine naŋgine teŋenmba sakinaig: Son. Sine siŋgine miroŋ siŋgine maib tumba ŋayo siligeŋ le nu wamduŋ fagka sarsarka ye turyap e ŋgina ta sine ismba nda isanu sukgeŋ. Wam

ta tuku kile sine piti teg nginaig. ²²Taŋakinaig le Ruben ndek sakina: Ye o buk satingen: Singine maib ŋayo sili ndawap ngen ta tane ye tuku pasa nda isnaig. Kile ndare ta lafunu piti teg ngina.

²³Yosef nu nane tuku pasa ta kagmanŋa minna ta aba kat nuŋe nane katese ndanaig. Ta ndaŋam? Yosef nu nane ndoŋ Hibuŋ pasa ndatina. Nane pasatanu le pasa mbilam taŋgo andeŋge pasa mbilmba Yosef aba kat nuŋe saninŋanu.

²⁴Kile Yosef nu nane kusreka ka malmmbikina. Nu malmmbi derjpurmba maŋ pro nane ndoŋ pasatumba minna sulumba Simeon madimba aba kat nuŋe tumailamŋe ndaleka kusnaig.

Yosef aba kat nuŋe luka Kanan kinaig

²⁵Kile Yosef ndek nane afu wam pagukina le nu tuku pasa dubimba aba kat nuŋe tuku bek ta wit fuluknye likinaig sulumba nane tuku ndametin mata luka wit bek sinam taŋge sigrikaig. Taŋanaig sulumba nyamagaŋ afu ndinŋe nyam tuku turmba ninŋinaig. ²⁶Taŋanaig le aba kat nuŋe nane wit piyanaig ta kilmba naŋgine doŋki kame mbolŋge patikinaig sulumba kinaig kumba ka ²⁷furirna le kinyanu ma ande mbol promba nane tuku ande nuŋe doŋki tuku nyamagaŋ kilam saka nuŋe bek talka mambilna kande nuŋe ndametin bek sinam taŋge minnaig le kaŋgerkina. ²⁸Kaŋgerkina sulumba aba kat nuŋe wika saninŋina: Ai te. Ye tuku ndametin luka sigrikaig te ngina. Taŋakina le nane wamdus fulilka kuru-kuruka naŋgine naŋgine sakinaig: i ... Kuate nu ame maŋau sine mbolŋge teŋenmba kat nginaig.

²⁹Nane ndek kumba ka Kanan kilke mbol promba mam naŋgine tugum kinaig sulumba wam ŋakmba ta nu kubeu tumba sakinaig: ³⁰Isip tuku gabat suŋgo ta ŋerŋerka pasa saŋgrimbi sine ndoŋ pasatina sulumba tane ma wam katesewam tuku likade ngina le ³¹sine lafumba sakigen: Sine ma katesewam tuku mbal kuga. Sine son pasa ndo sakeg. ³²Sine taŋgo ndindo tuku kutu. Sine ŋakmba taŋgo 12 ta mambo ande kumna le sine tuku maib fudin kile mam ndoŋ Kananŋge minit ŋga saŋeŋ le ³³taŋgo ta nu sakina: Tane son sakade e ko kuga ta ye kaŋgeramŋgit. Tane ande ye ndoŋ minwa le tane afu ŋakmba wit kilmba ka taŋgine kuasmbi gubak tawondo minig ta ninŋap. ³⁴Taŋamba taŋgine maib taŋgine tumba ye tugum prowap le tane ma katesewam tuku mbal kuga tane son pasa sakade ta ye kaŋgeramŋgit. Tane taŋawap le ye taŋgine aba taŋgine paska luka tane tinŋi le tane teŋge ndo nyamagaŋ piyamba minap ŋga sasinaig nginaig.

³⁵Nane taŋamba mam naŋgine sanaig sulumba naŋgine bek wit ŋak ta kutuniŋmba naŋgine pale fat yimyam ndametin ŋak ŋak ta kaŋgerka mam naŋgine ndoŋ kuru kuru suŋgo tinaig sulumba ³⁶mam naŋgine ndek saninŋina: Tane ndaŋam saka yiŋe kiŋo kame ŋakmba kile-

ngisikade e? Yosef buk ngisikina. Simeon kile maŋ ngisikat. Kile tane maŋ Benyamin tumba kambim tuku sakade. Ye sonndo piti suŋgomba kile-sigliket ngina.

³⁷Taŋakina le Ruben ndek mam nuŋe sana: O mam, ne isa. Ye Benyamin nda tumba ne tugum luka prowi ndeta ne yiŋe kiŋo ar ta bale fara. Sine kumba yeŋge Benyamin kulatki sulumba maŋ luka ne tugum prowamngit ngina le ³⁸Yakob nu sana: Yiŋe kiŋo ta tane ndoŋ kine nda. Aba nuŋe buk kumna. Kile nu nuŋe ndo minit. Nu mata ndinŋge piti ande te-silikikat. Ye buk saibo pilen. Nu kumwa ta tane ye tuku ngamunŋal kuerkap le ye wamdus taturukuwa le kumamngit ngina.

Yosef aba kat nuŋe nane Benyamin tumba luka Isip kilke mbol kinaig

43 ¹Kile Kananŋge guba ait ta suŋgokina le ²Yakob tuku kuasmbi wit Isipŋge kilnaig ta buk nye suglukinaig sulumba Yakobŋge kiŋo kat nuŋe kukulniŋgina le maŋ luka nyamagaŋ piyawam tuku Isip kuwaig ngina. ³Taŋakina le Yudaŋge nu sana: Mam, sine buk ne pasa sanigeŋ ta Isip tuku gabat suŋgo ta nu sine kaŋgerka ŋerŋerka pasa saŋgrinu sasiniŋgina. Nu sakina sine maib tumba kine ndakube ta nu sonndo sine kaŋgerke nda. ⁴Ne siŋgine maib fudiŋ ta ngail ndaka ta sine maŋ kumba ka ne tuku nyamagaŋ afu piyaningamngig. ⁵Kuga ta sine kine nda. Isip tuku gabat ta nu buk sakina sine maib nda tumba kab ta nu sine kaŋgerke nda ngina mam nuŋe sana.

⁶Taŋakina le Israel ndek sakina: Tane ndaŋam tuku gabat suŋgo ta mambo taŋgine tuku sanaig le ye kile piti suŋgoyate ngina le ⁷nane ndek nu sanaig: Taŋgo ta nu sine kusnasiŋmba lok ndeka minna sulumba nu sine tuku tugu mata kusnaŋgina le sine maŋau ke fugugeŋ. Ne tuku mata kusnaŋgina. Nu teŋenmba sakina. Tane mambo taŋgine ande minit e ko kuga ngina. Taŋakina le sine nu sageŋ. Nu siŋgine mambo tumba nu tugum kambim tuku ta sine kila kande nu sa ndageŋ kande nginaig.

⁸Taŋakinaig sulumba Yuda nu maŋ mam nuŋe sana: Mam, Benyamin sine ndoŋ kukula le yeŋge kulatki. Ne taŋawa le sine kile ndo kaŋgig. Taŋamba sine gubanu kume nda. ⁹Ye nu kulat maye ndamba luka tumba pro ndawi ndeta piti ta ye mbolŋge minmba minamngat. ¹⁰Sine dal ndakigeŋ kande sine buk Isip kilke mbol kumba lukam argeŋ kande ngina.

¹¹Taŋamba sana le Mam naŋginenŋe nane saniniŋgina: Taŋamba ndeta tane siŋgine nyamagaŋ magenu kikoŋnu afu kilmba sigrika gabat suŋgo ta tambim tuku kilmba kape. Grep alonu pagranu, nguimzaŋ kulenu, agaŋ ndende mundur magenu afu ta ŋakmba kilmba kape sulumba kaŋair alonu pistasio le amon afu turmba kilmba kumba nu tape. ¹²Tane ndametiŋ soŋ amboŋga nyamagaŋ tuku kilnaig ta kilmba maŋ nyamagaŋ kitek tuku ta ulendimba kilmba maŋ luka kape. Nane mbarmba ndametiŋ

ta luka sigrikinaig inde. ¹³Mambo taŋgine te tap sulumba pitik taŋgo ta sota luka kape. ¹⁴Kuate Saŋgri Ŋjajo nuŋge taŋgo ta wamdus biye mbilwa le nu tane sinatiŋmba Benyamin nale aba taŋgine ande ta turmba maŋ patikuwa le luka prowap. Yiŋe kiŋo kame ŋakmba ŋgisikuwaig ndeta taŋaig ta Kuate nuŋge agaŋ ŋgina.

¹⁵Taŋakina le Israel tuku kuasmbi nane Isip gabat tuku gare tambim tuku agaŋ ndende ta kilmba ndametiŋ armba ta turmba kilmba Benyamin tumba Isip kilke mbol kinaig ka taŋge Yosef tugum pronaig. ¹⁶Yosef nu ndek mambilmba aba kat nuŋge Benyamin turmba kaŋgerka nuŋge wande kulatkanu taŋgo ta sana: Ne taŋgo kame te kilmba yiŋe wande mbol kaye. Nane ki mbol ye ndoŋ isukusamŋgig. Ne kumba ka agaŋmor ande balemba kuapika ŋgina. ¹⁷Taŋakina le piro taŋgo ta Yosef pasatina ta kumumba kina. Nu nane ta kilmba Yosef tuku wande mbol kinaig le ¹⁸nane kuru-kuruka teŋenmba idusnaig: Ndametiŋ buk nyamagaŋ piyagaŋ ta luka sigrikinaig ta tuku sine kilmba wande te mbolŋge patikate inde. Ŋgilaiŋge nane sine ndoŋ kame bumba sine tuku doŋki kilamŋgaig. Taŋawaig le sine nane tuku piro taŋgo taŋaŋ minamŋgig ŋga idusnaig.

¹⁹Taŋamba idusmba nane kumba ka Yosef tuku wande kulatkanu gabat ta tugum kumba sanaig: ²⁰O taŋgo suŋgo, sine buk pro teŋge nyamagaŋ piyagaŋ sulumba ²¹kumba ka furirna le kinyam saka ndinŋge sine bek miŋgenu talka sine siŋgine ndametiŋ ta ŋakmba kaŋgerkigeŋ. Kile sine ndametiŋ ta maŋ kilmba lukig sulumba ²²ndametiŋ kitek afu turmba nyamagaŋ piyawam tuku kilmba prowig. Imaŋge ndametiŋ ta luka sigrikina ta sine gilai ŋginaig. ²³Taŋakinaig le piro taŋgo taŋge ndek nane saniŋgina: Tane ta tuku kuru-kuruka wamdus suŋgo te ndakap. Tane tuku Mbara, mam taŋgine tuku Mbaraŋge maŋau ta kina kande. Tane tuku ndametiŋ ambokok ta yeŋge buk kilen ŋgina. Taŋamba nu kumba ka Simeon tumba prona.

²⁴Kile nu ndek nane kilmba Yosef tuku wandek sinam kina sulumba nu kule kilmba nane niŋgina le kupe minyaŋginaig. Taŋanaig le nu doŋki kame ta nyamagaŋ niŋge likina le nyinaig. ²⁵Taŋamba nane ki mbol Yosef ndoŋ isukusam tuku pasa ta ismba nane Yosef gare tambim tuku agaŋ ndende kilmba pronaig ta kilmba kuaneka ²⁶wande mbol taŋge minnaig le Yosef prona le nane gare tambim tuku agaŋ ndende ta kilmba Yosef tugum kinaig sulumba nu tugumŋge dagol tidroŋga lokinaig le ²⁷Yosef ndek nane kusnaniŋgina: Tane ŋakmba mage minig e ko kuga ŋgina sulumba maŋ lato kusnaniŋgina: Mam saibo taŋgine buk ye sayinaig ta nu maye minit e ŋgina le ²⁸nane nu sanaig: Ne tuku piro taŋgo sine tuku mam ta maye minit ŋginaig sulumba maŋ dagol tidroŋga nu tugum taŋge lokinaig.

²⁹Kile Yosef nu mambilmba mambo nuŋge Benyamin kaŋgermba sakina: Tane tuku mambo fudiŋ tane buk ye sayinaig ta not e ŋgina sulumba maŋ

sakina: O kiŋo, Kuate nu ne make pilmba sinzaŋnuwa ŋgina. ³⁰Taŋakina sulumba Yosef nu mambo nuŋe tuku wamdus tatruga ŋin tugu malmbi prona le nu nane kusreka nuŋe wandek sinam kumba kuirka malmbikina. ³¹Malmbike deŋpurmba nu tumail pasi minyaŋgina sulumba ŋgamuŋgal wamdus tatruginu ta tomba luka nane tugum prona sulumba nuŋe piro taŋgo kame ta sanaŋgina le nyamagaŋ wakeika patikinaig. ³²Nane Yosef tuku nyamagaŋ kilmba mbain inum mboluŋge patikinaig sulumba aba kat nuŋe tuku nyamagaŋ ta mbain inum mboluŋge patikinaig. Isip mbal afu Yosef ndoŋ minnaig ta nane mata mbain yamokuŋge isukusnaig. Ta ndaŋam? Isip mbal nane Hibru mbal talaniŋmba ake agaŋ taŋaŋ ŋga nane ndoŋ tuma isukuse ndakanu.

³³Yosef tuku aba kat nuŋe ta nane isukusam tuku mbili mboluŋge ina kat naŋgineŋge kile-patike likinaig ta kumumba nane kile-minyokinaig. Kiŋo mulum mboluŋge kumba ka kiŋo ŋgrimbik mboluŋge tiŋgina. Taŋanaig le nane maŋau kinaig ta kaŋgermba nane naŋgine naŋgine muŋgu kaŋgerka wamdus sulumba minnaig. ³⁴Taŋamba minnaig le piro taŋgo kame ta nane nyamagaŋ afu Yosef tuku isukusanu mbili mboluŋge patikinaig ta kilmba pro nane niŋginaig sulumba nane Benyamin tuku nyamagaŋ suŋgomba taŋgo 5 tuku nyamagaŋ taŋaŋ patikinaig. Taŋamba nane Yosef ndoŋ isukusmba kule nyumba gare-gareka minnaig.

Murko ŋgisikina

44 ¹Nane isukuse deŋpurnaig sulumba Yosef nu wande kulatkanu gabat ta wam pagumba sana: Nane kambim tuku ta idusmba nyamagaŋ fuluknye niŋmba nane tuku bek nduik nduik sinamŋge ndametiŋ ta mata luka sigrika. ²Taŋawa sulumba ye tuku murko silwa ta tumba kiŋo ŋgrimbik ta tuku bek sinam siriwa sulumba ndametiŋ wit piyawam tuku ta turmba sigrika ŋgina. Taŋakina le Yosef tuku piro taŋgo ta nu taŋamba ndo kina.

³Mafena le maratukuk tiŋga piro taŋgo taŋge nane kukulniŋgina le nane doŋki kilmba kinaig. ⁴Nane tumbraŋ suŋgo ta kusremba masken ndakumba minnaig le Yosef nu wande kulatkanu gabat ta kukulmba sana: Ne pateŋ tiŋga nane kuasmbi kagig ta ŋgumnem dubika kaye. Ne kumba ndiŋge nane kaŋgerkumba ndeta tejenmba sanaŋga: Ndaŋam tuku tane maŋau mayenu kig ta idus ndamba maŋau ŋayonu kaig? ⁵Tane ndaŋam saka yiŋe gabat tuku murko silwa ta kuayar taig? Nu murko tamba kule nyate tuku. Murko tamba maŋau ŋgumneŋga prowam tuku katesete. Ne ka taŋamba nane sanaŋga ŋgina.

⁶Yosef tuku piro taŋgo ta kumba ka ndiŋge nane kaŋgerkina sulumba nu Yosef tuku pasa ta nane sanaŋgina le ⁷nane ndek sakinaig: O gabat suŋgo, ne ndaŋam tuku ŋerŋerkate? Sine maŋau ande taŋawam kumuŋ kuga. ⁸Sine ndametiŋ o buk bek sinamŋge kaŋgerkigeŋ ta kilmba luka Kanan kilke

mbolŋge progeŋ ta ne kila. Ne ndaŋam sine gabat naŋe tuku silwa ko gol kuayarig ŋga iduste? ⁹O gabat suŋgo, ne murko ta ima tuku bek sinamŋge kaŋgermba tumba ndeta nuŋge ndo kumwa le sine ŋakmba ne tuku piro taŋgo taŋaŋ minbe ŋginaig. ¹⁰Taŋakina le piro taŋgo ta lafumba saningina: Tane sakade ta maye ta ye ima tuku bek sinamŋge murko ta te-siliki ta nuŋge ndo ye tuku piro taŋgo minwa le tane afu ŋakmba luka kape ŋgina.

¹¹Taŋakina le nane pitik ndo naŋgine bek kame ta paska ibeŋge patike likinaig sulumba nane bek miŋgenu talke likinaig. ¹²Taŋanaig le Yosef tuku piro taŋgo ta nu murko ta bek mindek sinamŋge sotina. Nu kiŋo mulum ta tuku bek sinamŋge tugu pilmba kumba ka kiŋo ŋgrimbik mbolŋge tiŋgina. Taŋamba Benyamin tuku bek sinamŋge murko ta te-silikina. ¹³Taŋana le aba kat nuŋe ta nane ndek wamduŋ pitiniŋgina le nane naŋgine tawi ta ŋakmba kat fetfetmba agaŋ ndende ŋakmba doŋki mbol patika luka Isip kinaig.

¹⁴Taŋamba Yuda nane luka kumba ka Yosef tuku wande mbol pronaig. Yosef nu wande mbol taŋge minna le nane kumba ka nu tugum promba nu tuku tumailamŋge lokinaig le ¹⁵Yosef nu nane saningina: Tane ndaŋaig? Tane idusde ye wam kuirok minig ta ye kila palmbim kumuŋ kuga ŋga idusde e ŋgina. ¹⁶Taŋakina le Yuda lafumba nu sana: O gabat suŋgo, sine ndaŋmba pasa lafube? Sine ndaŋmba mbar te lafumba wakeibe? Kuatenŋe sine tuku une ta buk te-mayokat. Ta tuku o gabat suŋgo, taŋgo murko tat taŋge ndo nu ne tuku sanzal mine nda. Sine ŋakmba ne tuku piro taŋgo taŋaŋ minamŋgig ŋgina. ¹⁷Taŋamba sana le Yosef ndek sakina: Kuga. Ye taŋamba ke nda. Taŋgo murko tat ta nuŋge ndo ye tuku sanzal minwa le tane afu ŋakmba luka mam taŋgine sota kape. Ye tane ndoŋ pasa kuga ŋgina.

Yuda nu Benyamin tuku ma tumba sanzal minam tuku sakina

¹⁸Taŋakina le Yuda ndek Yosef tugum kina sulumba sana: O gabat suŋgo, ne Farao suk minit. Ne ye tuku gubra te ndaka ye tuku pasa te isa. ¹⁹Ne o buk teŋenmba sine kusnasingina: Tane mam ŋak e ko mambo taŋgine ande ŋak e ŋga kusnasingina le ²⁰sine lafumba sanigeŋ: Sine mam ŋak. Mam nu saibonu. Maib mbanzonu mata minit. Mam buk saibo pilna sulumba kiŋo ŋgrimbik ta te-pilna. Aba nuŋe ta nu o buk kumna. Kile nu nuŋe ndo ina nuŋe tuku kiŋo minit. Mam nu tuku kume purte ŋga sanigeŋ. ²¹O gabat suŋgo, ne teŋenmba sine sasingina: Tane taŋgine mambo fudiŋ ta tumba prowap le ye kaŋgeri ŋgina le ²²sine ne tuku pasa teŋenmba lafugeŋ: Kiŋo ta nu mam kusrewam kumuŋ kuga. Nu mam kusrewa ta mam nu kumamŋgat ŋgigeŋ le ²³ne ndek sakina: Mambo taŋgine ndaprowa ta ye maŋ tane kaŋgertiŋge nda ŋga sakina. ²⁴Ne taŋakina le sine maŋ luka mam sota kageŋ sulumba maŋau ne sakina ta ŋakmba mam ndoŋ wam kubegeŋ le nu isna.

²⁵Tañamba ngumneŋga mam ndek sasiŋgina: Tane maŋ luka kape sulumba nyamagaŋ fudiŋndo piyamba kilmba luka te prowap ŋgina le ²⁶sine nu sageŋ: O mam, sine maŋ luka kambim kumuŋ kuga. Siŋgine maib fudiŋ te nu sine ndoŋ ndakuwa ta sine gabat ta tuku am mbol prowam kumuŋ kuga. Maib fudiŋ te sine ndoŋ kuwa ta sine kaŋgig ŋgigeŋ le ²⁷mam nu teŋenmba sasiŋgina: Yiŋe pino ta nu kiŋo armba ndo kile-patikina ta tane kila. ²⁸Ande buk ye kusreyina le kile ye nu ndakaŋgeret. Agaŋmor ŋguikokoŋge balena le kumna. ²⁹Tane kile ande te tumba kape le nu kumwa ta tane ye tuku ŋgamuŋgal kuerkap le wamdus tatrukuwa le ye kumamuŋgit. Ye buk saibo pile mayewit ŋga sasiŋgina.

³⁰⁻³¹O taŋgo suŋgo, ye kiŋo te kusremba ake luka mam tugum prowi ta nu maib fudiŋ te ndakaŋgerwa sulumba kumamuŋgat. Nu tuku ŋgamuŋgal ta ŋakmba kiŋo te mboloŋge ndo kume pur mayete. Sine tuku mam nu saibo pile mayena. Sine kiŋo te ndoŋ ndakab ta mam tuku wamdus kuerkube le nu wamdus tatrukuwa le kumamuŋgat. ³²Ye mata teŋenmba mam sawen: Ye kiŋo te tumba luka ne tugum pro ndawi ndeta piti ta ye mbol minmba minwa le kumamuŋgit ŋga nu sawen. ³³Ta tuku ye kiŋo te tuku ma tumba teŋge ne tuku sanzal mini le ne nu ndo pitaiwa le aba kat nuŋe ndoŋ luka mam sota kuwaig. ³⁴Kiŋo te ye ndoŋ luka ndakuwa ta ye luka mam tugum kambim kumuŋ kuga. Piti ta ye mam mbol kaŋgeram mbulit ŋga Yosef sana.

Yosef nu nuŋe ŋgaro te-mayokna

45 ¹Yosef nu Yuda pasatina ta ismba ŋgamuŋgal tatrुकina le nuŋe piro mbal am mboloŋge parewam fugumba nu ndek wi kuenjka sakina: Tane piro taŋgo ŋakmba kilmba kilim kape ŋgina. Tañamba nu nuŋe ndo aba kat nuŋe ndoŋ minna sulumba nu ndek nane saniŋgina: Ye Yosefŋge. Tane tuku maib taŋgineŋge ŋgina. ²Tañakina sulumba Yosef ndek malmbi suŋgona le Isip mbal malmbi ta isnaig sulumba ka Farao tuku wande tuma mbal kubeu niŋginaig le isnaig.

³Kile Yosef ndek aba kat nuŋe saniŋgina: Ye Yosefŋge. Ye tuku mam minit e ko kumna ŋgina kande aba kat nuŋe nane kuru-kuruka wamdus fagka nu tuku pasa lafuwam fugunaig le ⁴Yosef maŋ lato saniŋgina: Tane dirka ye tugum te yalpe ŋgina le nane dirka nu tugum kinaig le nu ndek nane saniŋgina: Ye Yosefŋge. Ye tane tuku maib taŋgineŋge. O buk tane ye tumba Midian mbal tugumŋge ye piyayinaig le tumba Isip pronaig ta ⁵kile tane wam o buk ye mboloŋge kinaig ta tuku wamdus piti ndatiŋguwa. Taŋgine taŋgine wamdus ndagari ndatiŋguwa. Tane kumbekaig ŋga Kuatenge ye tumba te-amboyina. ⁶Kile yar arnu guba ait suŋgo ma tugu te biyit ta guba tuku yar 5 turmba minig. Tañawa le taŋgo piro mboloŋge nyamagaŋ ande tumba nye nda. ⁷Kuate nu tane kumbekaig ŋga ye tane tugumŋge te-amboyina. Tane ŋgamukoŋge suŋgomba abo

ɲak minap ɲga nu taɲana. ⁸Ta tuku tanenɲe ye pilnaig le ye tumbranɲe te pro ndawen. Kuga. Kuatenɲe ye pilna le ye te prowen. Nunɲe ndo kina le ye Farao tuku mam nuɲe taɲaɲ minet. Yenɲe ndo nu tuku piro mbal nuɲe wande mbolɲe mine likade ta kulatket. Yenɲe ndo ye Isip ma tugu ɲakmba tuku gabat sunɲo. ⁹Ta tuku kile tane pitik ndo luka kape ka mam teɲenmba sawap: Kiɲo naɲe Yosef tuku pasa ta teɲenmba. Kuatenɲe ye Isip ma ɲakmba tuku gabat madiyina tukunu ne dal ndaka braiɲ ndo ye tugum te prowa. ¹⁰Ne pro Gosen ma tugu tenɲe ye patuyumba minyoka. Ne, naɲe kiɲo kame, naɲe wa kat naɲe, naɲe sipsip meme makau naɲe agaɲ ndende ɲakmba turmba kilmba ye tugum prowa. ¹¹Ne Gosen ma tugu tenɲe minyoka le ye ne kulatkamɲgit. Guba tuku yar 5 turmba minig ta ye ne, naɲe kuasmbi, naɲe agaɲmor ɲakmba gubanu ndakumwaig ɲga iduset. Tane taɲamba ka mam sawap ɲgina.

¹²Taɲakina sulumba Yosef maɲ lato nane saniɲgina: Tane ɲakmba yiɲe aba kame yiɲe maib Benyamin kile tane ye kateseyade. Ye Yosefɲe, ye kile tane ndoɲ pasatet te ka mam sawap. ¹³Tane ka mam teɲenmba sawap. Ye kile Isip mbal ɲgamukɲe nyu sunɲo ɲak minet. Wam ɲakmba tane kaɲgerkaig ta turmba mam sawap. Tane braiɲ kape ka nu tumba luka te prowaɲ ɲga saniɲgina.

¹⁴Taɲaka saniɲgina sulumba Yosef ndek mambo nuɲe Benyamin bagailmba malmbikina le Benyamin mata aba nuɲe bagail ndiɲmba malmbikina. ¹⁵Taɲamba Yosef nu ndek aba kat nuɲe ɲakmba bagailniɲmba mumuniɲmba nane ndoɲ malmbikina. Malmbi deɲpurna le nane nu ndoɲ pasa-pasakinaig.

¹⁶Yosef tuku aba kat nuɲe pronaig pasa ta nane afu ismba ka Farao tuku wande mbolɲe sakinaig le Farao nuɲe gabat sugo nane ɲakmba pasa ta ismba gareniɲgina le ¹⁷Farao ndek Yosef wika sana: Ne naɲe aba kat naɲe saniɲga le naɲgine agaɲ ndende kilmba doɲki mbol patika luka Kanan kilke mbol kuwaig. ¹⁸Nane ka naɲgine mam naɲgine tumba naɲgine kuasmbi ɲakmba kilmba ye tugum te prowaig. Yenɲe nane kilke ande mayenu ndo Isipɲe serniɲgamɲgit. Taɲawi le nane ma ta mbolɲe minmba nyamagaɲ magenu sunɲomba kilmba nyumba minamɲgaig. ¹⁹Ne nane saniɲga le Isip tuku karis afu naɲgine pino kutu kilmba yalmbim tuku turmba kilmba kuwaig sulumba mam naɲgine tumba te prowaig. ²⁰Nane agaɲ ndende Kanan kilke mbolɲe kusrekamɲgaig ta tuku wamduɲ piti ndaniɲguwa. Ye nane kilke mayenu ande Isipɲe serniɲgamɲgit ɲga Yosef sana.

²¹Israel tuku kiɲo kat nuɲe nane Farao sakina taɲamba ndo kinaig le Yosef ndek Farao tuku miɲge dubimba karis afu niɲgina. Taɲamba nu nyamagaɲ afu ndiɲɲe nyam tuku turmba nane niɲmba ²²tawi magenu ndui ndui aba kat nuɲe niɲgina sulumba nuɲe mambo nuɲe Benyamin ndametiɲ soɲ 30 tuna sulumba tawi magenu 5 turmba kile-tuna.

²³Tañamba Yosef nu ndek Isip tuku agaŋ ndende mage mage mam nuŋe tambim tuku kilmba doŋki 10 ta mbolŋge patikina sulumba doŋki 10 afu ta mbolŋge wit bret nyamagaŋ yeki yeki ndinŋge nyam tuku patikina le turmba kilmba kinaig. ²⁴Tañamba Yosef nu aba kat nuŋe kukulniŋgina le kambim bafunaig le nu ndek wam paguka saniŋgina: Tane kumba ka ndinŋge kualeyau ndakap ŋgina.

²⁵Nane Isip kusremba kumba ka ka mam naŋgine Yakob tugum Kanan kilke mbol pronaig sulumba ²⁶sanaig: Yosef kume ndakina. Kile nu minit. Isip ma tugu ŋakmba nuŋge kulatkate ŋginaig. Taŋakinaig ta pasa ta mam naŋgine tuku wamdus ulmba sili ndana. ²⁷Tañana le nane Yosef pasa sakina ta ŋakmba nu kubeu tunaig le nu ismba karis afu nu tumba Isip kambim tuku Yosefŋge patikina ta kaŋgerkina sulumba nu ndek gare-gareka sakina: ²⁸Sonndo. Ye tuku kiŋo Yosef abo minit. Kile ye piti kugatok. Ye kumba ka nu kaŋgeri sulumba ndo kumamŋgit ŋgina.

Yakob nuŋe gageu kilmba Isip kilke mbol kina

46 ¹Israel nu agaŋ ndende ŋakmba kuane deŋpurna sulumba mam nuŋe Isak tuku Mbara atraukam Berseba tumbraŋ kina. ²Furir ta mbolŋge nu kiŋatanu suk Kuateŋge Yakob tugum promba wika sana: Yakob, Yakob ŋgina le nu woka sakina: Ye minet te ŋgina. ³Tañakina le Kuate nu ndek sana: Ye Kuate. Ye mam naŋe tuku Mbara. Ne Isip kilke mbol kambim tuku kuru kuru ndaka. Yeŋge ki le ne tuku wa kat naŋe tuku kuasmbi tugekamŋgaig. ⁴Ye ne ndoŋ Isip kaŋgik. Tañamba ŋgumneŋga ye ne tuku wa kat naŋe tuku kuasmbi kilmba maŋ luka te prowamŋgit. Yosef nu ne ndoŋ minmba ka ne kuma le nuŋge ne tuku am tukulniŋgamŋgat ŋgina.

⁵Yakob nu Berseba tumbraŋ kusrena le nuŋe kiŋo kat nuŋe nu tumba naŋgine kutu kame foŋfoŋ naŋgine pino kame ŋakmba kilmba karis nane kilam tuku Faraonŋge patikina ta mbolŋge patikinaig. ⁶Tañamba nane makau kilmba agaŋ ndende afu Kananŋge kilnaig ta turmba kilmba Isip kinaig. Yakob nu nuŋe kutu kame ⁷wa kat nuŋe ta ŋakmba kilmba kina.

Yakob tuku kuasmbi 70

⁸Israel nuŋe kuasmbi kilmba Isip kilke mbol kina ta nane tuku nyu naŋgine ta teŋenmba.

Kiŋo mulum ta nyunu Ruben. ⁹Ruben tuku kiŋo kame ta Hanok, Palu, Hesron, Karmi.

¹⁰Simeon tuku kiŋo kame ta Yemuel, Yamin, Ohad, Yakin, Sohar, Saul. Saul nu Kanannu pino ande ndoŋ tinaik.

¹¹Levi tuku kiŋo kame ta Gesron, Koat, Merari.

¹²Yuda tuku kiŋo kame ta Er, Onan, Sila, Peres, Sera. (Er le Onan nale Kananŋge kumnaik). Peres tuku kiŋo armba. Ande nyunu Hesron ande Hamul.

¹³Isakar tuku kiŋo kame ta Tola, Pua, Yasub (nyunu ande Yob), Simron.

¹⁴Sebulun tuku kiŋo kame ta Seret, Elon, Yalel.

¹⁵Yakob tuku kiŋo kame 6 ta ŋakmba Lea ndoŋ Mesopotamia kilke mbolŋge minmba kile-patikinaik. Nu kulim ande turmba te-pilna ta nyunu Dina. Lea tuku kiŋo kame wa kat nuŋe ta ulendimba 33.

¹⁶Gat tuku kiŋo kat nuŋe ta teŋenmba. Sefon, Hagi, Suni, Esbon, Eri, Arod, Areli.

¹⁷Aser tuku kiŋo kame ta Imna, Iswa, Iswi, Beria. Kulim naŋgine nyunu Sera. Beria tuku kiŋo kat nuŋe ta Heber le Malkiel.

¹⁸Nane 16 ta ŋakmba Yakob tuku ndare. Yakob nu Zilpa ndoŋ Gat le Aser kile-patikinaik. (Zilpa nu piro pino ande Labanŋge kulim nuŋe Lea tuna tuku).

¹⁹Yakob piyo nuŋe Rahel tuku kiŋo armba ta Yosef le Benyamin.

²⁰Yosef nu Isipnu pino Asenat tina sulumba kiŋo armba kile-patikina ta Manase le Efraim. (Asenat nu Potifera tuku kulim nuŋe. Potifera nu Heliopolis tuku pris gabat).

²¹Benyamin tuku kiŋo kat nuŋe ta teŋenmba. Bela, Beker, Asbel, Gera, Naman, Ehi, Ros, Mupim, Hupim, Art.

²²Nane 14 ta ŋakmba Yakob le Rahel tuku ndare.

²³Dan tuku kiŋo ta nyunu Husim.

²⁴Naftali tuku kiŋo kat nuŋe ta Yasel, Guni, Yeser, Silem.

²⁵Nane 7 ta Yakob tuku ndare. Yakob nu Bila ndoŋ Dan le Naftali kile-patikinaik. (Bila nu piro pino ande Labanŋge kulim nuŋe Rahel tuna tuku).

²⁶Yakob nuŋe ndare ŋakmba kilmba Isip kina ta ulendimba 66. Nuŋe rугan kat nuŋe ta turmba kilmba kina. ²⁷Yosef nu kiŋo armba Isipŋge kile-patikina. Ta tuku Yakob tuku kuasmbi ta ulendimba 70 kile Isipŋge minnaig.

Yakob nu nuŋe gageu ndoŋ Isipŋge minnaig

²⁸Yakob nu Yuda kukulna le nu ambonŋa kumba ka Yosef sawa le pro Gosenŋge mam nuŋe kaŋgeram tuku ŋgina. Tanakina le Yakob tuku kuasmbi ka Gosenŋge pronaiŋ le ²⁹Yosef nu ismba karis ponŋa kumba ka Gosenŋge mam nuŋe te-silikina sulumba nu mam nuŋe tugum promba pitik ndo mam nuŋe bagailmba malmbi didika mine kuenna. ³⁰Malmbi deŋpurna le Israel ndek Yosef sana: Ye ne abo minit ta kaŋgernet. Kile ye kumi ndeta maye ŋgina.

³¹Kile Yosef ndek aba kat nuŋe mam nuŋe tuku kuasmbi ŋakmba wam paguka saniŋgina: Ye kile ka Farao teŋenmba sawamŋgit. Yiŋe aba kame mam tuku kuasmbi Kananŋge minnaig ta kile prowaig. ³²Nane sipsip makau kulatkade tuku. Nane naŋgine sipsip makau agaŋ ndende ŋakmba kilmba prowaig ŋga nu sawamŋgit. ³³Farao ndek tane wika kusnatiŋmba

tane ame piro kade tuku ŋguwa ndeta ³⁴tane nu teŋenmba sawap: O gabat sunŋo, sine buk fonfon ndo agaŋmor kulatka pirokigeŋ ta kile mata sine taŋamba ndo piroka minmba mineg. O buk singine wa mbuŋ kame pirokinaig taŋamba keg. Tane taŋamba sawap ta nu tane mapekuwa le Gosen ma mbolŋge minyokamŋgaig ŋga saningina. Ta ndaŋam? Nane Isip mbal agaŋmor kulatkanu mbal ndoŋ ulendika minam mbulnaig. Ta tuku Yosef nu aba kat nuŋe taŋamba wam pagukina.

47 ¹Kile Yosef ndek aba kat nuŋe 5 kilmba kumba ka Farao teŋenmba sana: Yiŋe mam yiŋe aba kame nane ŋakmba kile Kananŋge Isip prowaig. Nane naŋgine sipsip makau naŋgine agaŋ ndende ŋakmba kilmba prowaig. Kile nane Gosenŋge minig ŋgina. ²Taŋakina sulumba Yosef ndek aba kat nuŋe 5 ta Farao tuku tumailamŋge kile-tidiŋgina le ³Farao ndek nane kusnaniŋgina: Tane ame pirokade tuku ŋgina le nane lafumba sanaig: O gabat sunŋo, sine agaŋmor kulatkeg tuku. Singine wa mbuŋ kame nane kinaig taŋamba ndo sine tuturmba keg. ⁴Guba sunŋo Kanan kilke mbolŋge prona le singine agaŋmor isukusam tuku nyamagaŋ mata kuga tukunu sine kilke te mbolŋge minyoka pironu tuku prowig. Ta tuku ne woka le sine Gosenŋge minyokube ŋginaig.

⁵Taŋaka sanaig le Farao ndek Yosef sana: Mam naŋe aba kat naŋe kile ne tugum prowaig. ⁶Ma magenu sunŋomba Isipŋge minig. Ne inum tesilika nane serniŋga le taŋge minyokuwaig. Nane Gosenŋge minyokuwaig ta mata maye. Nane afu agaŋmor kulatkam tuku kila magenu ŋak kaŋgerkumba ndeta ne nane madiniŋga le ye tuku agaŋmor kuaŋ kulatkam tuku gabat minwaig ŋgina.

⁷Taŋakina le Yosef ndek mam nuŋe tumba Farao tugum kina le kaŋgerna. Taŋana le Yakobŋge Farao nyaro tuna le ⁸nu ndek nu kusnana: Ne kile yar giganmba ŋak e ŋgina le ⁹Yakob nu sana: Ye buk ma tugu sunŋomba mbolŋge rawe taŋgo taŋaŋ kinenumba piti sunŋomba ŋak yar 130 kusreken. Yar ta sunŋomba ndo kuga. Ye tuku yar te yiŋe wa le mam tuku yar sunŋomba nane buk rawe taŋgo taŋaŋ minmba likinaik taŋamba kuga ŋga Farao sana. ¹⁰Taŋakina sulumba Yakob nu Farao maŋ lato nyaro tumba nu kusremba kina.

¹¹Kile Yosef nu mam nuŋe aba kat nuŋe turniŋgina sulumba kilke ande Rameses ma tugu mbolŋge niŋgina le nane ka taŋge minyokinaig. Kilke ta mayenu ndo Isip ma tugu ŋakmba liniŋgina. Taŋamba Yosef nu Farao buk sakina ta kumu-kumumba kina. ¹²Yosef nu mara mindek nyamagaŋ mam nuŋe, aba kat nuŋe, naŋgine kuasmbi nane ŋakmba tuku kumumbi patika niŋmba minanu.

Guba tuku ait ta buk sunŋokina

¹³Guba tuku ait ta kile sunŋokina le ma tugu ŋakmba nyamagaŋ kugana tukunu Isip mbal Kanan mbal nane saŋgri kugatok minnaig.

14 Taʔanaig le Yosef nu ndametiŋ Isip taŋgo kame Kanan taŋgo kameŋge wit piyawe likinaig ta ʔakmba maŋgurka kilmba Faraο tuku wande mbol kina.

15 Isip mbal Kanan mbal kile ʔakmba ndametiŋ kuganaig le Isip taŋgo pino ʔakmba Yosef tugum promba sanaig: Ne sine nyamagaŋmbi turka. Kuga ta sine gubanu kumamŋgig. Ne sine turnu tuku ndin ande sota. Sine ndametiŋ mata buk kuganaig ŋginaig le 16 Yosef ndek nane saningina: Tane sonndo ndametiŋ kuganaig ndeta taŋgine agaŋmor kilmba ye tugum prowap. Taŋawap le ye tane nyamagaŋ tiŋgamŋgit ŋgina. 17 Taʔakina le nane ndek hos sipsip meme makau doŋki kilmba Yosef tugum kinaig le nu ndek nane nyamagaŋ ningina. Yosef nu taŋamba minna le ka ka yar ta kugana.

18 Yar bailkanu mbolŋge nane maŋ Yosef tugum kumba sanaig: O gabat suŋgo, sine siŋgine piti ne tugumŋge yabune nda. Siŋgine ndametiŋ ʔakmba kuganaig. Siŋgine agaŋmor mata ne buk ʔakmba kilna. Sine kile ne agaŋ inum tanmbim tuku mine ndakate. Siŋgine ŋgarosu siŋgine kilke ta ndo minig. 19 Ne sine pile ndo siŋga le gubanu kume ndakube. Ne ndin inum sine sinzaŋsiŋgam tuku te-silikam kumuŋ e? Sine tuku kilke mata ake minig. Ta tuku ne sine siŋgine kilke turmba kila sulumba nyamagaŋmbi sine turka. Ne taŋawa le sine Faraο tuku piro taŋgo taŋaŋ minbe le sine tuku kilke mata nuŋge kilwa. Taŋamba ne sine wit nyam tuku nyamagaŋ tumunu ŋgukam tuku ta turmba siŋga. Kuga ta sine ʔakmba gubanu kumbe le kilke mata baknu ndo minikat ŋga Yosef sanaig.

20 Guba suŋgo ta kile saŋgri tiŋgina le Isip taŋgo pino kilke ʔakmba Yosef tunaig le piyawe suluna. Taʔana le Isip kilke ʔakmba Faraο tuku ndo minnaig le 21 taŋgo pino Isip kilke mbolŋge mine likinaig ta mata ʔakmba Faraο tuku piro taŋgo ndo minnaig. 22 Pris kame tuku kilke ta ndo nu piya ndaningina. Ta ndaŋam? Nane Faraοŋge piyaningina le nane tambi nyamagaŋ piyamba nyinaig. Ta tuku nu naŋgine kilke piya ndana.

23 Kile Yosef ndek taŋgo pino ʔakmba saningina: Kile tane isap. Ye tane taŋgine kilke turmba Faraο tuku piyawit. Ye kile nyamagaŋ tumunu tane tiŋgamŋgit ta tane kilmba ka piro mbolŋge ŋgukap. 24 Nyamagaŋ ka magekuwaig le tane nyamagaŋ ta walmba patikumba ndindo tumba Faraο tape sulumba bailkamba ta taŋgine minwaig. Afu ŋgunu tuku minwaig afu taŋgine gageu ndoŋ nyam tuku minwaig ŋgina le 25 nane lafumba sakinaig: O gabat suŋgo, ne sine tur magekina le sine tuku ande kume ndakina. Kile sine ʔakmba Faraο tuku piro taŋgo ndo minbe ŋginaig.

26 Kile Yosef ndek tukul pasa ande Isipŋge pilna ta teŋenmba. Nyamagaŋ piro mbolŋge magekuwaig ta taŋgo ʔakmba walmba patikuwaig. Patikuwaig sulumba ndindo tumba Faraο tuwaig le

bailkamba nanjine minwaig. Tukul pasa ta kile minmba minit. Pris kame tuku kilke ta ndo Farao nu kile ndakina.

Yakob nu nuje kumwa le ngunu tuku Yosef wam paguna

²⁷Israel nane Isip kilke Gosenjge minyoka kiño kame sunjomba kile-patikinaig sulumba agaŋ ndende mata sunjomba kilnaig. ²⁸Yakob nu yar 17 Isipjge minna. Nu tuku yar ulendimba ta 147.

²⁹Tañamba Israel nu kumam tuku ait fagkina le kamusmba nu kiño nuje Yosef wika sana: Naŋe wai tumba ye tuku fel karaukŋge pilmba son pasa sanjrinu saka sulumba ne ye kulat mayeyumba Isip kilke mbol teŋge ye ŋgu ndaka. ³⁰Ne ye Isipjge tumba kaye ka yiŋe ina mam wa kame tugumŋge ŋguka ŋgina le Yosef ndek pasa lafumba sakina: Ye ne sakate taŋawamŋgit ŋgina. ³¹Tañakina le Israel nu ndek sakina: Ne sonndo maŋau ta kamŋgat kande pasa ta sanjri pilewa ŋgina le Yosef nu pasa ta sanjri pilena le Israel nu ndukuka kinyam mbili mbol taŋge Kuate gare pasa tuna.

Yakob nu Efraim le Manase nyaro nikina

48 ¹Minnaig ma ma mara ande nane Yosef sanaig: Mam naŋe guaze ŋak ŋginaig le Yosef ndek kiño kat nuje ar Manase le Efraim kilmba mam nuje kaŋgeram kina le ²nane ndek Yakob sanaig: Kiño naŋe Yosef ne kaŋgeram tuku prowat ŋginaig. Tañakinaig le Israel nu sanjri tiŋga kinyam mbili mbolŋge minyokina.

³Yosef ka prona le mam nuje ndek nu sana: Kuate Sanjri Ŋjajo nu o buk Kanan kilke Lus tumbraŋge ye tugum promba ye nyaro sumba ⁴sayina: Yeŋge ki le ne tuku ndare tugeka taŋgo kuasmbi sunjomba mayok kaŋgaig. Ye kilke te serniŋgi le kilke te nane tuku minmba minamŋgat ŋga sayina. ⁵Ye ne tugum Isip ndapromba minen le piyo naŋe kiño armba kile-patikina. Kiño ar ta ye tuku. Efraim le Manase te ye tuku kiño kame Ruben le Simeon minik taŋaŋ. ⁶Kiño afu ŋgumneŋga Efraim le Manase dubiknu prowaig ndeta ta naŋe. Ŋgumneŋga kilke fetka kuasmbi yimyam niŋgam tuku ait ta ne tuku kiño kame afu tuku ndare ta nane aba kat nanjine Efraim le Manase tuku kilke mbolŋge minamŋgaig. ⁷Ye ina naŋe Rahel idusmba maŋau te ket. Ye luka Mesopotamia kilke mbolŋge ilmba minen le nu ndinŋge Kanan kilke mbolŋge Efrat tumbraŋ patumba kumna le ye wamodus tatrakina le ye nu Efrat tumbraŋ kambim tuku ndin make mbiŋge ŋguken ŋgina. (Efrat tumbraŋ ta kile Betlehem ŋgade).

⁸Kile Israel ndek Yosef tuku kiño ar ta kaŋgerka kusnaŋgina: Ima tuku kiño ar te ŋgina le ⁹Yosef lafumba sana: Kiño ar te ye tuku. Ye Isipjge minen le Kuateŋge sina ŋgina le Israel nu sana: Nale kilmba ye tugum te yale le ye nale nyaro niki ŋgina. ¹⁰Israel nu buk saibo pilna tukunu

nu am nuŋe mata agaŋ kaŋger mage ndakina tukunu Yosef nu kiŋo kat nuŋe ar ta kilmba mam nuŋe tugum kina le nu ndek nale bagailnikmba mumunikina. ¹¹Taŋana sulumba Israel ndek Yosef sana: Ye buk idusen ye ne maŋ kaŋgerne nda ŋga idusen ta Kuatenŋe ye sinzaŋyina le ye kile ne tuku kiŋo armba kaŋgerket ŋgina.

¹²Taŋakina le Yosef ndek kiŋo kat nuŋe ar ta mam nuŋe tuku fel mbolŋge kile-sika mam nuŋe tuku tumailamŋge dagol tidroŋga lokina sulumba ¹³Yosef ndek nale tuku wai bigmba wai ndinammbi Efraim biyna le mam nuŋe tuku wai ŋaiŋam mbolŋge tiŋgina. Taŋana le nu Manase ndek wai ŋaiŋammbi biyna le mam nuŋe tuku wai ndinam mbolŋge tiŋgina kande ¹⁴mam nuŋe nu wai mbilmba wai ndinam tumba kiŋo ŋgrimbik Efraim tuku gabat mbolŋge pilna sulumba wai ŋaiŋam tumba kiŋo mulum Manase tuku gabat mbolŋge pilna. ¹⁵Taŋamba nu nale nyaro nikina sulumba sakina: Yiŋe wa Abraham yiŋe mam Isak nale Kuate kumnemŋge minnaik. Mbara taŋe kiŋo ar te nyaro nikuwa. Kuate ye mara mindek kulatka tumba te pronā le kile minet. Nuŋge nale nyaro nikuwa. ¹⁶Nuŋe Eŋel o buk ye piti suŋgomba kaŋgerken le kulatkina nuŋge nale nyaro nikuwa. Ye tuku nyu, yiŋe wa Abraham tuku nyu, yiŋe mam Isak tuku nyu kiŋo ar te mbolŋge minmba minwaig le nale taŋgo kuasmbi suŋgomba ŋak prowaik ŋgina.

¹⁷Yosef mam nuŋe wai ndinam tumba Efraim tuku gabat mbolŋge pilna ta nu mbulna sulumba nu mam nuŋe tuku wai Efraim tuku gabat mbolŋge pilna ta biymba te-simba tumba Manase tuku gabat mbolŋge palmbim bafuna sulumba ¹⁸mam nuŋe sana: Mam, taŋamba kuga. Kiŋo te ta nu mulum. Wai ndinam tumba nu tuku gabat mbol pale ŋgina kande ¹⁹mam nuŋe mbulmba nu sana: Kiŋo, ye kila. Manase tuku ndare mbolŋge mata taŋgo kuasmbi suŋgokanu prowamŋgat ta kiŋo ŋgrimbik te tuku kuasmbi kiŋo mulum tuku kuasmbi liwamŋgat. Nu tuku ndare mbolŋge taŋgo kuasmbi suŋgomba prowamŋgaig ŋgina.

²⁰Ki ait ta mbolŋge Israel ndek nale teŋemba nyaro nikina: Israel mbal taŋgo afu nyaro niŋgam ŋga tale tuku nyumbi teŋemba sanuŋgaig: Kuatenŋe sinzaŋtinguwa le tane Efraim le Manase taŋaŋ minamŋgaig ŋgina. Taŋamba Israel nu Efraim tumba kiŋo mulum taŋaŋ te-ambona.

²¹Kile Israel maŋ Yosef sana: Mine minemba ye kumamŋgit ta Kuate nu ne ndoŋ minamŋgat. Nuŋge ne tumba luka ka wa kat naŋe tuku kilke mbol kaŋgat. ²²Sekem ma tugu ta kilke mayenu ndo. Ye o buk kame bagimbi tuimbi Amor mbal ndoŋ kame bumba yaiken. Kilke ta ye ne ndo sernet. Ye aba kat naŋe serniŋge nda ŋga Yosef sana.

Yakob nu kiŋo kat nuŋe nyaro pasa niŋgina

49 ¹Kile Yakob nu kiŋo kat nuŋe wika saniŋgina: Tane ilmba ye tugumŋge maŋgurkap le ye wam ŋgumneŋga tane mbolŋge

prowamngaig ta satingi. ²Yakob tuku kiŋo kame, tane ŋakmba ilmba minyokap sulumba ise tiwap. Tane mam tanjine Israel tuku pasa isap ŋga saniŋgina.

³Ruben, ne ye tuku kiŋo mulum tukunu ne ye tuku isu. Ye mbanzo minen sulumba ne kiŋo mulum te-pilen. Ne sanjri sunjo ŋak. Ye tuku kiŋo afu nane ŋakmba ne kumnemŋe minig. ⁴Ne kule sanjrinu ndekate tanaŋ ta ne ye tuku pino ndoŋ kinyna sulumba kiko maŋau ye sina. Ta tuku ne mambo kat naŋe te tuku sunjo mine nda.

⁵Simeon nale Levi ndoŋ wamdus ndindo. Nale kame agaŋ ndende kilmba tamba maŋau ŋaigonu kade tuku. ⁶Ye nale yabuka pasa katik ta ye maye ŋge nda. Nale gubra tinaik sulumba tanjo bale farnaik tukunu ye nale tuku maŋgur sinamŋe minyokam mbulet. Nale nakile ake sinaŋ usremba makau pailnu kupenu kat ŋgurninge likinaik. ⁷Nale tuku gubra ta pak ŋayo. Ta tuku piti ta nale kaŋgerwaik. Ye nale pitaiki le Israel kilke mbol kuwaig sulumba Israel mbal ŋgamukŋe mine likamngaig.

⁸Yuda, ne tuku tira kame ne tuku nyu te-dungamngaig. Ne naŋe ŋgueu mbal ŋinfokmbi biye likamngat. Ne tuku tira kame ta ne tugumŋe lokamngaig. ⁹Yuda nu laion tanaŋ. Nu agaŋmor balemba luka nuŋe kuirkate burok sinam ta kumba nuŋe ŋgaro wakeimba kinyit le andeŋge nu kuanemba koroŋ ndate. ¹⁰Nu nuŋe ndare kame ndoŋ gabat sunjo tuku ndumndum biymba minmba minwaig le gabat sunjo ande prowa le tanjo kuasmbi ŋakmba nu tuku miŋge kumnemŋe minamngaig. ¹¹Yuda nu nuŋe doŋki fatnu muli ŋak grep muli mayenu mbol kusit sulumba nuŋe tawi ta grep kulenu gurgur ndare suk tamba minyaŋgate. ¹²Nu grep kule nyate le amnu gurdade. Nu amo nyate le maketiŋ kaukauknu ndo.

¹³Sebulun nu piyalŋe yu make mbolŋe minamngat. Piyal nuŋe ta waŋ tuku kundu magenu minamngaig. Nuŋe kilke make mbolŋe kumba ka Sidon tumbraŋŋe tinamngat.

¹⁴Isakar nu doŋki kareŋnu tanaŋ ake sinaŋ pale kame ŋgamukŋe kinyimba minit. ¹⁵Nu kilke mayenu mabtam tuku kaŋgerte ta nu isu maramba agaŋ ndende kugrakate sulumba sanzal tanaŋ piro kareŋkate.

¹⁶Dan nu nuŋe kuasmbi kulatkamngat. Kuasmbi ta nane Israel tuku kuasmbi ŋakmba tanaŋ minamngaig. ¹⁷Nu kame mbeŋ tanaŋ ndin make mbiŋge minamngat. Nu patenŋa hos kupenu makete le tanjo hos mbolŋe minyokate ta nu bariŋga ndekate ŋgina.

¹⁸Tanaŋkina sulumba nu ndek sakina: O Sunjo, ne ye ta ŋga ye tairŋget ŋgina.

¹⁹Tanaŋmba nu maŋ lato sakina: Kuayar tanjo kame afu Gat ndoŋ kame tinamngaig. Tanaŋwaig le Gatŋe mbilka pani farka nane yokerkamngat.

²⁰Aser tuku kilke mbolŋe nyamagaŋ mayenu prowamngat. Aser nu nyamagaŋ mayenu kikoŋnu wakeikuwa ta gabat sugo nane nyam kumuŋ.

²¹Naftali nu dia tanaŋ nuŋe nzali dubimba likate. Nu tuku kutu magenu ndo.

²²Yosef nu doŋki ŋguikok kule make mbiŋge minit le hos ŋguikok tabe kumnemŋge minit taŋaŋ. ²³Nuŋe ŋgueu mbal nane nu ndoŋ kame ŋayomba nu tuimbi koronŋwaig ta ²⁴nangine tui ta ŋgurke likamŋgaig. Yakob tuku Mbara saŋgrinu taŋge nangine wai baklel serniŋgamŋgat. Kuate nu Israel mbal tuku Kulat Taŋgo mayenu. ²⁵Mam naŋe tuku Mbara nu Saŋgri Ŋayo. Nuŋge ne turnumba nyaro tinit. Nyaro magenu suŋgomba ne mbolŋge minamŋgaig. Samba mbolŋge sawe nyaro ŋak ndeka minamŋgat. Kilke sinamŋge kule nyaro ŋak minmba minamŋgat. Kiŋo kame suŋgomba kile-patikam tuku nyaro pino kame mbolŋge minamŋgat. Agaŋmor tuku nyaro paŋgarnu kame mbolŋge minamŋgat. ²⁶Wit le plaua botnu prowam tuku nyaro, tabe ambokok tuku nyaro, tabe minmba minam tuku nyaro ta ŋakmba Yosef mbolŋge minwaig le nu aba kat nuŋe minig taŋaŋ mine nda.

²⁷Benjamin nu age ŋguikok agaŋmor bale farte taŋaŋ. Maratukuk furiram nu agaŋmor bale farniŋmba nyate ŋgina.

²⁸Yakob nu taŋamba Israel tugu 12 ta tuku saniŋgina sulumba nyaro nduik nduik kiŋo kat nuŋe niŋgina.

Yakob nu kumna le ŋgukinaig

²⁹Taŋamba Yakob nu maŋ kiŋo kat nuŋe wam paguniŋmba saniŋgina: Mine minemba ye ka kumanu mbal tuku tumbraŋŋge yiŋe wa mbuŋ kame kaŋgerka nane ndoŋ minamŋgit. Tane ye tumba ka ndame burok Hitnu taŋgo Efron tuku kilke mbolŋge minit ta sinamŋge wa mbuŋ kame ndoŋ palpe. ³⁰Ndame burok ta Makpela Mamre tugumŋge Kanan kilke mbolŋge minit. Abraham nu o buk ndame burok ta kilke ta turmba mindesiŋ ŋgunu tuku Hitnu taŋgo Efron tugumŋge piyana. ³¹Nane o buk Abraham le piyo nuŋe Sara taŋge ŋgukinaig tuku. Ŋgumnŋga maŋ Isak nale piyo nuŋe Rebeka kilke ta mbolŋge ŋgukinaig. Ye mata ina taŋine Lea kilke ndui ta mbolŋge ŋguken. ³²Abraham nu Hit mbal tugumŋge kilke ta ndame burok ta turmba piyana. Tane ka taŋge ye ŋgukap ŋga saniŋgina. ³³Yakob nu kiŋo kat nuŋe wam paguniŋge deŋpurmba nu maŋ mbilka kinyna sulumba kumna.

50 ¹Kumna le Yosef ndek mam nuŋe tuku tumail mbol loka malmbika mam nuŋe mumuna sulumba ²mam nuŋe tuku mindesiŋ ta me ndaŋguwa ŋga nane afu saniŋgina le mindesiŋ ta ail ŋair afu kilmba pisnenaig. ³Nane piro ta kumba minnaig le ait 40 kuganaig. Piro ta tuku ait taŋamba madinaig tuku. Taŋanaig le Isip mbal nane ki ait 70 Yakob malmbimba minnaig.

⁴Yosef mam nuŋe kumna ta tuku kuamel kugana le nu Farao tuku gabat sugo ta saniŋgina: Tane kumba Farao sawap. ⁵Yosef nu teŋenmba sakat. Mam nu kumam bafuna sulumba nu ye sayina ye nu tumba ka Kanan kilke mbolŋge mindesiŋ palmbim tuku ma nuŋge buk wakeina

tuku ta mbolŋge ŋgukam tuku ŋgina. Nu taŋamba ye sayina le kile ye mam tumba kumba ka ŋgukumba luka prowet ŋga sakate. Tane ka taŋamba Farao sawap ŋgina. ⁶Nane kinaig ka Farao sanaig le nu lafumba sakina: Mam naŋe buk sakina taŋamba tumba kaye sulumba ŋguka ŋgina.

⁷Taŋakina le Yosef nu mam nuŋe tumba ŋgukam kina le Farao tuku piro taŋgo kame, nu tuku gabat kame, Isip tuku mage mage nane ŋakmba Yosef ndoŋ kinaig. ⁸Yosef tuku kuasmbi, nu tuku aba kat nuŋe, mam nuŋe tuku kuasmbi ta nane ŋakmba nu ndoŋ kinaig. Naŋgine kiŋo kame foŋfoŋ sipsip meme makau ta ŋakmba ndo Gosen kilke mbolŋge kusrekinaig le minnaig. ⁹Karis kame taŋgo kame hos mbolŋge likade tuku ta nane ŋakmba kuasmbi suŋgo Yosef ndoŋ kinaig. ¹⁰Taŋamba nane wit baurŋganu tuku ma tugu Yordan kule make mbol pronaig sulumba ninanka malmbi ŋgumbeyunaig. Taŋamba Yosef nu ait 7 mam nuŋe kumna ta tuku malmbika minna.

¹¹Nane malmbi ŋgumbeyunaig le Kanan mbal nane kaŋgerka sakinaig: i ... Isip mbal si naŋgine maŋaumbi malmbi ŋgumbeyu suŋgokade ŋginaig. Ta tuku nane ma ta nyunu Abel-Misraim ... ŋginaig.

¹²Yakob tuku kiŋo kame mam naŋgine buk saningina taŋamba ndo kinaig. ¹³Nane mindesiŋ nuŋe tumba Kanan kilke mbol kinaig sulumba Makpela Mamre tugumŋge ŋgukinaig. Abraham nu buk Hitnu taŋgo Efron tugumŋge kilke ta piyana tuku. ¹⁴Yosef nu mam nuŋe ŋgukina sulumba nu maŋ aba kat nuŋe taŋgo kuasmbi ŋakmba nu ndoŋ ilnaig ta ndoŋ luka Isip kinaig.

Yosef nu aba kat nuŋe tuku kuru kuru kile-ibenkina

¹⁵Mam naŋgine kumna le Yosef tuku aba kat nuŋe nane ndek sakinaig: Sine buk maŋau ŋayonu Yosef mbol kigeŋ. Kile Yosef nu gubrawa sulumba maŋau kigeŋ ta lafumba sine mbol kamŋgat kande ŋginaig.

¹⁶Taŋamba nane taŋgo ande kukulnaig le Yosef tugum kina sulumba sana: Aba kat naŋe nane teŋenmba sakade. Mam naŋe kume ndakina sulumba ¹⁷nu teŋenmba sasingina. Tane teŋenmba Yosef sawap. Aba kat naŋe nane o buk ne mbolŋge maŋau ŋayonu kinaig. Ta tuku ye ne sanet. Nane ne mbolŋge mbarmba unekinaig maŋau ta gilaiŋga. Mam nu taŋamba sakina. Sine mata mam naŋe tuku Mbara kumnemŋge mineg. Ta tuku sine mata ne saneg. Sine tuku mbar ta gilaiŋga ŋginaig. Aba kat naŋe taŋamba sakade ŋga Yosef sana le nu pasa ta ismba malmbikina.

¹⁸Kile aba kat nuŋe nane Yosef tugum pronaig sulumba truk ka sanaig: Sine ne tuku piro taŋgo taŋaŋ minamŋgig ŋginaig le ¹⁹nu ndek nane saningina: A ... tane kuru kuru ndakap. Ye Kuate tuku ma tam kumuŋ kuga. ²⁰Tane buk pasa katmba maŋau ŋayonu ye mbol kinaig ta Kuatenge maŋau ta mbilmba kina le maŋau mayenu prona. Ta tuku

tango pino sunḡomba kume ndaka kile abo minig. ²¹Ye tane satinḡet. Tane kuru kuru ndakap. Ye sinḡa tane tanḡine kiḡo kame turmba kulatka minamḡit ḡgina. Nu taḡamba saniḡmba nane tuku wamdus kuru-kurukinaig ta wamdus kile-ibenḡe niḡgina.

Yosef nu kumna

²²Taḡamba mam nuḡe tuku kuasmbi nane Yosef ndoḡ Isip kilke mbolḡe minnaig ma ma Yosef nu yar 110 kusrena sulumba nu kumna.

²³Nu kume ndakina sulumba kiḡo nuḡe Efraim tuku kiḡo kame nu tuku wa kat nuḡe ta turmba kaḡerka minna. Yosef wa nuḡe Makir tuku kiḡo kame nane mbuḡ naḡine Yosef tugumḡe minmba sugokinaig. Makir nu Manase tuku kiḡo nuḡe.

²⁴Taḡamba minnaig sulumba mara ande nu aba kat nuḡe saniḡgina: Ye buk kumam patuket ta Kuatenḡe tane kulatkamḡgat. Nuḡe kilke tuku pasa saḡgrinu Abraham Isak Yakob nane saniḡgina ta ḡgumnḡga nu tane kilke te mbolḡe kilmba ka kilke ta mbolḡe patinunḡat ḡgina. ²⁵Taḡamba Yosef nu Israel kiḡo kame tuku mingekḡe nane pasa saḡgrinu sakuwaig le nu isam sakina: Kuate nu tane turkam tuku prowa le tane ye tuku isu kilmba turmba kape ḡgina. ²⁶Taḡamba Yosef nu yar 110 kusremba Isip kilke mbolḡe kumna le nane nu tuku mindesiḡ ail ḡair pisenmba tumba ter sinamḡe pilnaig le minna.